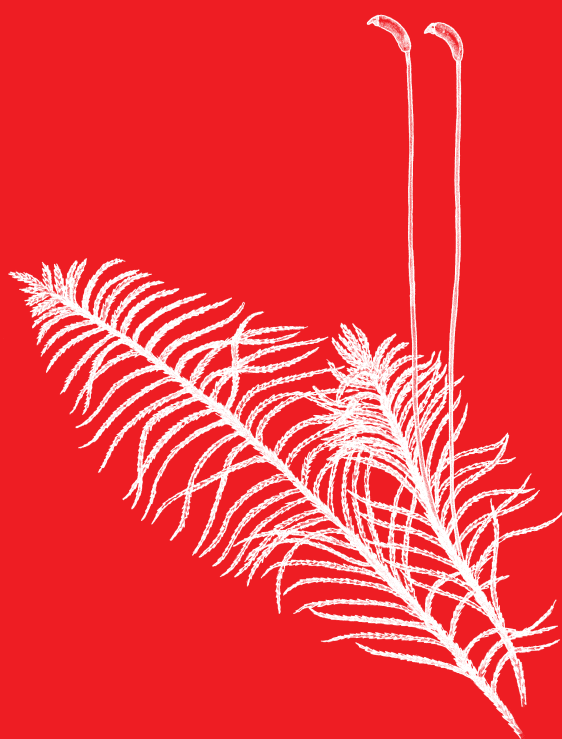

Rødlistede mosser og laver

i Storstrøms Amt 2006

Rødlistede mosser og laver i Storstrøms Amt 2006

Storstrøms Amt 2006

Natur- og Plankontoret, november 2006

Storstrøms Amt

Teknik- og Miljøforvaltningen

Parkvej 37

4800 Nykøbing F.

Tekst:

Irina Goldberg, Gert Steen Mogensen (bladmosser)

Irina Goldberg (tørvemosser)

Arne Jørgensen (levermosser)

René S. Larsen (laver)

Redaktion:

Jan Steen Andersen

Torben Hviid

Illustrationer:

Jens Chr. Schou

Forside:

Bladmosset *Helodium blandowii*

Layout og tryk:

Grafikom A/S

Oplag:

150 eksemplarer

ISBN nr. 87-91994-16-0

FORORD

Vi skriver ultimo 2006, og en epoke i dansk indenrigspolitik er ved at være slut. Fra nytår er amterne historie efter blot 37 år med den seneste struktur. I den periode har samfundet udviklet sig voldsomt, hvilket blandt andet kan aflæses i de offentlige arbejdsopgaver.

Et stigende pres på de fysiske omgivelser førte i perioden til et helt nyt arbejdsområde, "miljø og natur". Vi blev opmærksomme på, at det ene naturområde efter det andet forsvandt eller forringedes, og at vilde dyre- og plantearter forsvandt. Danmark forpligtede sig internationalt til at gøre noget og fra 1980'erne påtog amterne sig en ny opgave, der blev kaldt naturforvaltning.

Vi begyndte at genslynge vandløb, rydde tilgroede moser, lave hegningssaftaler med lodsejere etc. Men vi var også klar over, at forudsætningen for rigtig prioritering af sparsomme midler var viden om amtets natur. Fra 1995 påbegyndte vi derfor udgivelsen af regionale rødlistor, d.v.s. oversigter over truede og sjældne dyr og planter i regionen.

Ved hjælp af eksterne specialister undersøgte vi udbredelsen af udvalgte artsgrupper og vurderede truslerne imod de mest sårbare arter. Forbilledet var de nationale rødlistor, men vi udvidede konceptet, så en regional rødliste er ikke kun en status for sårbare og sjældne arter, det er også en handleplan, et oplæg til praktisk opfølgning på den indsamlede viden.

Fra 1995 har Storstrøms Amt udgivet regionale rødlistor for de bedst kendte dyre- og plantegrupper. Med denne udgivelse behandles to artsgrupper, som vi alle kender af navn, men få har et nøjere kendskab til, nemlig mosser og laver. Begge grupper har stor værdi som indikatorer for naturkvalitet, og viden om deres udbredelse er derfor relevant i flere sammenhænge.

Rødlistede mosser og laver i Storstrøms Amt rummer ikke en handleplan som de øvrige regionale rødlistor, for amtet er der ikke til at realisere planen i de kommende år. I stedet er der kortfattede forslag til, hvad der kan gøres.

Det er amtets håb, at de ny naturforvaltende myndigheder: de ny stor-kommuner, statsskovdistriktet /landsdelscentret for skovenes vedkommende og statens regionale miljøcenter i Nykøbing Falster med hensyn til overvågningsopgaverne, vil videreføre det arbejde og nyttiggøre den vidensindsamling, som amtet har stået for gennem de seneste 10 år. Det fortjener naturen.

Otto Jensen

Formand for Udvalget for Teknik og Miljø

INDHOLD

Forord	1
Indhold	3
Indledning	5

Del 1: Røddlistede mosser i Storstrøms Amt

Metoder og kilder	9
Hvad er mosser?	9
Vigtige habitater for sjældne mosser i Storstrøms Amt ..	12
Hvorfor er mosserne sjældne?	13
Drift og pleje til gavn for mosser	15
Beskyttede arter	15
Moslokaliteter i Storstrøms Amt	15
Forslag til handlingsplan	16
Røddlistede og gullistede mosser, Storstrøms Amt 2006	
Røddliste for Storstrøms Amt 2006	19
Gulliste for Storstrøms Amt 2006	21
Arter uden regional status	22
Artsbeskrivelser	23
Arter, der tilsyneladende er forsvundet fra Storstrøms Amt (Ex)	23
Arter, der er akut truede i Storstrøms Amt (E)	28
Arter, der er sårbare i Storstrøms Amt (V)	32
Arter med status som sjældne i Storstrøms Amt (R)	44
Arter med status som opmærksomhedskrævende i Storstrøms Amt (X)	54
Arter uden regional status	58
Litteratur	65
Bilag 1. Liste over mosser, der kendes fra Storstrøms Amt ..	67
Bilag 2. Fejlagtige og tvivlsomme rapporteringer af bladmosser	71
Bilag 3. Moslokaliteter i Storstrøms Amt	73
Artsregister	79
Latinske navne	79
Danske navne	81
Lokalitetsregister	83

DEL 2: Røddlistede laver i Storstrøms Amt

Laver og symbiose	85
Anatomi og morfologi	86
Systematik	86
Livscyklus	87
Levesteder	87
Næring	88
Metoder	88
Vigtige habitater for laver i Storstrøms Amt	88
Typiske trusler	89

Drift og pleje der gavner laverne	89
De vigtigste lokaliteter i Storstrøms amt	91
Forslag til handlingsplan	92
Rødlistede og gullistede laver, Storstrøms Amt 2006	93
Rødliste og artsbeskrivelser	95
Arter, der tilsyneladende er forsvundet fra Storstrøms Amt (Ex)	97
Arter, der er akut truede i Storstrøms Amt (E)	99
Arter, der er sårbare i Storstrøms Amt (V).	103
Arter med status som sjældne i Storstrøms Amt (R).	107
Arter uden regional status	121
Tak	121
Litteratur	123
Bilag 1. Lav-lokaliteter i Storstrøms Amt	125
Bilag 2. Specielle fund i 2006	127
Artsregister	129
Latinske navne	129
Danske navne	134
Lokalitetsregister	136

INDLEDNING

To forskellige artsgrupper

Mosser og laver er små planter eller plantelignende organismer, som formerer sig ved hjælp af sporer og som findes ret artsrigt i den danske natur. I nyere systematik har de ikke ret meget til fælles, idet laverne, der består af samlevende svampe og alger, regnes med til svamperne og dermed ikke til planteriget. Men der er tradition for at studere mosser og laver i sammenhæng. Begge artsgrupper er tilgængelige i naturen, når de større grønne planter er visnet ned og løvbærende vedplanter står nøgne.

Datagrundlag

Storstrøms Amt fik kontakt med foreningen Bryologkredsen i 2003 i forbindelse med indkøring af det nationale overvågningsprogram NOVANA, hvor mosser indgår som indikatororganismer i visse naturtyper. Bryologer fra foreningen, først og fremmest Irina Goldberg, har siden fungeret som eksterne konsulenter for amtet, og det blev tidligt aftalt, at samarbejdet skulle udmunde i en regional rødliste for bladmosser. Det første manuskript, ved Gert Mogensen og Irina Goldberg, lå klart i foråret 2005 samtidig med at Bryologkredsen afholdt sin årlige generalforsamling i regionen. Her deltog blandt andre René S. Larsen og Arne Jørgensen, som viste interesse, da idéen opstod, at udvide rødlistefokus til også at omfatte de øvrige mosgrupper (lever- og tørvemosser) samt laver.

Resultatet af de fælles anstrengelser foreligger nu og er med til at sammenfatte den eksisterende viden om naturen i Storstrøms Amt. For de to artsgrupper, mosser og laver, er det aktuelle kendskab til arternes forekomst i regionen meget beskedent. Arbejdet har bestået af tre ting: at sammenfatte spredte optegnelser i litteraturen, at gennemgå herbariemateriale og at følge op med ekskursioner til udvalgte lokaliteter i regionen.

Rødlistning

Det spinkle datagrundlag har medført, at den nationale rødlistning er genbrugt for laverne i denne rapport. Artsudvalget fortæller hvilke arter, der har været og stadig findes i Storstrøms Amt, men der har ikke været grundlag for at give dem en anden karakter end i den nationale rødliste 1997. For mossernes vedkommende findes endnu ingen national rødlistning og en første kategorisering af arterne har været uomgængelig. Det ringe datagrundlag har dog affødt, at en gruppe af arter ikke er rødlistekategoriseret, men medtaget i rapporten, fordi der kun er ganske få fund.

De nye internationale rødlistekriterier, som Danmarks Miljøundersøgelser har anvendt siden 2004 (DMU 2006), er ikke taget i betragtning. De gamle kriterier bygger nok i højere grad på et skøn end de nye, men er erfaringsmæssigt meget anvendelige som udgangspunkt for praktisk naturforvaltning.

Den seneste samlede nationale rødliste fra 1997 blev suppleret med en gulliste, med nogle kategorier (X og A), der signalerer opmærksomhed og ansvar, altså et lavere "varslingsniveau" end de sædvanlige rødlistekarakterer, jf. side 17. Særligt kategori A, som i en regional rødliste naturligvis bliver til *regionale* ansvarsarter, er også en nyttig kategori som baggrund for senere forvaltningsmæssige prioriteringer.

I denne rapport er såvel mosser som laver udpeget som regionale ansvarsarter, mens gullistekategorien X kun er anvendt for mosser.

Rødlisten er delt op i to dele, der er forfattet hver for sig: DEL 1: Rødlistede mosser og fra side 85 DEL 2: Rødlistede laver. Begge afsnit indledes med beskrivelser af den relevante artsgruppes biologi og økologi, af kildemateriale, metodik m.v. Der er redegørelser for de vigtigste lokaliteter i regionen, til dels som bilag, og anbefalinger af, hvilken drift af naturarealerne, der vil tilgodes de sjældne arter. Til sidst i de indledende afsnit er der forslag til handlingsplan for de ny naturforvaltende myndigheder.

Selve *rødlisten* er at finde på sider med rød kant. I del 1 efterfølges rødlisten af artsbeskrivelser, mens de i del 2 er integreret, fordi der er flere arter og færre oplysninger. For laverne er artsgennemgangen altså samtidig *rødlisten*. Endelig er der for hver artsgruppe udarbejdet en selvstændig litteraturliste.

Formål

Formålet med rødlisten er:

- at informere om truede og sjældne arter af mosser og laver og hvordan man eventuelt kan forbedre deres status i regionen
- at levere et grundlag for inddragelse af disse artsgrupper i fremtidig naturovervågning og naturforvaltning
- at stimulere de ny naturforvaltende myndigheder og interesserede enkeltpersoner til fortsat at samle oplysninger om arternes udbredelse og til at arbejde for deres bevarelse i regionens natur

Dårligt kendte artsgrupper

Som nævnt er mosser og laver organismer, som endnu kendes af forholdsvis få mennesker. Det er artsgrupper, der er fascinerende og fremmedartede med helt anderledes livsforhold, end dem vi er mere fortrolige med fra frøplanter. Hvert af rapportens to hovedafsnit indledes derfor med afsnit om artsgruppernes biologi, som kan være vanskelig at forstå, blandt andet fordi der anvendes en hel del biologiske fagudtryk. Afsnittene kan springes over, men også ved læsning af artsbeskrivelserne er det vanskeligt at undgå at møde udtryk, som er ukendte for ikke-fagfolk. Derfor indledes rapporten med en ordforklaring, der i det væsentligste er hentet fra Den Danske Mosflora.

Artsgruppernes “ufolkelige” karakter fremgår også af, at der sjældent anvendes danske navne om dem. Samtlige danske mosser og en del laver har fået danske navne, men fagfolk bruger næsten udelukkende de latinske navne, som derfor er de gennemgående i rødlisten. De danske navne fremgår af artsbeskrivelserne og artsregistret.

Ordforklaring

Akrokarp: Sporehus endestillet på stængel eller gren (modsatning: Pleurokarp).

Annulus: Ring af differentierede celler mellem låg og sporehusmunding.

Antheridium: Hanligt kønsorgan.

Arkegonium: Hunligt kønsorgan.

Boreal: Som forekommer i nåleskovsbæltet på den Nordlige Halvkugle.

Centralstreng: Bundt af lange, snævre celler i midten af stænglen.

Dioik: Hanlige og hunlige kønsorganer på hver sin plante (= enkønnet) (modsatning: Monoik).

Diploid: Generationen med dobbelt så mange kromosomer ($2n = 2$ sæt) som den haploide (se denne).

Epidermis: Stænglens yderste cellelag. Består af få lag tykvæggede prosenkymatiske celler (se Prosenkymatiske).

Epifyt: Plante, der vokser ovenpå eller udenpå en anden plante uden direkte at påvirke denne.

Exothecium: Sporehusets ydre væg.

Eutrof: Næringsrig (modsætning: Oligotrof).

Eutrofiering: Forøgelse af næringsstofindholdet i et økosystem.

Gamet: En kønscelle.

Gametofyt: Den grønne mosplante, som hører til den haploide generation i mossernes livscyklus og producerer kønsorganer.

Habitat: Levested, her: vegetationstype, f. eks. bøgeskov, nåleskov, højmose, rigkær o.l.

Haploid: Generationen med kun et enkelt sæt ($n = 1$ sæt) af den samlede arvemasse.

Hapter: Hyfer (se denne), der hæfter en lav til substratet.

Holocæn: Den yngste geologiske periode, som strækker sig fra dagen i dag og tilbage til ca. 10.000 år, d.v.s. efter den seneste istid.

Hyalin: Farveløs, uden klorofyl.

Hyfe: Svampetråde. Alt i en lavs thallus undtagen algerne er dannet af hyfer, der kan ligge mere eller mindre tæt.

Isidier: Barkklædte udvækster på lavernes overflade, der indeholder alger. Bruges både til at øge overfladen og som vegetativ spredningsorgan, når de brækker af.

Kleistokarp: Sporehus uden låg.

Kontinental: Som forekommer i fastlandsklima (modsætning: Oceanisk).

Kortex: Væv af tyndvæggede parenkymatiske celler inden for epidermis (se Epidermis, Parenkymatisk).

Lagg-zone: En 5-20 m bredt bælte omkring en højmose, hvor det minerogene vand fra de omgivende mineraljordsbakker blander sig med det ombrogene vand fra højmoseplanet; vandet i laggen er i bevægelse.

Lavboreal: Som forekommer i nåleskovsbæltets sydligere dele (se Boreal).

Meiosis: Reduktionsdeling; det er her overkrydsning bl.a. kan ske.

Mesotrof: Hverken næringsfattig eller næringsrig; midt imellem.

Minerogen: Det udsivende grundvand fra jordbundens mineralag.

Monoik: Hanlige og hunlige kønsorganer på samme plante (modsætning: Dioik).

Oceanisk: Som forekommer i kystklima (modsætning: Kontinental).

Oligotrof: Næringsfattig (modsætning: Eutrof).

Ombrogen: Regnvand, som samles i vegetationen uden kontakt med det minerogene grundvand (se Minerogen).

Oogami: Sammensmeltning af en spermatozoid og en ægcelle (se disse).

Papilløs: Celle med små, fremspringende fortykkelser på cellevæggen (papiller).

Parenkymatisk: Celle med tværstillet endevæg (modsætning: Prosenkymatisk).

Perichætialblad: Blade omkring de hunlige kønsorganer.

Peristom: En eller to kranser af tænder i sporehusets munding.

Pleurokarp: Sporehus sidestillet på stængel eller gren (modsætning: Akrokarp).

Prosenkymatisk: Tilspidset celle uden tværstillet endevæg (modsætning: Parenkymatisk).

Protonema: Et oftest trådformet stadium i mossernes livscyklus; det er grønt og dannes ved sporenes spiring, og tilhører den haploide generation.

Relikt: En art, som under tidligere klimatiske forhold var hyppig, men nu forekommer kun få steder som isolerede populationer.

Rhizoider: Enradede, rodliggende tråde med skrå, ofte brune cellevægge.

Seta: Sporofytens stilk, der bærer sporehuset.

Soredie: Vegetativ spredningsorganer hos lav, der både indeholder svamp og alge.

Specimen: Prøve af plantemateriale indsamlet i felten.

Spermatozoid: En lille, selvbevægelig hunlig kønscelle.

Sporofyt: Består af en fod, en seta og et sporehus og er den diploide generation i mossernes livscyklus; ukønnet.

Stolon: En bleg, krybende stængel med stærkt reducerede blade eller helt uden blade. Sidder på undersiden af nogle bladbærende levermosser.

Subkontinental: Som forekommer i et bredere geografisk område end kontinentale taxa og som undviger oceaniske (regnrige) regioner (se Kontinental, Oceanisk, Taxon).

Succession: Det forhold, at vegetationen på et givet sted gennem tid forandres ved at et plantesamfund på forudsigelig vis afløses af et eller flere andre plantesamfund.

Symbiose: Samliv til gensidig fordel (modsatning: parasitisme).

Taxon: En slægtskabsenhed, oftest brugt om art, underart, varietet etc.

Thallus: Et løv, planten uden blade; findes hos nogle levermosser. Hos laver er det alt undtagen frugtleget.

Yoldia-havet: Hav med arktisk fauna og flora, der bredte sig over Danmark i seneste istid, for 17.000-14.000 år siden. Dets kyster efterlod nogle skrænter, littorina-skrænter, som stadig ses i det nuværende landskab.

Ægcelle: En stor, ubevægelig hunlig kønscelle.

Rødlistede mosser i Storstrøms Amt 2006

Der kendes 353 mosarter fra Storstrøms Amt (**Bilag 1**). 94 arter er beskrevet i denne rapport: 11 der tilsyneladende er forsvundet fra amtet, 8 der er akut truede, 30 der er sårbare, 21 med status som sjældne, 8 der er opmærksomhedskrævende og 16 med ukendt status. 5 af dem betragtes som regionale ansvarsarter.

Metoder og kilder

Oplysningerne, der ligger til grund for denne liste, stammer fra dansk bryologisk litteratur fra 1856 til 2006 (se **litteraturlisten** side 65), herbariemateriale på Botanisk Have og Museum, Statens Naturhistoriske Museum, Københavns Universitet (herbarieangivelser herfra forkortes: "C" for Copenhagen), mundtlige kilder samt feltarbejde i 2005 og 2006.

Den tilgængelige litteratur og herbariematerialer blev gennemgået med det formål at få afklaret, hvilke arter, der i Den Danske Mosflora (1976, 1981), Damsholt (2002) og Warncke (1979) er klassificeret som meget sjældne, sjældne og temmelig sjældne, hvilke der forekommer i Storstrøms Amt, og hvor hyppige de er i dag. Desuden for generelt at belyse, hvilke lokaliteter i amtet, der har eller i hvert fald har haft en værdifuld mosflora.

Arbejdet med herbariespecimens har vist, at nogle angivelser af arter fra Storstrøms Amt beror på fejlbestemmelser. Desuden er der en række tvivlsomme rapporter, hvor der mangler herbariebelæg. Fejlagte og tvivlsomme rapporter er behandlet i **Bilag 2**.

Feltarbejdet bestod i at eftersøge mosserne på nogle af de tidligere kendte lokaliteter: Ravnsby Møllelung, Stokkemarke Mose, Møns Klint, Høvblege, Ulvshale, Horreby Lyng, Virket Lyng, Tvede Mose, Holmegaards Mose, Stavnstrup Mose, Teglstrup Skov og Denderup Vænge. Det kan være vanskeligt at afgøre, om en art stadig findes på en given lokalitet. Dels kan der være store områder at afsøge. Dels kan nogle arter, især etårige, forblive i sporestadiet i en længere eller kortere tid, hvor de således er usynlige og ikke kan registreres, selv om de stadig findes på stedet.

I de tilfælde, hvor det ikke lykkedes at finde de eftersøgte arter i 2005 og 2006, eller overvågning ikke er blevet gennemført i mange år, kan sjældenhederne måske stadig forekomme på lokaliteterne, forudsat de rette substrater for mosserne fortsat er til stede. Et enkelt besøg er sjældent nok til at afgøre en forekomst med sikkerhed.

Hvad er mosser?

Dette afsnit forklarer mossernes særlige livsforhold og skal læses ved brug af ordforklaringen. Mosser (Bryophyta) er en afdeling af sporeplanter, som består af fire klasser: Levermosser (Hepatopsida), Tørvemosser (Sphagnopsida), Sortmosser (Andreaeopsida) og Bladmosser (Bryopsida). Der findes ikke nogen sortmosser i Storstrøms Amt, og denne rapport omfatter de tre øvrige klasser.

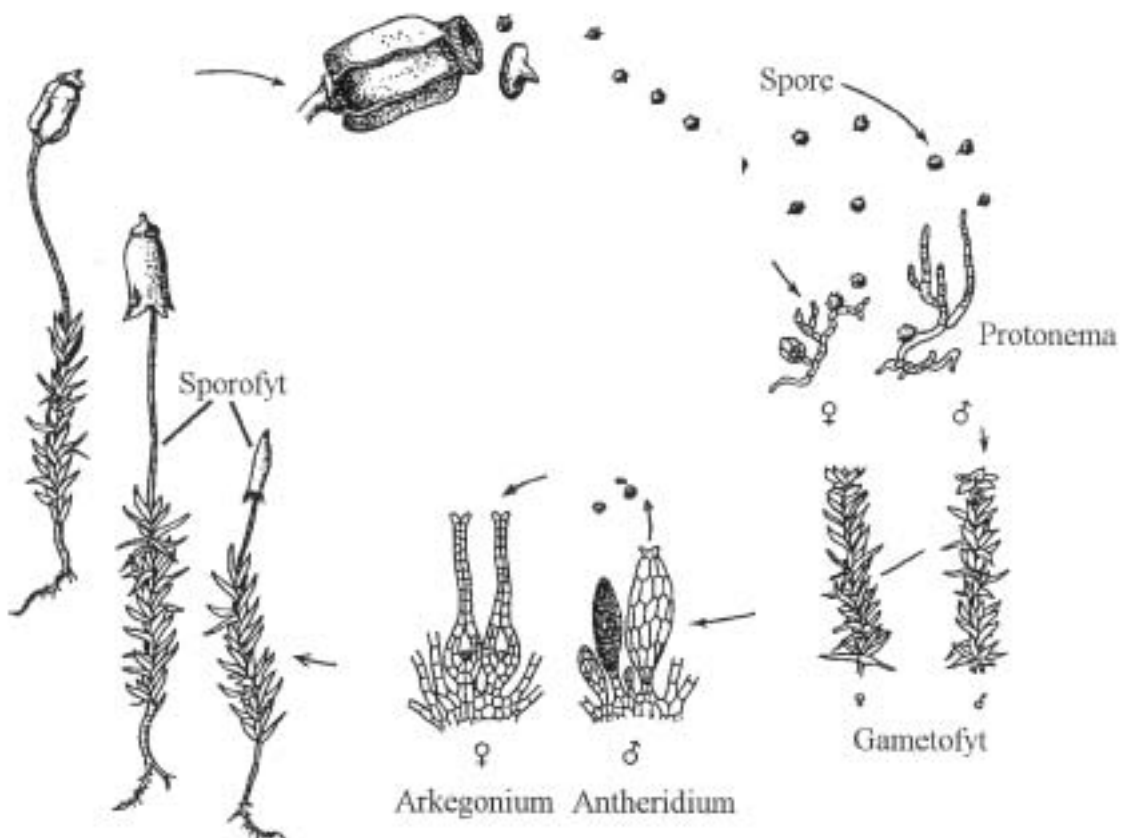
Frøplanter og dyr har en livscyklus, hvor cellernes arvemateriale halveres i et kortvarigt stadium, der blandt andet omfatter ægcellen og sædcellen, således at opblanding af arvemassen muliggøres.

Mosserne har en livscyklus, hvor det tværtimod er generationen med den halverede arvemasse, der er mest fremtrædende, nemlig den velkendte grønne mosplante. Den kaldes den haploide generation, og mosplanten kaldes en gametofyt, se **figur 1**.

Til den haploide generation hører foruden gametofyten også sporen og protonemaet. Sporerne er næsten altid encellede; ved deres spiring udvikles et tråd- eller løvformet protonema. Dette danner efterfølgende den grønne mosplante, der bærer kønsorganerne, - gametofyten. Denne er sædvanligvis flerårig og bidrager ved sin vækst, og ofte ved dannelsen af særlige ynglelegemer, til plantens fortsatte vegetative formering.

Den kønnede forplantning foregår ved oogami, d.v.s. ved sammensmeltning af en lille, selvbevægelig hanlig og en stor, ubevægelig hunlig kønscelle. De hanlige kønsceller (spermatozoider) dannes i antheridier, de hunlige gameter i arkegonier.

Ved befrugtningen, hvor tilstedeværelsen af vand er nødvendig for spermatozoidernes overførsel, dannes den diploide generation, sporofyten, som består af en fod, en stilk (seta) og et sporehus. Sidstnævnte er sporofytens vigtigste organ, i hvilken sporerne dannes ved reduktionsdeling (meiosis). Sporofyten opsuger vand og næring fra gametofyten gennem foden. Den diploide generation er altså hos mosserne udviklet på gametofyten og lever i kort tid.

Figur 1: Mossernes livscyklus. Kønsorganerne (arkegonier og antheridier) kan sidde på samme plante (de monoike arter) eller på forskellige planter (de dioike arter).

Levermosser

Klassen Levermosser (Hepaticopsida) udviser store forskelle i gametofytens opbygning. De er opdelt i en gruppe, der kaldes de thalløse levermosser, fordi de har form som et løv (thallus), og den største gruppe, de bladbærende levermosser, der består af stængel og blade. Arterne i begge grupper har typisk en ryg- og bugside, og på bugsidens forsynet med encellede, hårfine rhizoider. Levermossernes celler indeholder som oftest olielegemer, der kan være sammensatte af flere små legemer. Da de som regel er konstante for arten, har de stor bestemmelsesmæssig betydning. Da de næsten altid ødelægges ved tørring, skal de "aflæses" i frisk tilstand.

En del af de thalløse levermosser er netmønstrede på ryggen og forsynet med en ådepore og nogle har beholdere med mangelcellede ynglelegemer. Der findes ofte specielle dannelser med kønsorganer og sporehuse.

De bladbærende levermosser er sirligt byggede med to rækker sideblade og ofte en række reducerede bugblade. Bladene består af 1 cellelag og kan være afrundede, fligede eller med mange trådspidser. De har aldrig kun 1 flig og aldrig bladribbe. Mange har 1-2-cellede ynglekorn fra blad- eller stængelender. De hunlige kønsorganer er oftest skjult i et såkaldt bæger, hvis udformning giver vigtige og ofte nødvendige bestemmelses karakterer. Bægeret skjuler også den umodne sporofyt.

Sporofyten har kort levetid, ofte kun få dage. Den er meget ensartet hos de fleste levermosser og består af en fod, en tynd glasklar stilk, som i løbet af en dags tid løfter sporehuset 1-10 cm op. Sporehuset er brunligt og kuglerundt eller aflangt og åbner sig ved 4 klapper. Det er i det hele mindre differentieret end hos de to følgende klasser. Mellem sporerne ligger lange, spiralformede, døde celler, som er hygroskopiske. De udfører i tørt vejr hurtige smuttende bevægelser, så sporerne adskilles og kastes ud i vinden. Processen kan overværes i stereolup på en halv time.

Hornkapsler (Anthocerophyta), der betragtes som en særlig afdeling af planter, bliver rent praktisk behandlet sammen med levermosserne i denne rapport. Overfladisk ligner de thalløse levermosser, men de er bl.a. karakteriseret ved kun at have 1 kæmpestort grønkorn i cellerne og at have et langt sylformet sporehus, som åbner sig ved to lange klapper. Sporehuset vokser i hele sin levetid og har samtidig sporemoderceller nederst ved vækstpunktet og modne sporer øverst.

Tørvemosser

Klassen Tørvemosser (Sphagnopsida) består kun af en slægt: Sphagnum. Gametofytens stængel bærer skælagtige, farveløse blade og med regelmæssige mellemrum et knippe af 4-5, et par cm lange sidegrene, hvoraf de 2 hænger tæt ind til stængelen. Stængelen er opbygget af 3 forskellige lag celler. Det ydste lag består af store, døde parenkymatiske celler, som optager og leder vand særdeles let. Sammen med de hængende grene udgør de et effektivt kapillarsystem.

Bladene er opbygget af 2 slags celler. Smalle, svagt bugtede, klorofylholdige celler danner et netværk, hvori hver "maske" udfyldes af en stor, tyndvægget, tom celle, en hyalincelle. Hyalincellerne har opsugende funktion ligesom stængelen. Rhizoider mangler.

Sporofytens stilk er meget kort. Åbningen af sporehuset foregår ved hjælp af et låg, men noget peristom, som vi finder i klassen Bladmossier, er ikke udviklet.

Bladmossier

Klassen Bladmossier (Bryopsida) fremviser en betydelig differentiering af såvel gametofyt som sporofyt.

Gametofyten består af en stængel med blade. Stængelen kan være én til flere gange forgrenet. Den består yderst af få lag prosenkymatiske celler, epidermis. Inden for dette lag findes en kortex af ret ensartede tyndvæggede parenkymceller. Endelig findes hos de fleste en centralstreng, der er opbygget af langstrakte, tyndvæggede celler, som er tillagt ledningsfunktion.

Bladene består hos langt de fleste arter kun af et cellelag. Hos mange bladmossier er de forsynet med en flere cellelag tyk ribbe. Rhizoider består af flere rækkestillede celler og vokser fra stængelen, grenene eller nogle gange fra bladene.

Sporofyten udvikler en lang stilk (seta) og et kompliceret bygget sporehus. Når sporerne er modne, afkastes hos langt de fleste arter den øverste, oftest kegleformede del af sporehuset som et låg. På det sted i sporehusets ydre væg (exothecium), hvor låget løsnes fra sporehusets øvrige del, differentieres en ring af celler (annulus), der ofte løsner sig ved lågfælden.

I sporehusets indre væg differentieres oftest en eller to kranse af tænder (peristom), der blottes ved sporehusets modning og lågets afkastning. Peristomtænderne er stærkt hygroskopiske, i fugtigt vejr lukker de ind over sporehusets munding og forhindrer sporespredning, i tørt vejr bøjer de sig udad.

Vigtige habitater for sjældne mosser i Storstrøms Amt

Højmoser, kær og våde enge

Vådedområder er de eneste voksesteder for tørvemosser (*Sphagnum*) og de fleste sjældne levermosser i Storstrøms Amt. De sjældne *Sphagnum*-arter er overvejende knyttet til fattigkær og højmoser og kan derfor ikke tåle tilførsel af næringsstoffer. Rigkær, som er næringsfattige, men rige på kalk, rummer som regel en varieret mosflora, men kun en fjerdedel af Storstrøms Amts sjældne bladmossier vokser i denne naturtype samt enge og højmoser.

Kalkklinter, miner og grusgrave

Da amtet ligger i Danmarks kalkholdige egne, findes de fleste rødlistede bladmosarter på klinter og i kalkbrud.

Kalklagene fra Kridt- og Tertiærtiden ligger tæt ved jordoverfladen, hvilket har en stor indflydelse på floraen og vegetationen. Især de steder, hvor kridtaflejringer træder frem i form af kystklinter (Møn, Stevns), og i åbne miner (Fakse Kalkbrud) vokser mange sjældne mosarter på sten og nøgen, meget kalkholdig jord.

Skove

Amtets skove er overvejende bøgeskove med en del eg, ask og rødgran. Skovbundsmosfloraen er generelt fattig her, fordi skovbunden i mossernes to vigtige vækstperioder, forår og efterår, er dækket af et tykt lag blade, som omsættes meget langsomt. En rig og varieret mosflora med sjældne arter findes på steder, hvor de økologiske betingelser udvikles sekundært: Hvor der er kløfter i skoven og stej-

le skrænter, eller langs bække og åer, for her vil bøgeløvet kun i begrænset omfang blive liggende (Holmen 1980).

Træstammer er også et vigtigt levested for sjældne mosser. Den smukkeste udvikling af epifyt-mosser, som de kaldes, findes på løvtræer, mens nåltræer næsten aldrig har mos på stammerne. Mosserne foretrækker altid gamle træer, især dem, der hælder eller er krogede og har lavtsiddende grene. Den side, der vender opad eller mod nordøst, har altid den kraftigste mos-vegetation, fordi det er den side, hvor fugtighedsforholdene er de mest gunstige.

Hvorfor er mosserne sjældne?

Den vilde danske flora har det ret dårligt. Mange arter er gået tilbage gennem det seneste hundrede år – og specielt i de sidste halvtreds år. De primære årsager til, at visse mosarter bliver mere og mere sjældne, er forringelsen af deres habitaters tilstand og global opvarmning. Der er nogen usikkerhed blandt forskere også i andre lande om, hvorvidt opvarmningen alene skyldes senere årtiers forøgelse af atmosfærens indhold af CO₂ eller der i opvarmningen også indgår en klimatisk ændring. I disse år fremkommer stadig flere resultater fra bl.a. is-kerneboringer, der entydigt viser, at klimaændringer kan ske så hurtigt, at de alene kan forklare sådanne temperatursvingninger, som er konstateret her i Danmark.

Negative ændringer i habitaternes tilstand

De fleste danske moser er afvandede og groet til med træer og buske. De moser, som ikke er direkte udgrøftet, er ofte påvirket af en sekundær vandstandssænkning, som fx dræning eller vandindvinding. Dermed er arealet med egnede levesteder for mange kærmosser reduceret kraftigt. Skaden er forværret ved en tilgroning, som også hænger sammen med ændret drift og øget tilførsel af atmosfærisk kvælstof. Træer og buske bevirker i sig selv en øget fordampning fra mosefladen og bortskygger samtidig den oprindelige vegetation. Nogle af de mest ejendommelige og karakteristiske kærmosser, fx *Paludella squarrosa*, er på den konto forsvundet fra Storstrøms Amt.

Opdyrkning af de afvandede kær og tørvegravning i fattigkærene og højmoserne har også fundet sted. I afgravede tørvemoser med vandfyldte tørvegrave mellem smalle tørvebænke finder man typisk tætte elle- og pilekrat. Nogle steder er kærvegetationen dog på ny ved at indfinde sig i form af artsfattig hængesæk med *Sphagnum cuspidatum* og *Sphagnum fallax*.

I skovene er det gået meget stærkt tilbage for epifyterne i de seneste årtier, dels på grund af den tiltagende luftforurening, dels på grund af fældning af gamle træer. Hurtig omdrift i skoven forstyrrer de mosser, der kræver lang tid til etablering og vækst.

Global opvarmning

En gruppe af arter (*Paludella squarrosa*, *Cinclidium stygium*, *Rhizomnium pseudopunctatum*, *Tomentypnum nitens*), der i Danmark er relikter fra borealtiden (tiden efter sidste istid), har i de seneste årtier vist kraftig tilbagegang i den sydøstlige del af Danmark.

Vi tror, at årsagen til denne tilbagegang primært skyldes, at der er tale om en samlet udvikling, hvor udbredelsen af arter - mosser og andre - forskydes mod de dele af Skandinavien, der ligger nordøst

for Danmark, i plantegeografisk sammenhæng det subkontinentale område i Skandinavien. Hvorvidt denne ændring skyldes stigende temperaturer eller stigende fugtighed i det danske klima vides ikke. Sikkert er det dog, at det generelle mønster, hvor den boreale nåleskogs grænse mod syd og den løvfældende skovs nordgrænse mod nåleskoven har flyttet sig i et tidsperspektiv, der omfatter årtusinder, ikke kun halve sekler.

En række arter (*Aloina aloides*, *A. ambigua*, *Dicranum bergeri*, *Helodium blandowii* m.fl.), hvis populationer i Storstrøms Amt ligger i udkanten af deres udbredelse, er også meget sårbare. De er sjældne af naturlige grunde, men risikerer at forsvinde, hvis de bliver udsat for negative (naturlige eller menneskeskabte) faktorer.

To andre væsentlige årsager til, at vi antager visse arter for meget sjældne, er, at vi overser dem i felten eller har problemer med deres nøjagtige bestemmelse.

Svært at finde dem i felten

I 1969, da en dansk tjekliste for mosser blev lavet (Damsholt, Holmen og Warncke 1969), var der med god grund seriøse overvejelser om, hvorvidt en mindre gruppe arter stadig burde opgives i en dansk liste. Ingen havde set arterne i adskillige årtier, og tanken var derfor nærliggende, at de nok ikke længere fandtes i Danmark. Imidlertid blev de genfundet i de følgende 5 år. Det stod derefter klart, at arterne ganske vist er sjældne eller meget sjældne, men de er samtidig komplicerede at finde på grund af deres livsstrategi. De tilbringer den varme del af året i sporestadiet, hvorfor ingen vil kunne finde dem mellem marts og september. De er meget små og genkendes kun, når de har sporehuse. Disse er også små, men til gengæld karakteristiske. Denne gruppe udgøres af *Microbryum curvicolle*, *M. floerkeanum*, *Physcomitrella patens* og *Pottia recta* (den sidstnævnte findes ikke i Storstrøms Amt).

Problemer med artsbestemmelse

Et eksempel på vanskeligt bestemmelige arter er de danske arter af slægten *Bryum*, der udmærker sig ved, at mens nogle af arterne er veldefinerede og let genkendelige også i felten, er andre arter besværlige i bestemmelsesarbejdet. Når disse arter i moslitteraturen optræder i kategorien "sjælden" eller "meget sjælden", kan det fx skyldes at de kun sjældent laver sporehuse, og at disse sporehuse på indsamlingstidspunktet kun var ufuldstændigt udviklede, så endelig bestemmelse ikke var mulig. En tredje mulighed eksisterer også, nemlig at en given plante er af hybrid oprindelse, og derfor ikke ligner de kendte/beskrevne taxa.

Det er derfor ikke unaturligt, at et dybere studie af de danske *Bryum*-arter ikke er foretaget i nyere tid, et sådant arbejde ville kræve fuld opmærksomhed af en kompetent bryolog i en årrække. Hertil kommer, at den nomenklatoriske entydighed i *Bryum* besværliggøres, fordi der findes et utal af navne, som langtfra alle er definerede på grundlag af fuldt udviklede specimener, hvorfor deres endelige identitet også i tiden fremover vil forblive uvis.

Drift og pleje til gavn for mosser

Drift eller pleje af naturarealer til gavn for truede mosser må tage udgangspunkt i arternes livsstrategier. Almindeligvis forbinder man veludviklet mosvegetation med langvarige og stabile vækstforhold,

men det modsatte findes også, nemlig de enårige arter, der er afhængige af at kunne sprede og formere sig ved sporer og stort set altid kræver åben jord.

Mellem de to yderpunkter - de flerårige og de enårige - er der imidlertid andre mosser, som kræver mulighed for en adfærd, der er mere kompleks. Det er især arter, der kræver en jævnlig tilgang til nye voksepladser. De er afhængige af at kunne flytte fra ét egnet voksested til et andet med få års mellemrum, enten fordi de ikke tåler konkurrence med de større planter eller fordi deres vokseplads, fx en rådrende gren, kun findes i en kortere årrække.

Spørgsmålet om, hvilken type pleje man skal anvende, afhænger således af, hvilke arter man ønsker at beskytte. Det værste, der kan ske fx for de tidligere nævnte enårige arter kan være, at aktiviteten i Fakse Kalkbrud og mindre grusgrave indstilles. For en række flerårige arter (*Neckera crispa*, *Platygyrium repens*, *Zygodon conoides*, *Porella arboris-vitae*) er fældning af gamle træer i skovene en katastrofe. Tilgroning af moser og kær medfører, at flerårige mosser som *Helodium blandowii*, *Rhizomnium pseudopunctatum*, *Sphagnum spp.* m.fl. forsvinder.

Beskyttede arter

En række mosarter i Danmark har opnået beskyttelse gennem EF-Habitatdirektivet fra 1992. To arter af bladmosser, som var tidligere kendt fra Storstrøms Amt, er optaget på habitatdirektivets Bilag II: *Meesia longiseta* og *Orthotrichum rogeri*. De er forsvundet fra amtet, men skal tages under beskyttelse, hvis de dukker op igen. Deres bevaring kræver udpegning af særlige bevaringsområder.

Habitatdirektivets Bilag V omfatter arter, for hvis indsamling i naturen og udnyttelse, der kan træffes forvaltningsforanstaltninger. *Leucobryum glaucum* og alle *Sphagnum*-arter er optaget på denne liste. Deres indsamling og udnyttelse kan kun tillades under forudsætning af opretholdelse af gunstig bevaringsstatus.

Moslokaliteter i Storstrøms Amt

Bilag 3, side 73, er en oversigt over alle de lokaliteter i Storstrøms Amt, hvor der gennem tiden er registreret rødlistede arter.

Storstrøms Amt har været intensivt udnyttet agerland i århundreder. Overdrev er blevet opdyrket og tilplantet og vådområder afvandet i stor stil i 1800-tallet, samtidig med at de første moskyndige personer har udforsket landsdelen.

Flertallet af de vådbundslokaliteter, der er tidlige data fra, er i dag ødelagte og uinteressante som moslokaliteter. Det drejer sig om steder som Tvede Mose, Dalbygårds Mose, Stokkemarke Mose, Gundsløvsmagle Mose og mange flere. Det er ikke muligt at sætte tal på denne udvikling, fordi det er usikkert, hvor dækkende disse tidlige undersøgelser har været.

Enkelte moser er tilbage og friholdt fra fuldstændig tilgroning, først og fremmest gennem amtslig naturpleje i de sidste 10 – 20 år. Det

gælder en håndfuld højmoser og fattigkær, nemlig Holmegårds Mose, Horreby Lyng, Ravensby Møllelung og Stavnstrup Mose. Der til et mindre antal rigkær spredt over amtet, hvor det, også hyppigt ved amtslig mellemkomst, er lykkedes at bevare eller genetablere græsning og vedligeholdelse af arealerne som lysåbne habitater.

Det er afgørende for bevarelsen af den biologiske mangfoldighed i regionen, at disse områder fortsat plejes og undgår næringsbelastning og tilgroning.

Forslag til handlingsplan

I modsætning til tidligere er der ikke en detaljeret handleplan med denne regionale rødliste. Nedenstående er input til de ny myndigheder, som fortsætter amtets hidtidige arbejde med henholdsvis overvågning af dyre- og plantearternes forekomst og praktisk naturpleje for udvalgte naturområder.

Vores viden om de sjældne mossers forekomster i Storstrøms Amt er stadig meget ufuldkommen. Da feltarbejdet i 2005 og 2006 kun kunne omfatte få af de tidligere kendte lokaliteter, og nogle arter ikke blev genfundet, er det vigtigt at eftersøge en række arter for at få afklaret deres nuværende status.

En målsætning på niveau med den, der har været gældende for rødlistede frøplanter gennem de seneste 10 år, indebærer, at:

- Rødlistede arter kortlægges yderligere og de kendte bestande overvåges med følgende hyppighed:
  - Akut truede arter (E) minimum hvert 2. år;
  - Sårbare arter (V) minimum hvert 3. år;
  - Sjældne arter (R) minimum hvert 5. år.
- Lodsejere oplyses om bestandenes tilstedeværelse.
- Målsætningen for plejeindsatsen er, at alle bestande af E- og V-arter og udvalgte bestande af R-arter (de der har god prognose) skal bevares. Bestande af regionale ansvarsarter (A) prioriteres bevaringsmæssigt højest. På de vigtige lokaliteter, hvor driften af arealet udgør en trussel imod de rødlistede mosser, skal der forsøges indgået frivillige aftaler om en bevarende drift. Hvis dette ikke kan opnås på lokaliteter med ansvarsarter, bør bestandene søges bevaret på anden måde, evt. gennem rejsning af frednings-sag.

RØDLISTEDE OG GULLISTEDE MOSSER STORSTRØMS AMT 2006

I denne rapport har vi anvendt de nationale statuskategorier (Stoltze og Pihl, 1998) med visse modifikationer, dels geografisk, dels med hensyn til de aktuelt anvendte kriterier, som fremgår af oversigten nedenfor. For de fleste arter har vi foretaget kategoriseringen ud fra bestandenes nuværende tilstand og udvikling snarere end en vurdering af påvirkningsfaktorer.

Rødlistekategorier

- Ex Forsvundet.** Arter, som er forsvundet eller som formodes at være forsvundet fra Storstrøms Amt efter 1850.
- E Akut truet.** Arter med en så stærk negativ bestandsudvikling OG med så små og få bestande, at de er i fare at forsvinde fra Storstrøms Amt i nær fremtid, såfremt de negative faktorer, der for tiden påvirker dem, fortsat får lov til at virke.
- V Sårbar.** Arter med en så negativ bestandsudvikling ELLER med så begrænsede bestande, at de er i fare at blive akut true-de i Storstrøms Amt i nær fremtid, såfremt de negative fakto-rer, der for tiden påvirker dem, fortsat får lov til at virke.

Gullistekategorier

- R Sjælden.** Arter der er fåtallige, ikke har vist tilbagegang i den seneste tid, og for hvilke der ikke foreligger aktuelle negative faktorer, der truer arterne.
- X Opmærksomhedskrævende.** Forholdsvis hyppige arter, men dog med så begrænsede bestande, at de kan forventes at blive sårbare i nær fremtid, såfremt de negative faktorer, der for tiden påvirker dem, fortsat for lov til at virke.
- A Regional ansvarsart.** Arter, for hvilke Storstrøms Amt på et tidspunkt i artens livscyklus rummer en stor del af Danmarks totale bestand, så der regionalt påhviler amtet et særligt an-svar for artens nationale beskyttelse.

En række i Storstrøms Amt forholdsvis hyppige arter (*Aloina aloi-des*, *Cirriphyllum crassinervium*, *Pogonatum aloides*, *Weissia con-troversa*) blev vurderet som opmærksomhedskrævende (X), fordi deres bestande i amtet er ret små, men der mangler tilstrækkelige data om deres bestandsudvikling.

Helodium blandowii

RØDLISTE FOR STORSTRØMS AMT 2006

Arter, der tilsyneladende er forsvundet fra Storstrøms Amt (Ex)

Bladmosses

Amblyodon dealbatus (Sw. ex Hedw.) Bruch & Schimp.
Cinclidium stygium Sw.
Meesia longiseta Hedw.
Orthotrichum gymnostomum Bruch ex Brid.
Orthotrichum rogeri Brid.
Paludella squarrosa (Hedw.) Brid.
Tomentypnum nitens (Hedw.) Loeske

Tørvemosser

Sphagnum austinii Sull.

Levermosser

Cephalozia macrostachya Kaal
Lophozia rutheana (Limpr.) M. Howe
Scapania paludicola Loeske & K. Müller

Arter, der er akut truede i Storstrøms Amt (E)

Bladmosses

Dicranum bergeri Blandow
Rhizomnium pseudopunctatum (Bruch & Schimp.) T.J. Kop.

Tørvemosser

Sphagnum affine Renauld & Cardot
Sphagnum contortum Schultz
Sphagnum fuscum (Schimp.) H. Klinggr.
Sphagnum papillosum Lindb.

Levermosser

Moerchia hibernica (Hook.) Gottsche
Preissia quadrata (Scop.) Nees

Arter, der er sårbare i Storstrøms Amt (V)

Bladmosses

Aloina ambigua (Bruch & Schimp.) Limpr.
Anomodon attenuatus (Hedw.) Huebener
Bryum neodamense Itzigs.
Cinclidotus fontinaloides (Hedw.) P. Beauv.
Didymodon rigidulus Hedw.
Fissidens cristatus Wilson & Mitt.
Helodium blandowii (F. Weber & D. Mohr) Warnst.
Leptodontium gemmascens (Mitt.) Braithw.

Microbryum curvicolle (Hedw.) R.H. Zander
Microbryum floerkeanum (F. Weber & D. Mohr) Schimp.
Platydictya jungermannioides (Brid.) H.A. Crum
Platygyrium repens (Brid.) Schimp.
Pseudocalliergon lycopodioides (Brid.) Hedenäs
Rhynchostegium murale (Hedw.) Schimp.
Tortella flavovirens (Bruch) Broth.
Tortella inclinata (R. Hedw.) Limpr.
Zygodon conoideus (Dicks.) Hook. & Taylor

Tørvemosser

Sphagnum compactum Lam. & DC.
Sphagnum majus (Russow) C.E.O. Jensen
Sphagnum molle Sull.
Sphagnum obtusum Warnst.
Sphagnum subsecundum Nees
Sphagnum tenellum (Brid.) Brid.
Sphagnum warnstorffii Russow

Levermosser

Cladopodiella francisci (Hook.) Jörg.
Porella arboris-vitae (With.) Grolle
Riccardia incurvata Lindb.
Riccardia latifrons (Lindb.) Lindb.
Riccardia multifida (L.) Gray
Riccia canaliculata Hoffm.

GULLISTE FOR STORSTRØMS AMT 2006

Arter med status som sjældne i Storstrøms Amt (R)

Bladmossier

Brachythecium reflexum (Starke) Schimp.
Campylopus fragilis (Brid.) Bruch & Schimp.
Didymodon sinuosus (Mitt.) Delogne
Distichium capillaceum (Hedw.) Bruch & Schimp.
Fissidens exilis Hedw.
Fissidens osmundoides Hedw.
Fissidens viridulus (Sw.) Wahlenb.
Gyrowesia tenuis (Schrad. ex Hedw.) Schimp.
Neckera crispa Hedw.
Neckera pumila Hedw.
Paraleucobryum longifolium (Ehrh. ex Hedw.) Loeske
Pogonatum nanum (Schreb. ex Hedw.) P. Beauv.
Pottia bryoides (Dicks.) Mitt.
Ptilium crista-castrensis (Hedw.) De Not.
Racomitrium canescens (Hedw.) Brid. ssp. canescens
Seligeria calcarea (Hedw.) Bruch & Schimp.
Thuidium recognitum (Hedw.) Lindb.
Tortella tortuosa (Hedw.) Limpr.

Levermossier

Anthoceros punctatus L. ssp. agrestis (Paton) Damsholt
Lophozia alpestris (Schleich. ex F. Weber) A. Evans
Lophozia badensis (Gottsche) Schiffner

Arter med status som opmærksomhedskrævende i Storstrøms Amt (X)

Bladmossier

Acaulon muticum (Schreb. ex Hedw.) Müll. Hal.
Aloina aloides (Koch ex Schultz) Kindb.
Aloina brevirostris (Hook. & Grev.) Kindb.
Astomum crispum (Hedw.) Hampe
Cirriphyllum crassinervium (Taylor) Loeske & M. Fleisch.
Pogonatum aloides (Hedw.) P. Beauv.
Syntrichia latifolia (Bruch ex Hartm.) Huebener
Weissia controversa Hedw.

Regionale ansvarsarter (A)

Bladmossier

Aloina aloides (Koch ex Schultz) Kindb. (X)
Aloina ambigua (Bruch & Schimp.) Limpr. (V)
Gyrowesia tenuis (Schrad. ex Hedw.) Schimp. (R)
Neckera crispa Hedw. (R)
Seligeria calcarea (Hedw.) Bruch & Schimp. (R)

ARTER UDEN REGIONAL STATUS

(Sjældne arter, hvor amtets mangel på viden forhindrer placering i statuskategori.)

Bladmossier

Amblystegium varium (Hedw.) Lindb.
Bryum knowltonii Barnes
Bryum salinum I. Hagen ex Limpr.
Didymodon vinealis (Brid.) R.H. Zander
Ditrichum flexicaule (Schwägr.) Hampe
Drepanocladus sendtneri (Schimp.) Warnst.
Grimmia decipiens (Schultz) Lindb.
Orthodicranum montanum (Hedw.) Loeske
Physcomitrella patens (Hedw.) Bruch & Schimp.
Plagiothecium latebricola Schimp.
Racomitrium ericoides (Hedw.) Brid.
Syntrichia calcicola J.J. Amann
Taxiphyllum wissgrillii (Garov.) Wijk & Margad.

Tørvemossier

Sphagnum viride Flatberg

Levermossier

Frullania fragilifolia (Taylor) Gottsche, Lindenb. & Nees
Lophozia capitata (Hook.) Macoun

ARTSBESKRIVELSER

Dette kapitel indeholder en gennemgang af de rød- og gullistede mosarter i Storstrøms Amt. Arterne er ordnet efter rødlistekategori og taxonomisk klasse, og sorteret efter deres videnskabelige navn. For en række arter angives også deres synonymer anvendt i Den Danske Mosflora (Andersen et al. 1976, 1981).

For hver enkelt art gives et dansk navn, en liste over kendte lokaliteter i amtet med årstallet for det seneste fund i parentes, et udbredelseskort i Storstrøms Amt, oplysninger om udbredelse i Danmark og evt. Skandinavien, økologi samt kommentarer vedrørende status og beskyttelsestiltag. Af pladshensyn er der med enkelte undtagelser ikke nærmere beskrivelser af arternes udseende og kendetegn.

Prikker på udbredelseskortene angiver de lokaliteter, hvor arten vides eller formodes stadig at være. Cirkler symboliserer de lokaliteter, hvor arten menes at være forsvundet fra.

ARTER, DER TILSYNELADENDE ER FORSVUNDET FRA STORSTRØMS AMT (EX)

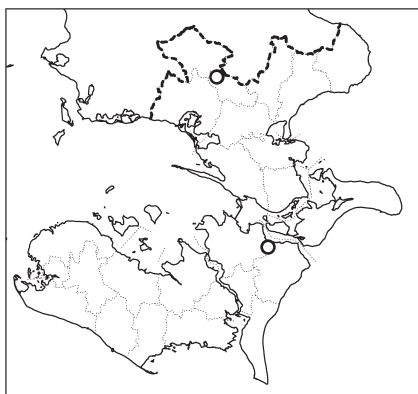
Bladmossier

Amblyodon dealbatus

(Sw. ex Hedw.) Bruch & Schimp.

Alm. Stumptand

Ex

Vokser især på fugtig, næringsrig bund ved søbredder og i kær samt på steder med kvæg. Udbredelsen i Danmark er spredt, men arten er formodentlig ikke udpræget sjælden.

I Storstrøms Amt blev den fundet i:

Tvede Mose ved Stubbekøbing, Falster (1949);

Holmegaards Mose, Sjælland (1888).

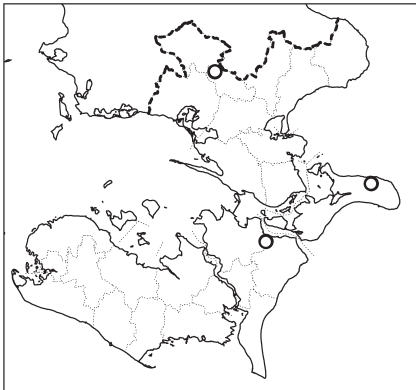
Tilsyneladende forsvundet fra begge lokaliteter. Arten er ikke vanskelig at bestemme med sikkerhed i såvel fertil som steril tilstand, men optræder relativt anonymt uden sporehuse, som modnes om foråret.

Cinclidium stygium

Sw.

Kær-Gittermos

Ex

Arten er karakteristisk for rigkær og lagg-zonen omkring højmoser, og den er markant aftagende i Danmark. Den tilhører gruppen af relikter fra Boreal-tiden, som alle har vist kraftig tilbagegang i de sidste 30 år.

I Storstrøms Amt har den været kendt fra:

Tvede Mose ved Stubbekøbing, Falster (1949);

Borre Sø ("Borre Mose ved Søbjerg"), Møn (1946),

hvor den formodentlig ikke findes længere, da begge lokaliteter er afvandet og tilgroet.

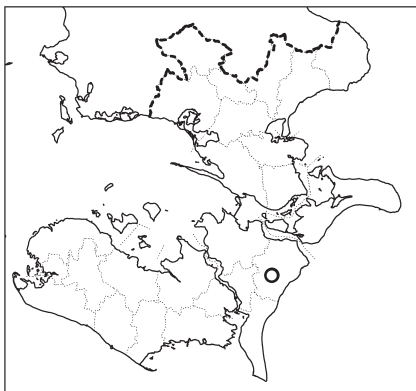
Bør eftersøges i **Holmegaards Mose** (Sjælland), i lagg-zonen mellem mosen og Fensmark Skov ("**Westphalerskærene**"), hvorfra den har været kendt i mange år og sidst er rapporteret af Hartvig i 1973. Der foreligger ikke herbariemateriale fra denne lokalitet, og vi kunne ikke finde arten i 2005-2006.

Meesia longiseta

Hedw.

Langbørstet Meesia

Ex

Arten vokser i kær og på sumpede søbredder. Den kendtes kun fra to steder i Danmark: Hjorte Sø på Sjælland og **Horreby Lyng** på Falster, Storstrøms Amt.

På den sidstnævnte lokalitet var den forgæves eftersøgt af Rasmussen (1958) og Bryologkredsen i april 2005. Vores vurdering er, at den er forsvundet fra landet dels p.g.a. afvanding af dens voksesteder, dels som følge af en generel vegetationsudvikling, der har bevirket, at sjældne danske arter med hovedudbredelse nord for Danmark er blevet reduceret meget i de seneste 50 år.

Arten findes nu i den centrale og nordlige del af Sverige, hvor man kan se nyere fund, mens den er forsvundet eller ikke genfundet i mange år i den sydlige halvdel af landet.

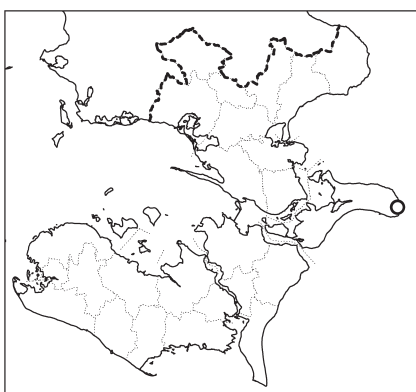
Orthotrichum gymnostomum

Bruch ex Brid.

(*Nyholmiella gymnostoma* (Bruch ex Brid.) Holmen & Warncke)

Tandløs Furehætte

Ex

Arten blev fundet på et bøgetræ på **Møns Klint** ved **Dronningestolen** i 1857.

Kendes ikke fra andre steder i Danmark.

Arten er også forsvundet fra den sydligste del af Sverige (bl. a. Skåne), og den er nu mest hyppig i Uppland og Södermanland. Dens udbredelse er lavboreal, i Vest-, Central- og Østeuropa, og den er sjælden i de fleste områder.

Orthotrichum rogeri

Brid.

Rogers Furehætte

Ex

Arten blev fundet på et bøgetræ på **Møns Lille Klint** i den første halvdel af 1800-tallet.

Kendes ikke fra andre steder i Danmark.

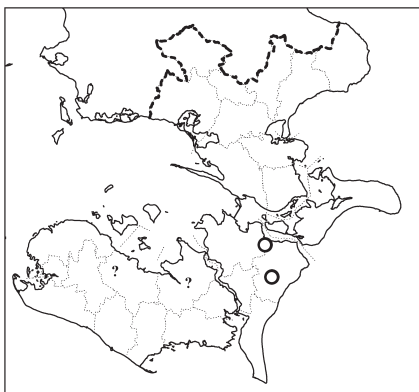
Arten er også forsvundet fra to tidligere kendte lokaliteter i Skåne. Ifølge svenske kilder forgæves eftersøgt på såvel Öland som Gotland, men der er et nyere fund (1996) fra Uppland nær Stockholm. Artens europæiske udbredelse er det sydligere Europa.

Paludella squarrosa

(Hedw.) Brid.

Alm. Piberensermos

Ex

Vokser i væld og kær med fremsivende grundvand.

Med sin lette genkendelighed er dette en art, der har fået stor opmærksomhed i det botaniske miljø i Danmark. En opgørelse over de nyere fund viser nogle interessante træk, som ikke er beskrevet i den nyere botaniske litteratur.

I årtier har den generelle opfattelse været, at *Paludella squarrosa* er under hastig uddøen i Danmark. Dette er både rigtigt og forkert. Artens forsvinden fra de klassiske lokaliteter i det østligste Danmark er notorisk. Sandsynligvis har tilgroning af kær skadet arten, som kun trives, hvor der er lysåbent.

Derudover tilhører *Paludella squarrosa* den gruppe af arter, der var hyppigere i boreal tid, men som nu er i kraftig aftagen i Danmark, mens de i det øvrige Skandinavien uændret er yderst almindelige. For 50 år siden antog vi, at i Danmark var den en reliket fra sidste istid, som havde overlevet her i vældprægede områder med stabil vandtemperatur og vandkvalitet. Yderligere var antagelsen, at arten havde været presset tilbage til lokaliteter, der ikke var havdækkede under Holocæn. Der er intet, der peger imod denne tolkning. Artens nuværende forekomst tyder tværtimod på, at der i Jylland er sket en vegetativ spredning ud på den tidligere havbund. Denne vegetative spredning er karakteriseret af, at populationerne er sterile. Det samlede billede af Paludellas forekomst i Danmark er altså, at den er under vegetativ spredning i Jylland, men under hastig uddøen i det østligste Danmark.

I Storstrøms Amt er arten dokumenteret fra:

Horreby Lyng, Falster (1857);

Mose ved Stubbekøbing, Falster (1824) – uden lokalitetsangivelse;

Saxkøbing, Lolland (1809) – uden lokalitetsangivelse

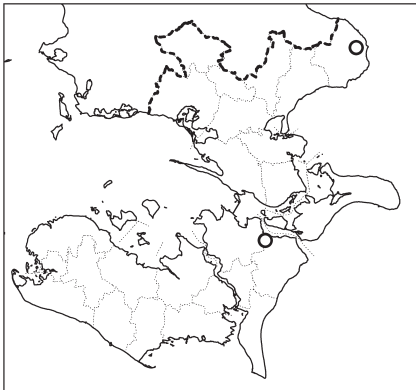
og en ukendt lokalitet på Lolland (1813-14).

Tomentypnum nitens

(Hedw.) Loeske

Glinsende Kærmos

Ex

Arten vokser i væld og kær med fremsivende grundvand. Den forsvinder efterhånden fra det østligste Danmark, men er mere hyppig i Jylland. *Tomentypnum nitens* er ikke sjældent i resten af Norden, men i Danmark betragtes den som relikv fra sidste istid, som har overlevet her i vældområder med stabile fysiske og kemiske vandforhold og temperatur.

I Storstrøms Amt har den været kendt fra:

Tvede Mose ved Stubbekøbing, Falster (1945), hvor den er forsvundet fra;

Mose på Stevns, Sjælland (1950) – muligvis **Sigerslev Mose**.

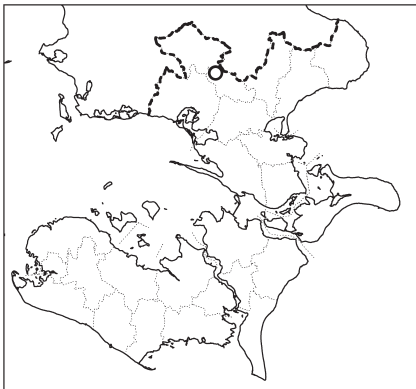
Koch (1862) rapporterede arten fra **Dalby Mose** (sandsynligvis **Dalbygårds Mose** ved Falkerslev) på Falster, men der foreligger ikke herbariemateriale fra lokaliteten.

Sphagnum austinii

Sull.

Austins Tørvemos

Ex

Tørvemosser

Arten er overvejende begrænset til kanterne på tuer i moser med ombrogen vandmætning (højmoser), og den er oceanisk udbredt i Fennoskandien. Den skal søges på tuer, hvis højde over mosens vandspejl er således, at Hedelyng også er etableret og vokser der (Thingsgaard 1996).

I Storstrøms Amt kendtes arten kun fra én lokalitet:

Holmegaards Mose, Sjælland (1887).

K. Thingsgaards (1996) vurdering er, at *S. austinii* er uddød i Danmark og på ganske mange moser i Nordvesteuropa. Dette skyldes formentlig dels klimatiske ændringer dels ødelæggelse af levestederne, ombrotrofe mosearealer, til et niveau, hvor disse bestande nu fremstår som små og isolerede, og dermed yderligere sårbare over for pludseligt opstående ugunstige forhold.

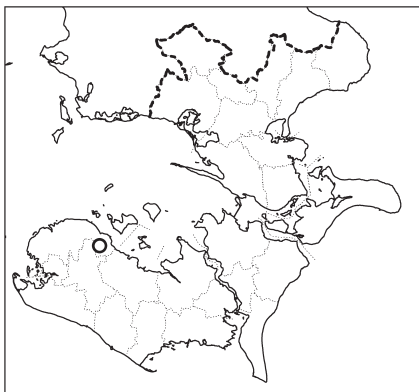
Levermosser

Cephalozia macrostachya

Kaal.

Mose-Kantbæger

Ex

Vokser i puder på tørvejord og i sphagnum som fine tråde. Arten er vanskelig at bestemme uden bæger.

Er fundet i hele landet, men er sjælden.

I Storstrøms Amt er den fundet ved **Birket** på Lolland (1949). Lokaltiteten kan være Ravensby Møllelung, som overfladisk ser ret pæn ud, men det lykkedes os ved eftersøgning i 2006 kun at finde to arter af levermos, så artsdiversiteten er ikke stor for denne plante-gruppe. Artens sjældenhed kan indikere specielle krav til voksestedet, så det er usandsynligt at arten er tilstede i amtet i dag.

Lophozia rutheana

(Limpr.) M. Howe

(*Leiocolea rutheana*

(Limpr.) K. Müller)

Rødbrun Foldbæger

Ex

Vokser i rigkær i løse puder eller enkeltvis mellem andre mosser på sumpede steder, f. eks. hængesæk.

I Danmark kun fundet meget sjældent øst for Storebælt. Er ej heller fundet på Bornholm og i det sydligste Sverige.

I Storstrøms Amt er den fundet i **Tvede Mose** ved Stubbekøbing på Falster (1949). Da voksestedet i dag er tilgroet, må arten anses for forsvundet herfra.

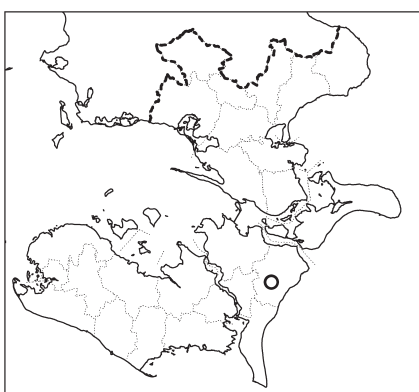
Da arten er på størrelse med og overfladisk ligner en *Lophocolea* (Kamsvøb), d.v.s. kan ses med det blotte øje på et par meters afstand, men som regel er noget mørkere til rødbrun, burde den ikke kunne overses.

Scapania paludicola

Loeske & K. Müller

Sump-Tveblad

Ex

Vokser i løse tuer eller enkeltvis i kær, moser og grøfter. Angivet som temmelig sjælden i de mere frugtbare egne af landet. Udbredt i næsten hele Sverige.

I Storstrøms Amt er den fundet i **Horreby Lyng** på Falster (1946). Da findestedet i dag er ødelagt p.g.a. tørvegravning og tilgroning, er arten sandsynligvis forsvundet. Ny dokumentation vil i alt fald være nødvendig. Vi fandt den ikke i 2006. Slægten kan være vanskelig at bestemme i steril tilstand.

ARTER, DER ER AKUT TRUEDE I STORSTRØMS AMT (E)

Bladmosses

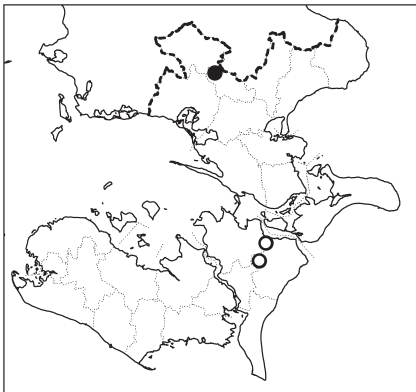
Dicranum bergeri

Blandow

(*Dicranum undulatum* Schrad. ex
Brid.)

Butbladet Kløvtand

E

En art af *Dicranum*, der primært er knyttet til højmoser. Den er i stigende grad blevet sjældnere i takt med, at højmoserne geografisk er forskudt mod nord, formodentlig som en konsekvens af den dalende nedbør i Danmark. Arten har betydning for tolkningen af ændringer i mossernes geografiske udbredelsesmønstre. Forekomsten af arten i Nordamerika og Eurasien (nord for Danmark, men syd for Arktis) svarer til en klart boreal udbredelse.

I Storstrøms Amt er arten dokumenteret fra:

Tvede Mose ved Stubbekøbing, Falster (1945);

Holmegaards Mose, Sjælland (1968)

og en ukendt lokalitet på Lolland.

Rasmussen (1958) rapporterede den fra **Skørringe Lyng** (Falster), hvor arten er forsvundet fra, og der foreligger ikke herbariemateriale fra denne lokalitet.

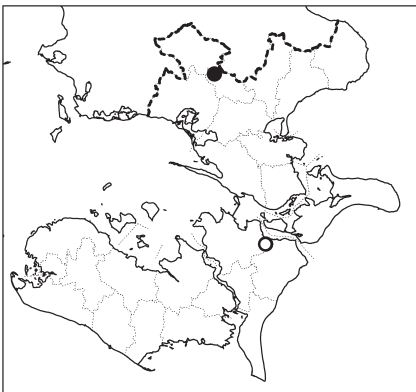
Beskyttelse af dens eneste lokalitet i amtet, Holmegaards Mose, bør have høj prioritet.

Rhizomnium pseudopunctatum

(Bruch & Schimp.) T.J. Kop.

Kær-Bredblad

E

Vokser på våd bund, ofte i rigkær. Arten er i Danmark ret sjælden. Den tilhører formodentlig den gruppe af arter, der her i landet er relikter efter sidste istids boreale flora, men som de seneste årtier er fortrængt ud af Danmark i retningen nordøst. Artens tilstedeværelse i vegetationen antyder, at denne kan være fra ældre Holocæn.

Det forunderlige ved forekomsten af *R. pseudopunctatum* i Danmark er, at den helt uventet optræder i mængder på helt uforudsigelige steder. Mellem Råbjerg Mile og kysten findes vældområder, der har store og tætte bestande af denne art, der på sine øvrige voksepladser som hovedregel kun forekommer sparsomt.

I Storstrøms Amt kendes arten fra to lokaliteter:

Tvede Mose ved Stubbekøbing, Falster (1949), hvor den formodentlig er forsvundet fra;

Holmegaards Mose, Sjælland (2005).

Omkring Holmegaards Mose vokser arten i lagg-zonen på det sted, hvor Fensmark Skov møder laggen ("**Westphalerskærene**").

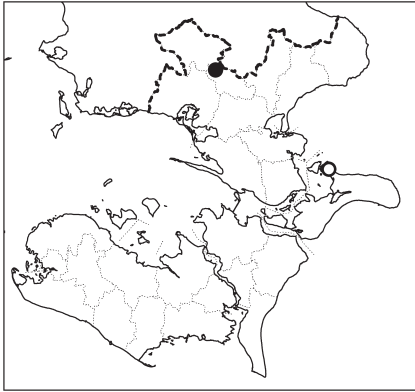
Tørvemosser

Sphagnum affine

Renauld & Cardot

Stribet Tørvemos

E

Arten forekommer overvejende i svagt mesotrofe, minerogene moser. Den kan imidlertid også vokse på oligotrofe moser, f.eks. i tørvegrave i store højmoser. Udbredelsen af *S. affine* i Danmark viser hovedsagelig, at dette taxon er sjældent forekommende og formentlig i stærk og stadig tilbagegang som følge af habitatforandringer (Thingsgaard 1996).

I Storstrøms Amt er den fundet på to lokaliteter:

Ulvshale, Møn (1955), hvor den formodentlig er forsvundet fra;

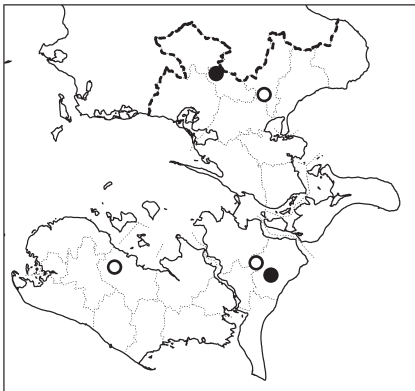
Holmegaards Mose, Sjælland (1996).

Sphagnum contortum

Schultz

Krumbladet Tørvemos

E

Arten forekommer typisk i rigkær og ved bredden af næringsrige søer, oftest på "blød" bund. Den er forholdsvis sjælden i Danmark.

I Storstrøms Amt er den fundet i:

Stokkemærke Lyng, Lolland (1887);

Virket Lyng ved Tingsted, Falster (1947);

Horreby Lyng, Falster (1887);

Holmegaards Mose ("Westphalerskærene"), Sjælland (2005);

Stavnstrup Mose ved Everdrup, Sjælland (1954).

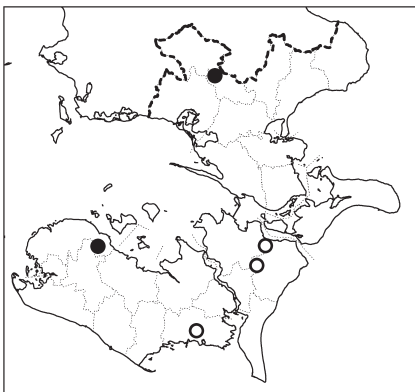
I Stavnstrup Mose blev den ikke genfundet i 2006, og den er formodentlig forsvundet fra Stokkemærke Mose og Virket Lyng som følge af tørvegravning og tilgroning. Det er muligt, at den stadig findes i Horreby Lyng.

Sphagnum fuscum

(Schimp.) H. Klinggr.

Rustbrun Tørvemos

E

Arten er knyttet til højmoser og fattigkær, hvor den vokser i tætte, sammenfiltrede tuer.

I Storstrøms Amt har den været kendt fra flere lokaliteter:

Ravnsby Møllelung, Lolland (2006);

Stubberup Mose vest for Ålholm, Lolland (1930);

Tvede Mose ved Stubbekøbing, Falster (1946);

Virket Lyng ved Tingsted, Falster (1946);

Holmegaards Mose, Sjælland (2006).

I Stubberup Mose blev den ikke genfundet af Bryologkredsen i 2005, og den er både forsvundet fra Tvede Mose og Virket Lyng som følge af tørvegravning og tilgroning.

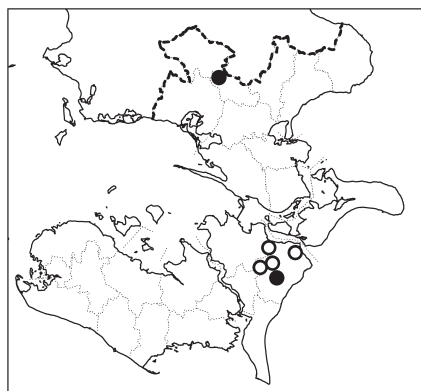
Artens overlevelse forudsætter at de sidste højmoser og fattigkær i amtet bevares og plejes intensivt.

Sphagnum papillosum

Lindb.

Sod-Tørvemos

E

Arten vokser i højmoser og næringsfattige hængesæk/fattigkær, næsten altid på "blød" bund. Den er ikke ualmindelig i Danmark, men i den sydøstlige del af landet er den i kraftig tilbagegang som følge af tørvegravning, udtørring og tilgroning af lokaliteterne.

I Storstrøms Amt er arten dokumenteret fra:

Virket Lyng ved Tingsted, Falster (1947);

Horreby Lyng, Falster (1946);

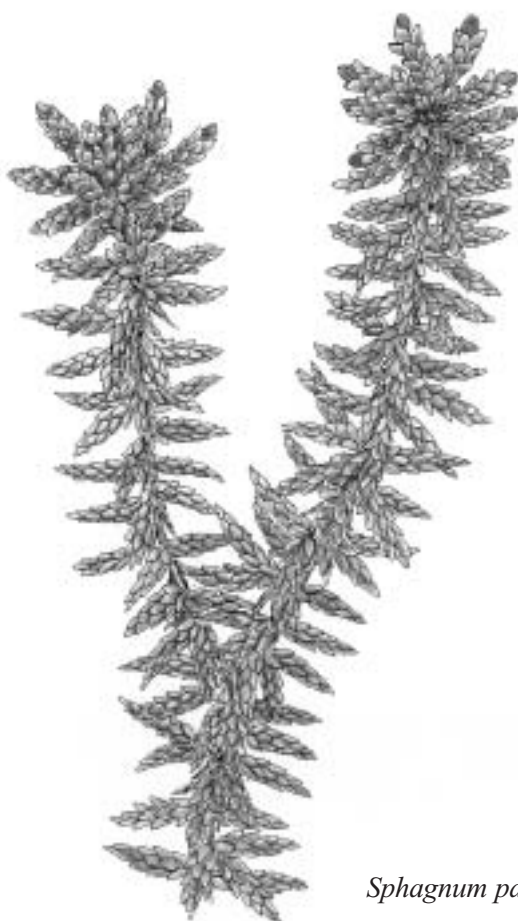
Holmegaards Mose, Sjælland (2006).

Rasmussen (1958) rapporterede den fra flere lokaliteter på Falster:

Tvede Mose ved Stubbekøbing, **Dalbygård** og **Næsgård**, men der foreligger ikke herbariemateriale fra disse lokaliteter.

Arten er forsvundet fra Virket Lyng og Tvede Mose og formodentlig også fra Dalbygård og Næsgård. Det er muligt, at den stadig findes i Horreby Lyng.

Artens overlevelse forudsætter at de sidste højmoser og fattigkær i amtet bevares og plejes intensivt.

Sphagnum papillosum

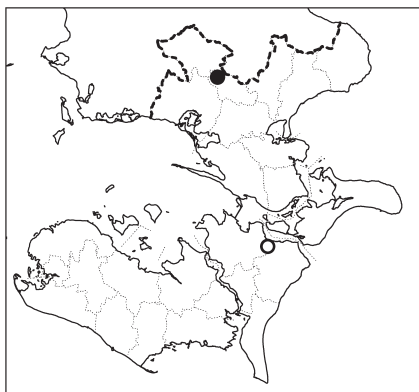

Levermosser

Moerchia hibernica

(Hook.) Gottsche
(*Moerchia flotoviana*
(Nees) Schiftner)
Alm. Dobbeltsvøb

E

Findes i rigkær og overgangsrigkær, hvor den vokser opstigende mellem andet mos, ofte ledsaget af *Aneura*- (Nerveløs) og *Riccardia*-arter (Ribbeløs).

Ikke fundet i de sydvestlige egne af landet, sjældent i den øvrige del.

I Storstrøms Amt er den angivet fra:

Tvede Mose ved Stubbekøbing, Falster (Rasmussen 1958);

Holmegårds Mose, Sjælland (Hartvig 1973),

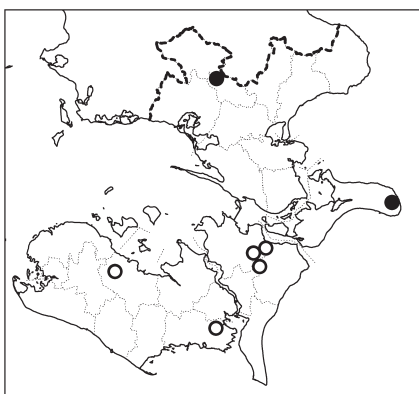
men der foreligger ikke herbariemateriale fra disse lokaliteter.

Arten er formodentlig forsvundet fra Tvede Mose, mens den nemt kunne trives i rigkæret i Holmegårds Mose, forudsat dette friholdes for opvækst. De ovenfor nævnte følgearter (*Aneura pinguis* og *Riccardia multifida*) fandt vi her i 2006.

Preissia quadrata

(Scop.) Nees
Alm. Voldhoved, Alm. Ledmos

E

Vokser især i rigkær, men også i moser, langs søer og på fugtige brinker. Forekommer i Danmark undtagen i Vestjylland sjældent, men udbredt. Mere almindelig i resten af Skandinavien.

I Storstrøms Amt er arten dokumenteret på følgende lokaliteter:

På Lolland: **Stokkemarke Lyng** (1887) og **Frejlev Mose** (1898).

På Falster: **Mose ved Stubbekøbing** (1868) – uden lokalitetsangivelse; **Tvede Mose** ved Stubbekøbing (1942) og **Sullerup Mose** (1943).

Desuden: **Møns Klint**, Møn (1895) og **Holmegårds Mose**, Sjælland (1888).

Rasmussen (1958) rapporterede den fra **Skørringe Lyng** og **Gundsløvماغle Mose** på Falster, men der foreligger ikke herbariemateriale fra disse lokaliteter.

Arten må være forsvundet fra næsten alle disse findesteder p.g.a. tilgroning og afvandning. Den burde dog kunne genfindes på intakte voksesteder, f. eks. Møns Klint, evt. rigkærshjørnet i Holmegårds Mose ("Westphalerskærene"), hvor vi dog ikke fandt den i 2006.

Preissia quadrata

ARTER, DER ER SÅRBARE I STORSTRØMS AMT (V)

Bladmosses

Aloina ambigua
(Bruch & Schimp.) Limpr.
Krog-Tøffelmos
V (A)

En mobil art, der flytter sig, og som er afhængig af muligheden for spredning til pletter med nøgen, kalkholdig jord.

Den er kendt fra to lokaliteter i Danmark. Det første fund blev gjort i 1949 ved Melby, Nordsjælland, hvor arten er forgæves eftersøgt i 1989.

I Storstrøms Amt blev den fundet i **Fakse Kalkbrud** (Sjælland) i 1959 og siden da set adskillige gange på lokaliteten i 1980'erne.

Det er muligvis nu det eneste sted, arten findes i Danmark. Bør eftersøges også andre steder i Storstrøms Amt, hvor der er åben kalk. Man skal søge efter den om efteråret, hvor sporehusene modnes. Artsbestemmelse er kun mulig, når sporehusene er til stede: Arten har små, op til 16 µm, sporer og en kort hætte, der kun dækker lidt mere end låget.

Anomodon attenuatus
(Hedw.) Huebener
Tyndgrenet Matblad
V

Habitaten er fugtige sten eller klipper i skove. Forekomster på jord er nok yderst sjældne i Danmark. Centrum for arten i landet er således Bornholm. De relativt få fund i det øvrige Danmark begrænser sig til det østligste Jylland, et på Fyn og to på Sjælland, hvoraf det ene er i Storstrøms Amt:

Langebæk Skov vest for Kalvehave, ved **Møllebæk**.

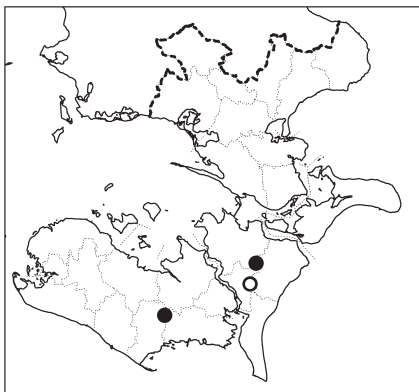
Her blev arten fundet i 1951 og skal eftersøges igen. Eksisterer arten stadig på lokaliteten, må der tages kontakt til ejeren med henblik på sikring af voksestedet.

Bryum neodamense

Itzigs.

Grøn Bryum

V

Vokser i rigkær og ved søbredder. Temmelig sjælden i Danmark, men med forekomster spredt over hele landet.

I Storstrøms Amt blev den fundet 3 steder:

N kyst af **Røgbølle Sø** ved Godsted, Lolland (1950);

Skørringe Lyng, Falster (1948);

Mose ved **Systofte**, Falster (1861), som er sandsynligvis forsvundet.

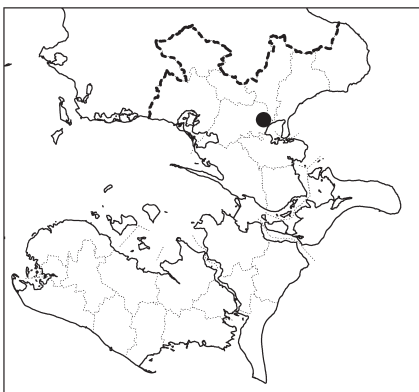
Arten ligner den almindelige *Bryum pseudotriquetrum* ved, at den har nedløbende blade, som er rødlige ved basis, den er dioik og vokser i rigkær. Men *Bryum neodamense* har butte blade med flad eller lidt tilbagebøjet rand og en ribbe, der ophører kort før eller i spidsen, imens bladene hos *Bryum pseudotriquetrum* er spidse, med tilbagebøjet rand og udløbende ribbe.

Cinclidotus fontinaloides

(Hedw.) P. Beauv.

Kilde-Rammeblad

V

Arten findes i vandløb på fast substrat (sten og trærodde). Den er hyppig på Bornholm og meget sjælden i resten af Danmark, hvor den kendes fra to lokaliteter i Midtjylland, tre på Fyn og en på Sjælland, i Storstrøms Amt:

Sjølte Skov, ved **Krobæk**.

Dette fund blev gjort i 1994, og siden da har populationen været sund og rig. Den er ikke truet, så længe vandstanden i bækken er stabil, og vandet ikke er forurenet. Voksestedet er omfattet af en landskabsfredning.

Didymodon rigidulus Hedw.

(*Barbula rigidula* (Hedw.) Milde)

Stiv Kalktuemos

V

Arten vokser på skyggede kalkklipper, mure og sten. Dens kendte hyppighed i Danmark består ikke af mange lokaliteter. Den er fundet i Jylland, på Fyn, Sjælland og Bornholm, alle steder sporadisk. Den ældste rapport er af Jensen (1939) fra Bornholm. Øvrige indsamlinger er kommet til i 50-erne og senere. Risikoen for, at den er overset, er imidlertid betydelig.

I Storstrøms Amt blev arten fundet i 1973 i **Hårbølle Stenminer** på Møn, hvor den voksede på betonbrokker. Arten bør eftersøges.

Fissidens cristatus

Wilson & Mitt.

Klippe-Rademos

V

Arten er kun kendt fra Bornholm, hvor den ikke er ualmindelig og vokser i klippespalter og på jord mellem sten, og fra en lokalitet i Storstrøms Amt:

Store Klint ved **Maglevandsfaldet**, Møn (1958).

I 2005 blev arten igen fundet syd for Maglevandsfaldet, ved Freuchens Pynt, på jord i skoven.

Bestanden er lille, men velfungerende. Voksestedet er landskabsfredet.

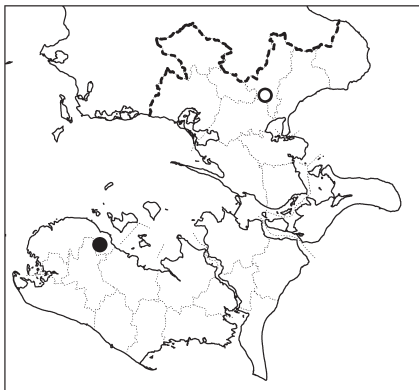
Fissidens cristatus

Helodium blandowii

(F. Weber & D. Mohr) Warnst.

Kær-Gyldenmos

V

Arten er temmelig sjælden i Danmark. Den er ofte fremhævet og behandlet i sammenhæng med *Paludella squarrosa*, *Tomentypnum nitens* og *Sphagnum warnstorffii* som karakterarter for Paludella-væld i Danmark. Disse arters økologiske amplituder er imidlertid ret forskellige i et nordatlantisk perspektiv, hvilket har ført til, at deres forekomster i Danmark tolkes som et sammenrend af relikter efter sidste istid, der har fundet ly i de stabile forhold (vandkvalitet og temperatur), som findes netop i Paludella-vældene, hvilket er påvist af Warncke (1980).

Helodium blandowii har en økologisk amplitude, der rækker en del ud over vældene med *Paludella squarrosa*. Imidlertid foretrækker den at gro i vand med et relativt højt pH. Mange steder i Danmark findes der områder med kalkholdigt grundvand, og *Helodium blandowii* er ikke usædvanlig at finde, om end dens tilstedeværelse altid løfter humøret hos kollektorerne.

I Storstrøms Amt blev arten fundet to steder:

Ravnsby Møllelung, Lolland (2006);

Mose i vestranden af **Gavevænge** sydvest for Kongsted, Sjælland (1948). Lokaliteten er muligvis Stavnstrup Mose ved Everdrup, hvor arten ikke blev fundet i 2006. Findes den stadig i området, bør sikring af voksestedet have høj prioritet.

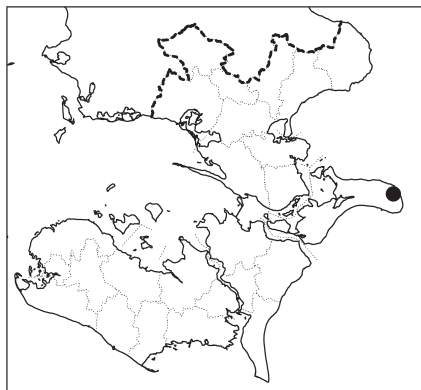
Helodium blandowii

Leptodontium gemmascens

(Mitt.) Braithw.

Brod-Smaltand

V

Arten er kun kendt fra tre lokaliteter i Danmark: Glamsberg ved Krengerup, Jordløse Bakker på Fyn og **Liselund Park** på Møn, Storstrøms Amt.

Her blev den fundet på stråtaget af ”Schweitzerhytten” i 1961. Børgen bekræftes.

Microbryum curvicolle

(Hedw.) R.H. Zander

(*Phascum curvicolle* Hedw.)

Bøjet Småmos

V

Vokser på åben, kalkholdig jord. I Danmark anses den for meget sjælden.

I Storstrøms Amt fundet på **Møns Klint** og **Høvblege** (Møn), det seneste fund fra 2005.

Arten er formodentlig ikke så sjælden, men den er kun synlig om efteråret, hvor dens kleistokarpe sporehuse modnes og hejses på krumme setae over perichætialbladene.

Microbryum floerkeanum

(F. Weber & D. Mohr) Schimp.

(*Phascum floerkeanum* F. Weber &

D. Mohr)

Dværg-Småmos

V

Arten anses for meget sjælden i Danmark. Den vokser på helt nylig eksponeret, nøgen kalkjord, gerne med en lidt fugtig placering. Blandt de typiske lokaliteter i efteråret er kanten af traktorspor og pløjemarkers udkant, hvor arten kan finde fred i et 5-10 cm bredt bælte på ekstrem kalkjord.

Den er meget lille og genkendes kun, når den har sporehuse, som modnes om efteråret. Disse er også små, men til gengæld karakteristiske.

I Storstrøms Amt blev arten fundet af K. Holmen på **Høvblege** (Møn) i 1970.

Dette specimen rummer ikke et sporehus, men må have gjort det dengang Holmen samlede det. Det seneste besøg i 2005 gav ikke noget resultat, men arten bør stadig eftersøges.

Platydictya jungermannioides

(Brid.) H.A. Crum

Enkønnet Spindmos

V

Arten vokser især på skyggede sten og klipper. Da den er dioik, er den næsten altid uden sporehuse, hvorfor den næppe tiltrækker sig opmærksomhed i en grad, så den samles af andre end specialister. Dens naturlige geografiske udbredelsesområde ligger i Skandinavien, men arten er udbredt også i et langt bredere nordligt geografisk cirkumpolært område.

Dette er en art, der i Danmark primært er kendt fra Bornholm. Det eneste sted uden for Bornholm er på Møn:

Store Klint ved **Maglevandsfaldet**, hvor den blev samlet af Holmen i 1958.

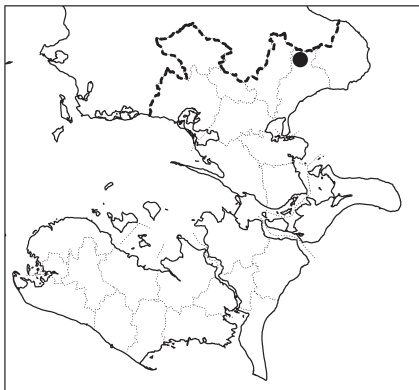
Arten spreder sig ved vegetative ynglelegemer, d.v.s. dens spredningspotentiale er meget lokal, hvorfor den i mange områder har en skarpere geografisk adskillelse af populationerne i "klumper".

Platygyrium repens

(Brid.) Schimp.

Mørk Yngleknop

V

Geografisk er det en art, der er meget almindelig i Skandinavien, især i de østlige egne. Det synes sikkert, at arten findes i det østligste Danmark. Det er imidlertid uvist, om forekomster af arten i det centrale Jylland skyldes at arten reelt har spredt sig, eller den tidligere er overset. Artens formeringsmåde i Danmark er ved ynglelegemer, d.v.s. spredningspotentialet er meget lokalt.

I Danmark er habitatene fugtige løvstammer, der er under formlidning i skovbunden. I Skandinavien ses den i en bredere vifte af habitater på linie med dens forekomst i det østlige Nordamerika, hvor den er en hyppig epifyt. Den synes at holde sig til organisk substrat.

Arten kendes fra en lokalitet i Storstrøms Amt:

Karise-Olstrup Skov ("Skov ved Olstrup pr. Karise"), Sjælland (1952).

Pseudocalliergon lycopodioides

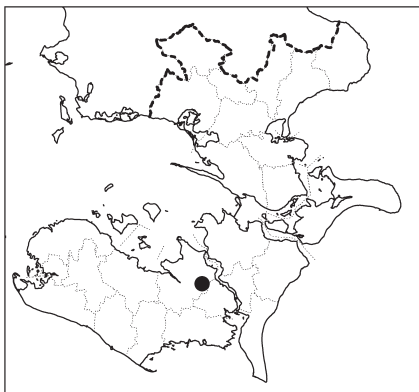
(Brid.) Hedenäs

(*Drepanocladus lycopodioides*

(Brid.) Warnst.)

Blød Seglmos

V

Arten er temmelig sjælden i Danmark. Den er kendt fra den nordlige del af Jylland, Sjælland, Bornholm og mindre øer (Læsø, Samsø, Rømø og Fanø). Den vokser i bløde, grønne-gulbrune tæpper i riggær, typisk kystnært.

Lokaliteten i Storstrøms Amt, fundet af E. Plöger og G. Asbjerg i 2006, er ny for landet:

Idalund Teglværk, Lolland (2006).

Arten bør eftersøges på de andre lignende lokaliteter i amtet.

Rhynchostegium murale

(Hedw.) Schimp.

Mur-Langnæb

V

Der er usikkerhed om artens foretrukne habitater.

Taxonomisk er arten afklaret, men danske bryologer har ringe erfaring med artens generelle forekomst. Den er kendt fra flere steder i landet, vistnok hver gang på sten, d.v.s. fugtigt og kalkholdigt substrat.

I Storstrøms Amt er den dokumenteret fra **Bækkeskov** i **Leestrup Skov** ved Tappernøje, Sjælland (1959).

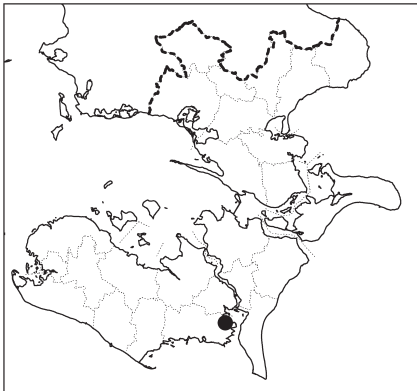
Mogensen har set arten i 1970-erne i **Fensmark Skov**, men der foreligger ikke herbariemateriale derfra. Arten bør også eftersøges i **Sjolte Skov** nord for Bækkeskov.

Tortella flavovirens

(Bruch) Broth.

Sortgrøn Snoblad

V

En art af *Tortella*, der især vokser kystnært. Den bliver sjældent fundet, men det kan skyldes, at bryologer sjældent kommer i det helt kystnære miljø, hvor der generelt er få arter. Dens habitat i Danmark er strandenge på kalkholdig bund, hvorfor det kan undre, at den ikke findes hyppigere.

Den kendes fra den sydlige halvdel af Danmark, men i Storstrøms Amt kun fra en enkelt lokalitet ved **Frejlev Skov** (Lolland), hvor den blev fundet i 1897.

Arten er vel defineret, men endelig bestemmelse kræver mikroskoping. Hertil kommer, at den nemt kan forveksles med *T. glareicola*. Vore nuværende oplysninger peger på, at *T. flavovirens* er fundet mest i det sydlige og østlige Danmark, mens *T. glareicola* især findes langs kysten mod Vesterhavet. *T. flavovirens* forekommer også på Bornholm, men giver ikke indtryk af at være specielt knyttet til klipper.

Bør genbekræftes og eftersøges også på andre kystnære steder i Storstrøms Amt.

Tortella inclinata

(R. Hedw.) Limpr.

Gul Snoblad

V

Artens foretrukne habitat er åben, kalkholdig, især sandet jord på skrånninger. Den tåler periodevis udtørring. Kendes fra to lokaliteter i Jylland, to på Sjælland, en på Bornholm og en på Møn:

Møns Klint ved **Gråryg** (1882).

Arten bør eftersøges.

Zygodon conoideus
(Dicks.) Hook. & Taylor
Tand-Køllemos
V

En obligat epifyt, der oftest findes på æbletræer i gamle frugthaver eller lignende steder om end ikke kun der. Arten formerer sig i Danmark ved ynglelegemer, som dannes på bladene.

Kendt i steril tilstand fra de fleste distrikter i Danmark, men alle steder sparsomt. I Storstrøms Amt kun kendt fra **Vålse Vesterskov** (Falster), hvor den blev samlet på en væltet stamme af Navr i 1949.

Arten bør eftersøges.

Tørvemosser

Sphagnum compactum
Lam. & DC.
Tæt Tørvemos
V

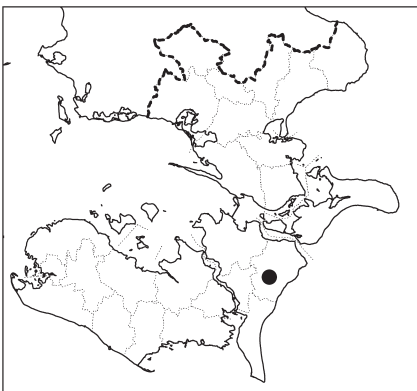

I Danmark forekommer arten i fugtige heder, hvor den er almindelig.

I Storstrøms Amt er den kun kendt fra én lokalitet: **Præstø Fed**, Sjælland (1966).

Der er kun få potentielle voksesteder i amtet. Bør eftersøges.

Sphagnum majus
(Russow) C.E.O. Jensen
Svømmende Tørvemos
V

Arten vokser i højmoser og fattigkær, især i skovmoser, næsten altid svømmende i åbent vand og oftest neddykket, tit sammen med *Sphagnum cuspidatum*. Sjælden i Danmark.

I Storstrøms Amt blev arten fundet i **Horreby Lyng**, Falster (1971).

Bør eftersøges.

Sphagnum molle

Sull.

Blød Tørvemos

V

Arten vokser i kompakte, lave tuer på fast bund i fugtige heder. Sjælden i Danmark.

I Storstrøms Amt er arten kun fundet på **Ulvshale**, Møn (1900).

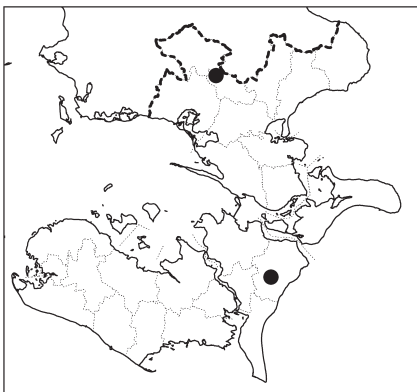
Bør eftersøges.

Sphagnum obtusum

Warnst.

Småporet Tørvemos

V

Vokser oftest på "blød" bund, i mere eller mindre næringsrige kær. Hovedsagelig i hængesæk og i lagg-zonen af højmoser, men også ofte ved søer og åer. Meget sjælden i Danmark.

I Storstrøms Amt er arten dokumenteret fra:

Horreby Lyng, Falster (1947);

Holmegaards Mose, Sjælland (1957).

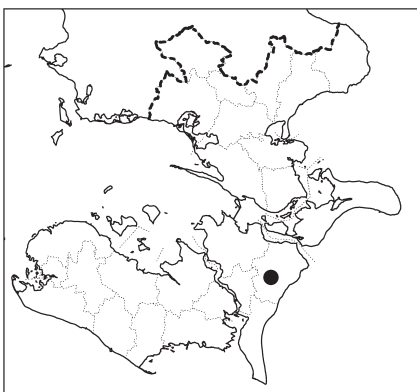
Bør eftersøges.

Sphagnum subsecundum

Nees

Ensidig Tørvemos

V

Arten vokser i mesotrofe, minerogene moser og fattigkær. Den er sjælden i Danmark, men dens udbredelse er utilstrækkeligt kendt, fordi den har været forvekslet med *Sphagnum inundatum*.

I Storstrøms Amt er arten kun dokumenteret fra **Horreby Lyng**, Falster (1946).

Jensen (1915) og Damsholt et al. (1968) rapporterede arten fra **Holmegaards Mose**, Sjælland. Ingen af de tilgængelige specimens i herbarium "C" er dog *S. subsecundum*: Det ene blev revideret til *Sphagnum contortum*, og det andet til *Sphagnum inundatum*. Det er muligt, at arten vokser i nogle tørvegrave i Holmegaards Mose, men det lykkedes os ikke at finde den i 2005-2006.

Sphagnum tenellum

(Brid.) Brid.

Skebladet Tørvemos

V

Arten vokser i højmoser på overgangen mellem høljer og tuer og forekommer også i fugtige heder. Den er sjælden i Danmark.

I Storstrøms Amt blev arten fundet i:

Virket Lyng ved Tingsted, Falster (1946), hvor den er forsvundet fra;

Holmegaards Mose, Sjælland (2006);

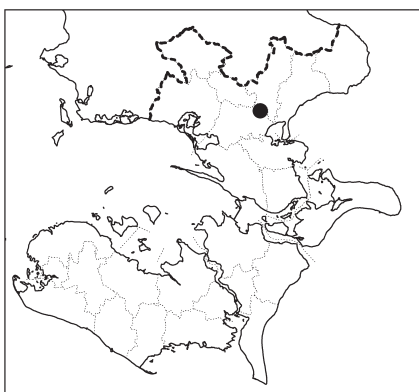
Præstø Fed, Sjælland (1954).

Sphagnum warnstorffii

Russow

Blygrå Tørvemos

V

Arten forekommer i mesotrofe kildeområder og rigkær. Sjælden i Danmark.

I Storstrøms Amt er arten kun kendt i **Stavnstrup Mose** ved Everdrup, Sjælland, hvor den sidst blev fundet i store mængder i 2006.

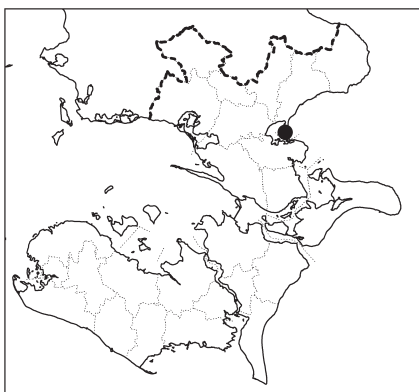
Levermosser

Cladopodiella francisci

(Hook.) Jörg.

Sand-Trådmos

V

Vokser i flade puder på humussur sandjord, især på vej- og grøftekanter og hjulspor samt i randen af kær og moser. Temmelig sjælden i jyske hedeområder, meget sjælden på Øerne.

I Storstrøms Amt er den kun fundet på **Præstø Fed**, Sjælland (1954).

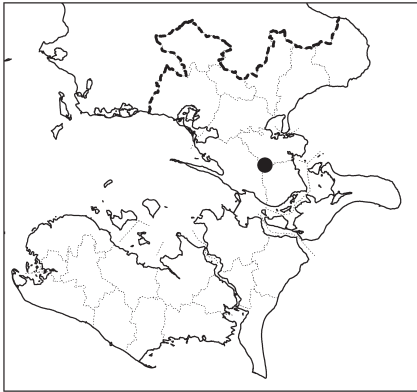
Da voksestedet stort set er intakt, må arten formodes stadig at forekomme her. Bør dog gendokumenteres som eneste findested i amtet.

Planten er meget lille, indtil 0,5 mm bred og 10 mm lang, men ret let genkendelig med talrige stoloner og tydelige bugblade.

Porella arboris-vitae

(With.) Grolle
Peber-Skælryg

V

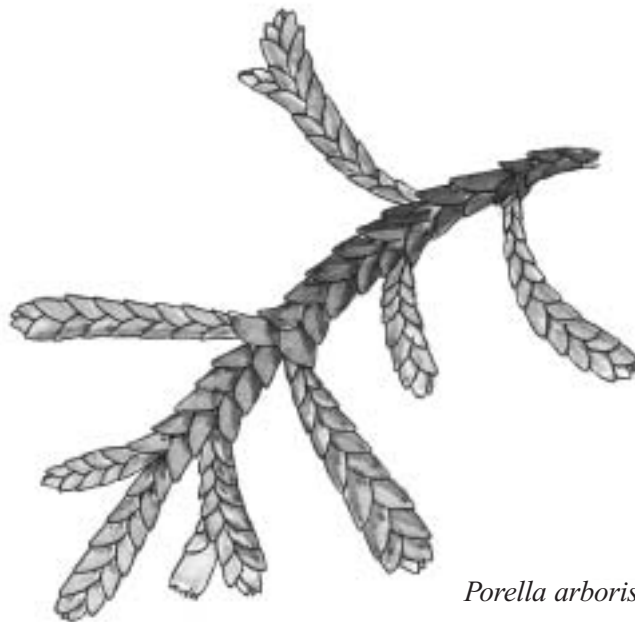
Forekommer i glinsende, flade puder på jord, sten og træfodder. I Danmark dog kun fundet på træfodder. Ved tygning efterlades en brændende smag i munden. Bugflige og bugblade tydeligt tandede.

Sjælden i Østjylland, i resten af landet kun fundet på Sjælland. I Sverige rødlistet som akut truet med kun to tilbageværende voksesteder på vestkysten.

I Storstrøms Amt er arten fundet i **Teglstrup Skov** ("Lekkende Skov ved Præstø", "Skoven syd for Benthes Sø, mellem Udby og Allerslev", "Ugledige pr. Allerslev"), Sjælland (1951).

Disse er tre forskellige indsamleres angivelser for samme sted eller område. Bryologkredsen afholdt ekskursion her i 1951.

Bør eftersøges.

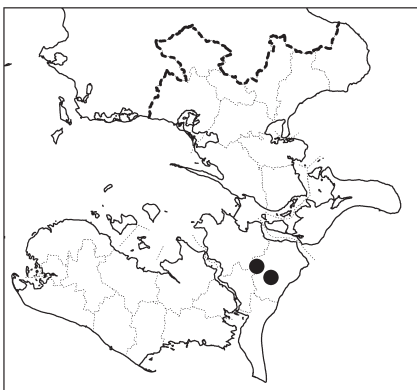

Porella arboris-vitae

Riccardia incurvata

Lindb.
Rendet Ribbeløs

V

Vokser på fugtig sandbund ved søbredder, i moser og grøfter. Fundet flere steder i Jylland og på Sjælland, men er sjælden.

I Storstrøms Amt er den fundet i:
Virket Lyng ved Tingsted, Falster (1946);
Horreby Lyng, Falster (1945).

Selv om de to lokaliteter er ændret meget siden ovennævnte fund, kan arten godt have overlevet, da den ikke er knyttet specifikt til højmoser. Da den er under 1 mm bred og oftest ugrenet, overses den nok let.

Riccardia latifrons

(Lindb.) Lindb.

Bred Ribbeløs

V

Forekommer oftest på vådt, dødt træ: stammer, tykke grene, rødder, pæle og brædder, hvor den kan danne massevegetation og ofte er fertil. Forekommer også i sphagnum, her oftest steril og mindre kompakt.

Er fundet sjældent, men udbredt, især i landets østligere dele.

I Storstrøms Amt er den dokumenteret fra:

Horreby Lyng, Falster (1944);

Holmegårds Mose, Sjælland (1887).

Rasmussen (1958) rapporterede arten fra **Virket Lyng** ved Tingsted på Falster, men der foreligger ikke herbariemateriale fra denne lokalitet.

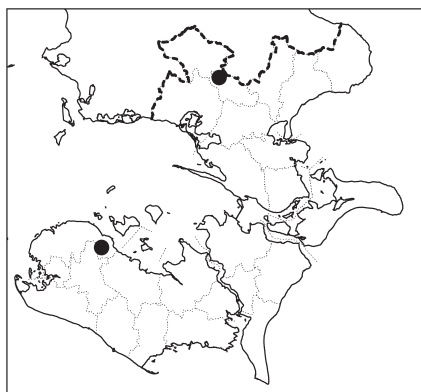
Så længe dødt træ får lov at blive liggende eller stående i vand, skulle arten have mulighed for at overleve. Danner den massevegetation, overses den næppe.

Riccardia multifida

(L.) Gray

Fjergrenet Ribbeløs

V

Forekommer mellem andre mosser, ofte sphagnum på fugtig bund og i rigkær og kildevæld. Sparsomt udbredt i hele landet.

I Storstrøms Amt er den fundet to steder:

ved Birket, Lolland (1800-tallet);

Holmegårds Mose, Sjælland (2006).

Arten kan muligvis stadig findes ved Birket. Da vi fandt den i rigkæret ved Holmegårds Mose, er den for nuværende sikker i amtet, men formodentlig meget fåtallig.

Riccia canaliculata

Hoffm.

Gaffel-Stjerneløv

V

Vokser i ufuldstændige rosetter på fugtigt sand langs udtørrede søer. Fundet sjældent over hele landet.

Arten er tidligere anset for at være en landform af *Riccia fluitans* L. (Svømmende Stjerneløv). Der har været megen usikkerhed om artsopdelingen og nye arbejder er udført. Dette fund kan således være fejlbestemt, på trods af at finderens var en dygtig bestemmer. Det er ikke lykkedes os at bestemme det gamle herbarieeksemplar med sikkerhed.

I Storstrøms Amt blev den fundet i **Særslev Klep**, ved **“Andedam”**, Falster (1942).

Vi har ikke opsøgt findestedet, så det findes muligvis ikke mere. I givet fald må arten anses for forsvundet fra amtet. Den kan nok kun bestemmes ud fra den nyeste litteratur (fx Damsholt 2002).

GULLISTE 2006

ARTER MED STATUS SOM SJÆLDNE I STORSTRØMS AMT (R)

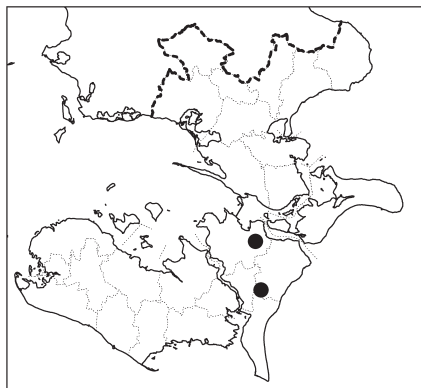
Bladmossier

Brachythecium reflexum

(Starke) Schimp.

Elle-Kortkapsel

R

Arten vokser på sten, døde stammer og ved foden af træer, især Rød-El og Ask. Begge disse træarter vokser fugtigt til vådt og på gamle og stabile habitater, der formodentlig aldrig har været opdyrkede, herunder ellesump. Arten er let at kende og forveksles kun sjældent af erfarne bryologer.

Den har sin hovedudbredelse i det nordligste Jylland/Vendsyssel og i det nordlige Sjælland, hvilket antyder, at forekomsten til dels er bestemt af klimaet. Den findes også andre steder i Danmark, om end ikke helt så hyppigt.

I Storstrøms Amt er den dokumenteret fra to steder på Falster:

Bjørup Have ved Ellestød (1856);

Tårup Skov (1946).

Olsen (1938) rapporterede arten fra den sydvestlige del af **Kristianssæde Skov** (Lolland), men der foreligger ikke herbariemateriale fra denne lokalitet.

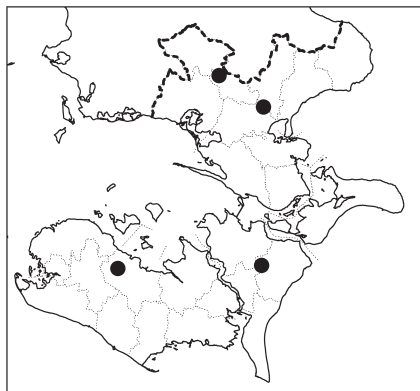
Skal man hjælpe arten i Storstrøms Amt, skal man skåne udvalgte ellesumpe, helst de største. Arten er pleurokarp og formerer sig kun langsomt, så et ringe areal kan vise sig utilstrækkeligt for artens overlevelse.

Campylopus fragilis

(Brid.) Bruch & Schimp.

Skør Bredribbe

R

Selv om slægten ikke i taxonomisk henseende er kaotisk, er der enkelte, uafklarede problemer, og bestemmelse er ofte vanskelig. Der er usikkerhed om artens udbredelse i det nordatlantiske område.

Der er vist enighed om, at *Campylopus fragilis* forekommer i Danmark, mens der er mere uafklarethed omkring dens hyppighed. Som billedet ser ud i skrivende stund, er arten i Danmark overvejende vestlig. Den vokser især på tørvejord i moser.

Stokkemarke Lyng, Lolland (1884);

Virket Lyng ved Tingsted, Falster (1962);

Stavnstrup Mose ved Everdrup, Sjælland (1954);

Holmegaards Mose, Sjælland (2006).

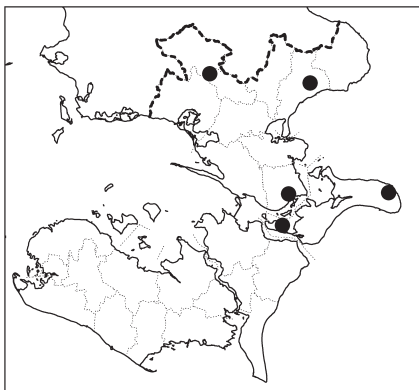
Didymodon sinuosus

(Mitt.) Delogne

(*Barbula sinuosa* (Mitt.) Grav.)

Bølget Kalktuemos

R

Vokser på sten i skovbække, ikke i vand, men 20-30 cm over vandstanden, på skyggesiden. Fundet flere steder i Jylland, på Fyn og Sjælland, også i nyere tid. Arten er måske ikke helt så sjælden, som antaget.

I Storstrøms Amt kendes den fra:

Liselund Park, Møn (2006);

Bogø Østerskov (1951);

Langebæk Skov vest for Kalvehave (Sjælland), på broen over **Møllebæk** (1951);

Ved **Vemmetofte**, Sjælland (1951) – uden lokalitetsangivelse;

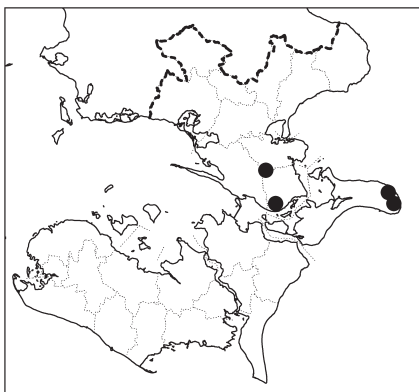
Fensmark Skov, Sjælland (1968).

Distichium capillaceum

(Hedw.) Bruch & Schimp.

Ret Toradsmos

R

Arten er temmelig sjælden i Danmark. Den vokser på kalkholdig jord, især på skrænter i skove.

I Storstrøms Amt findes den flere steder på Møn:

Store Klint, bl.a. ved **Freuchens Pynt**, **Maglevandsfaldet** og **Taleren** (2005);

Lille Klint (1882);

Klinteskov (2005);

Liselund (1897);

og på Sjælland:

Teglstrup Skov ("Lekkende Skov", "Skoven syd for Benthes Sø, mellem Udby og Allerslev", "Ugledige pr. Allerslev") (1951);

Stensby (1872).

Fissidens exilis

Hedw.

Ler-Rademos

R

Arten vokser enkeltvis på åben, leret jord (skrænter, grøftekanter) i skove og langs skovbryn, tit sammen med den almindelige *Fissidens taxifolius*. Den findes i den sydøstlige del af Danmark, på øerne, hvor den er temmelig sjælden, ét sted i Jylland og ét på Als.

I Storstrøms Amt er den kendt fra:

Korselitse Skove, Falster (1951);

Liselund Materialgård, Møn (1967);

Marienlyst ved Vordingborg, Sjælland (1948);

Leestrup Skov ved Tappernøje, Sjælland (1951).

Arten synes at være kortlivet og dukker kun op i visse år. Planterne er meget små, med 2-4 par blade, og kan blive overset. Derfor kan det anbefales at søge efter planten om efteråret, hvor sporehusene modnes.

Fissidens osmundoides

Hedw.

Tørve-Rademos

R

Arten danner tætte tuer på fugtig tørvejord i moser og kær. Den findes kun i den sydøstlige del af Danmark, på øerne, hvor den er temmelig sjælden, og mangler i Jylland.

Stokkemarke Lyng ("Mose mellem Stokkemarke og Havlække"), Lolland (1957);

Fjenstrup Lyng ved Maglebrænde pr. Stubbekøbing, Falster (1948);

Virket Lyng ved Tingsted, Falster (1949);

Horreby Lyng, Falster (2004);

Holmegaards Mose, Sjælland (1954);

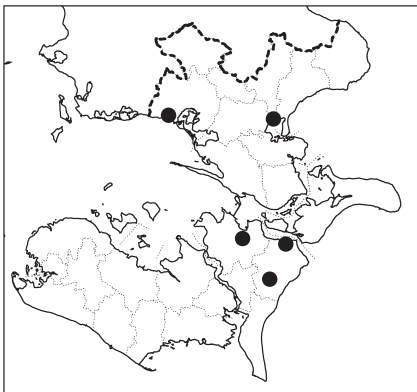
Stavnstrup Mose ved Everdrup, Sjælland (1954).

Fissidens viridulus

(Sw.) Wahlenb.

Grønlig Rademos

R

Vokser på fugtige, lerede græsmarker og grøftekanter ved skov. Der er ingen systematisk eftersøgning foretaget i de senere årtier efter arten og det vides derfor ikke, hvorvidt den stadig er sjælden i Danmark. Af de kendte fund ligger hovedvægten i det sydøstlige Danmark, hvor lidt færre end halvdelen af alle danske fund blev gjort i Storstrøms Amt.

Arten er lille og del af en gruppe på flere arter, som kan gøre feltarbejdet vanskeligt og tidskrævende. Taxonomisk er arten rimelig veldefineret.

I Storstrøms Amt kendes arten fra flere steder:

Eget ("Eged") ved Karleby, Falster (1942);

Ore ("Oure"), Falster (1940);

Skerne, Falster (1940);

Præsto Fjord øst for Leestrup, Sjælland (1949);

Syd for **Karrebækstorp Skov** sydvest for Næstved, Sjælland (1956).

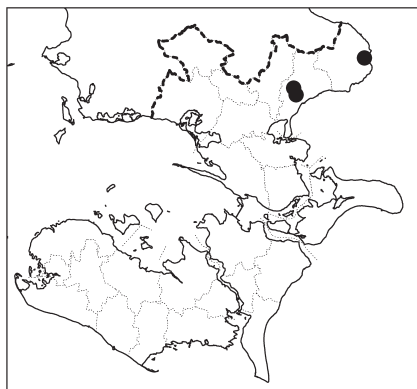
Bør eftersøges.

Gyroweisia tenuis

(Schrad. ex Hedw.) Schimp.

Butbladet Hindemos

R (A)

Vokser på kalk- eller sandsten, altid på fast substrat. I Danmark kendes den fra to lokaliteter i Jylland og fem på Sjælland, hvoraf de tre ligger i Storstrøms Amt:

Stevns Klint (1989);

Fakse Kalkbrud (1949);

Kalkværk **Stubberup** sydøst for Fakse (1949).

Både på Stevns og i Fakse er arten velfungerende i alle faser af sin livscyklus. På Stevns Klint vokser den i massevis, især på Fiskelerlaget. Stedet er fredet og dermed er artens forbliven sikret, da den stort set er uden konkurrence. I Fakse Kalkbrud er den største risiko tilgroning, men arten kan imidlertid sprede sig inden for kalkbruddets område, så længe bruddet er aktivt.

Neckera crispa

Hedw.

Kruset Fladmos

R (A)

Arten vokser på fast substrat, der har haft en stabilitet, som rækker over flere årtier: løvtræer, klipper, sten og jord i skove. Den er i Danmark gået stærkt tilbage i de seneste årtier. En væsentlig årsag hertil er, at kraftige storme - især i 1981 og 1999 - har fældet dele af vore ældste skovpartier med løvskov. Arten er nu sjælden. Kendes i dag fra Midtjylland, Bornholm (?) og Møn.

I Storstrøms Amt findes den kun på Møns Klint:

Store Klint ved Gråryg, Freuchens Pynt, Maglevandsfaldet og Vitmundsnakke;

Grimsdalen i Klinteskoven og Aborrebjerg.

Arten er hyppig på jord og løvtræstammer i skoven og trives godt. Lokaliteten er landskabsfredet.

Neckera crispa

Neckera pumila

Hedw.

Lav Fladmos

R

Arten danner flade puder på træstammer i løvskove. Den er temmelig sjælden i Danmark.

I Storstrøms Amt kendes den fra:

Møns Klint, Møn (1846);

Bækkeskov i **Leestrup Skov** ved Tappernøje ("Bækkeskov pr. Roholte"), Sjælland (1951);

Øster Egede Kirke, Sjælland (1952).

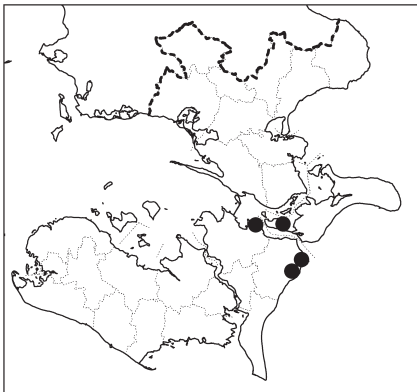
Neckera pumila ligner den sjældnere, epifytiske art *Neckera crispa* ved, at den har tydeligt tværbølgede blade. Men dens planter er mindre i størrelse, og bladene er tilbagebøjede i randen.

Paraleucobryum longifolium

(Ehrh. ex Hedw.) Loeske

Skov-Ribbemos

R

Arten danner fastsiddende, grønne, glinsende puder på sten og stenedysser i skove. Den er almindelig i den vestlige og sydlige del af Norden, med aftagende hyppighed mod vest. I Danmark er den temmelig sjælden, med de fleste lokaliteter i den østligste del af landet.

I Storstrøms Amt er arten kendt fra:

Sydøstlige del af **Farnæs Skov** ("Sortsø Strandskov"), Falster (1945);

Korselitse Østerskov, Hestehoved, ved vejen til Moseby, Falster (1951);

Abildvig Skov, mellem Abildvig og Bondemose, Falster (1944);

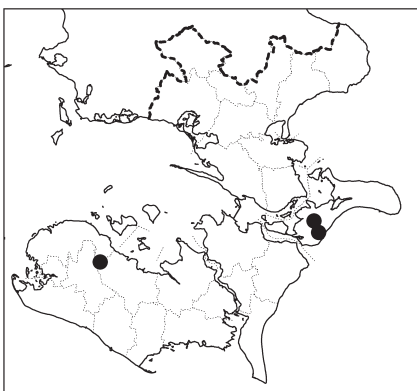
Bogø Østerskov (1951).

Pogonatum nanum

(Schreb. ex Hedw.) P. Beauv.

Dværg-Urnekapsel

R

Arten vokser enkeltvis eller i løse tuer på åben jord langs veje, på gamle græsmarker, på heder og i skove. Den er muligvis ikke så sjælden i regionen, som den synes at være i Danmark generelt, men den træffes ret sjældent.

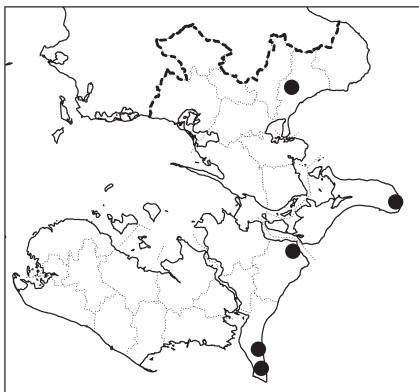
I Storstrøms Amt er den kendt fra:

Stryhnskov ved Vesterborg Skovhuse, Lolland (1862);

Lerbæk, Møn (1898);

Fanefjord Skov, Møn (1958).

Pottia bryoides
(Dicks.) Mitt.
Lukket Bægermos
R

En af de mindre, men veldefinerede *Pottia*-arter, som forekommer spredt i Danmark. Betegnelsen i Den Danske Mosflora (Andersen et al. 1976) burde nok ændres fra "sjælden" til "hist og her".

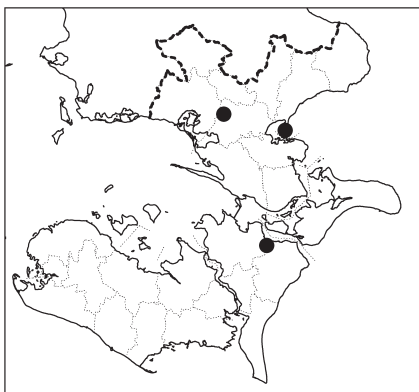
Den vokser på jord, ofte på sten i stengærder, på brinker eller langs stier, hvor frøplantevegetationen er hæmmet af gående trafik.

Den er nem at genkende, da den er kleistokarp og har en kort seta, der er kortere end de ret store perichætialblade. Man studser umiddelbart over den, når den træffes. Da dens sporehuse modnes om vinteren, er det nemt at bestemme arten om foråret.

I Storstrøms Amt er arten dokumenteret fra:

Næsgård, Falster (1941);
Stranden ved den nordlige del af **Bøtø Plantage**, Falster (2005);
Stranden ved **Gedesby**, Falster (2006);
Møns Klint (1800-tallet);
Ved **Fakse Kalkbrud**, Sjælland (1952).

Ptilium crista-castrensis
(Hedw.) De Not.
Fjer-Kammos
R

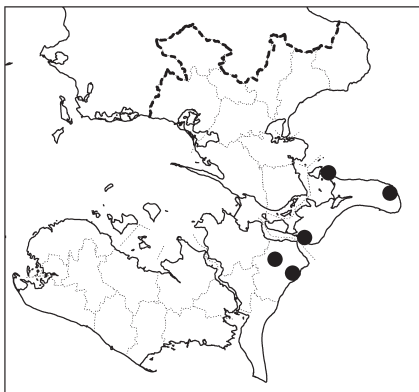

Arten vokser på sandet jord i nåleskove. Den er ret almindelig i Nordsjælland og Vestjylland, men temmelig sjælden i det øvrige Danmark.

I Storstrøms Amt kendes den fra:

Tvede Mose ved Stubbekøbing, Falster (1946);
Præstø Fed, Sjælland (1949);
Mogenstrup Stenskov ("Stenskoven tæt ved Mogenstrup mellem Næstved og Præstø"), Sjælland (1800-tallet).

Racomitrium canescens
(Hedw.) Brid. ssp. **canescens**
Sand-Børstemos
R

Artens habitat er sandet, næringsfattig jord i klitter og grusgrave, men den kan også træffes på stenblokke, oftest eksponeret. Artens udbredelse i Danmark er utilstrækkeligt kendt, fordi den har været behandlet sammen med andre arter fra *Racomitrium canescens*-komplekset. Data baseret på de reviderede specimener viser, at den er kendt fra det nordlige og østlige Jylland, Sjælland, Fyn, Langeland, Bornholm, Møn og Falster.

Artens lokaliteter i Storstrøms Amt:

"Sandene" i **Korselitse Skove**, Falster (1837);
Nr. Tåstrup Grusgrav, Falster (1948);
Hårbølle Stenminer, Møn (1953);
Store Klint, Jydelejet, Møn (1948);
Ulvshale, Møn (1943).

Seligeria calcarea
(Hedw.) Bruch & Schimp.
Skygge-Kalkmos
R (A)

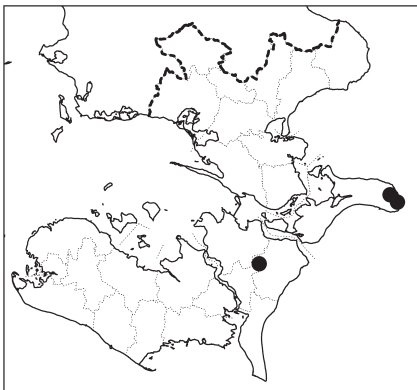
Arten vokser på fast substrat, som altid er stærkt kalkholdigt. Den foretrækker især noget fugtige voksesteder med lettere skygge. Det er en af de mere anonyme arter i den danske mosflora, nok mest p.g.a. dens lidenhed. Det er nok muligt, at arten er overset en del steder i Danmark, selv om den ikke er vanskelig at bestemme eller genkende i felten.

Den kendes fra et par steder i Nordjylland, men ellers ligger dens lokaliteter i Storstrøms Amt, hvor arten findes flere steder på Møn: **Store Klint ved Gråryg, Maglevandsfaldet, Taleren, Jydelejeslugten, Slotsgavlene** (2006), og på Sjælland: **Stevns Klint** (2002); **Fakse Kalkbrud** (2004).

Her giver den indtryk af at være veltilpasset og velfungerende i hele sin livscyklus.

Så længe der er aktiv minedrift i Fakse Kalkbrud, må det skønnes, at arten er sikret en sund og naturlig økologisk dynamik. Måske kan den findes i eventuelle andre åbne kalkbrud i Storstrøms Amt.

Thuidium recognitum
(Hedw.) Lindb.
Fjer-Bregne
R

Arten vokser på jord eller sten i skove, meget fugtigt. Den træffes forbløffende sjældent i felten. Enten skal den eftersøges systematisk i Danmark, eller også må man anse dens hyppighed for i aftagen i hele landet.

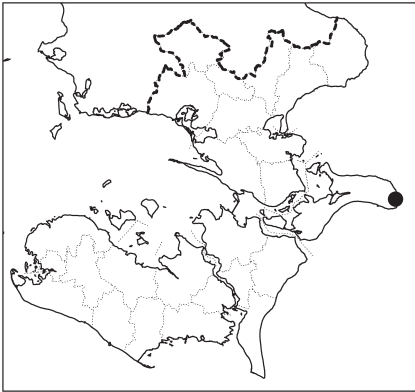
I Storstrøms Amt kendes arten fra: **Virket Lyng** ved Tingsted, Falster (1947), og flere steder på Møn: **Store Klint, Klinteskoven**, inkl. **Grimsdalen**, og **Aborrebjerg**, hvor den sidst blev fundet i 1946.

Tortella tortuosa

(Hedw.) Limpr.

Kruset Snoblad

R

Vokser på kalkholdigt, forholdsvis stabilt substrat, jord, men helst sten. I Danmark anses den for meget sjælden, kendes fra flere steder i Jylland, på Sjælland og Bornholm. I Storstrøms Amt findes den på Møn:

Store Klint, bl.a. ved **Freuchens Pynt**, **Maglevandsfaldet** og **Vitmundsnakke**;

Kliteskoven, inkl. **Timmesø Bjerg** og **Siesø Bjerg**.

Senest fundet i området i 2005.

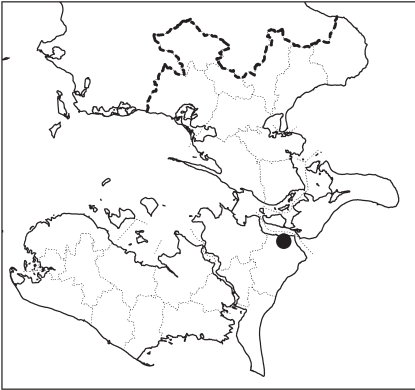

Tortella tortuosa

Levermosser

Anthoceros punctatus L.
ssp. **agrestis** (Paton) Damsholt
(*Anthoceros agrestis* Paton)
Ru Hornkapsel

R

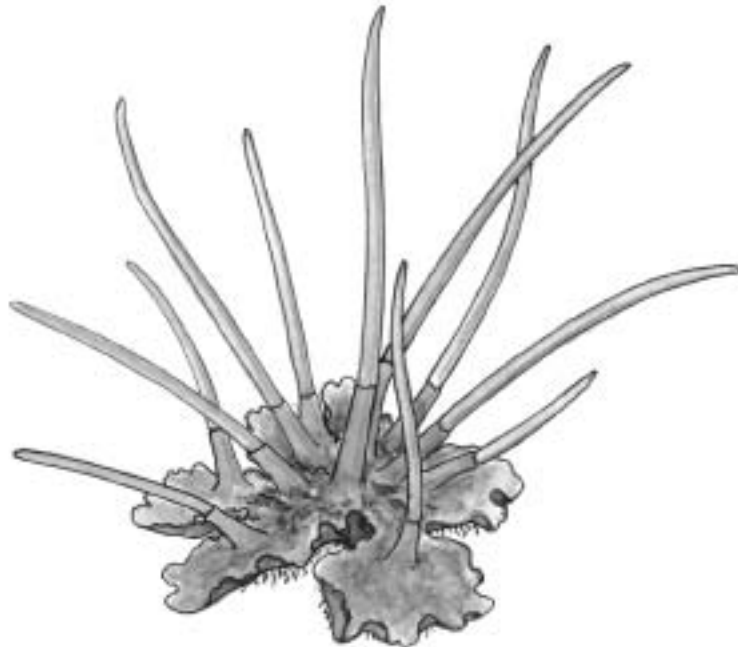

Især på dyrket jord, specielt fugtige stubmarker, oftest sammen med *Riccia*-arter (Stjerneløv). Den er kun fundet i de sydøstlige 2/3 af landet. Hvor den i første del af 1900-tallet betegnedes som hist og her, er den nu sjælden.

I Storstrøms Amt er den kun angivet fra **Ore** ("Oure") på Falster (Rasmussen 1958), men der foreligger ikke herbariemateriale fra denne lokalitet.

Fundet er jo ikke særlig præcist angivet, så genfund her må bero på tilfældigheder. Arten er lille, friskt græsgrøn og overses let.

Tilbagegangen i Danmark skyldes nok effektiv pløjning med moderne dybtgående redskaber. Det ser ud til at den enårige art nu mest findes tæt på skel, hvor den kan fornyes fra en sporebank i skelkanten. Optræder ofte eksplosivt med følgende kraftig aftagen et par år evt. helt fravær og senere ny cyklus. Dette betyder, at den muligvis kan findes andre steder i amtet.

Anthoceros punctatus ssp. *agrestis*

Lophozia alpestris

(Schleich. ex F. Weber) A. Evans
(*Leiocolea alpestris* (Schleich. ex
F. Weber) Isov.)
Spidsbladet Foldbæger

R

Vokser i puder eller enkeltvis mellem andre planter på fugtig, kalkholdig jord på overdrev.

I det øvrige Danmark er den kun fundet i det nordlige Jylland og på Bornholm.

En meget variabel art.

I Storstrøms Amt er den fundet på:

Store Klint, Møn, bl. a. ved Maglevandsfaldet og Jydelejefaldet (1976);

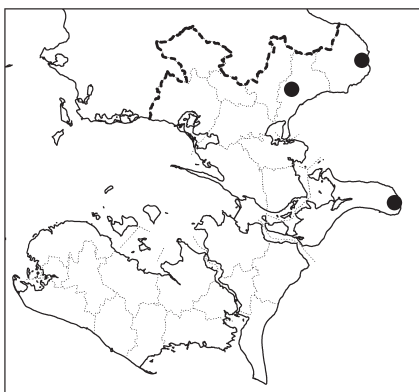
Stevns Klint, Sjælland (1948).

Da artens voksesteder har været beskyttede og ret uændrede i lang tid, er biotoperne intakte, og selv om den er sjælden, kan den ikke anses for truet.

Lophozia badensis

(Gottsche) Schiffner
(*Leiocolea badensis* (Gottsche)
Jörg.)
Liden Foldbæger

R

Friskgrønne til sorte, trådfine, flade belægninger eller i smårevner på åben kalkjord, ofte tørt.

Den findes i de dele af landet, hvor der forekommer større åbne kalkflader.

I Storstrøms Amt er den fundet på:

Store Klint, Møn, bl. a. neden for **Taleren**, i **Jydelejefaldet**, ved **Maglevandsfaldet** og på **Aborrebjerg** (2006);

Stevns Klint, Holtug Kalkværk, Sjælland (1948);

Fakse Kalkbrud, Sjælland (1951).

Arten er fast forankret på ovennævnte biotoptype med åben eller meget tyndt bevokset kalk. Her vil den som regel kunne findes, men den er meget lille og kan derfor let overses. Overfladisk ligner den algebelægning og konstateres først under lup. Selv om den er temmelig sjælden, er den ikke truet.

ARTER MED STATUS SOM OPMÆRKSOMHEDS- KRÆVENDE I STORSTRØMS AMT (X)

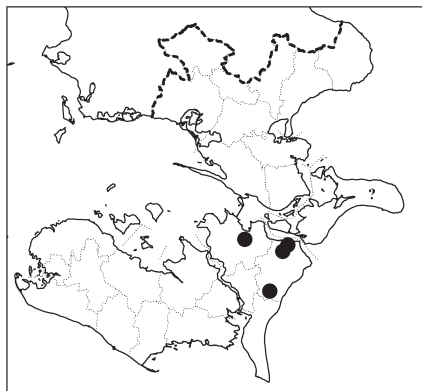
Bladmosses

Acaulon muticum

(Schreb. ex Hedw.) Müll. Hal.

Siddende Ægmos

X

Arten træffes på åben, leret jord på græsmarker, stubmarker og i grøfter. Den er måske ikke så sjælden i Danmark, som det er antaget, men den er meget vanskelig at bestemme i steril tilstand. Selv med sporehuse, som modnes om efteråret, kan *Acaulon muticum* forveksles med den almindelige *Phascum cuspidatum* i felten.

Begge arter har kleistokarpe, kugleformede sporehuse, skjult i perichætialbladene. Hos *Acaulon* er de uden spids, og arten har bredere, ægformede, hule blade med glatte celler, i modsætning til *Phascum cuspidatum*, som har papilløse bladceller og but spids på toppen af sporehusene.

Karlsfelt ("Carlsfeld") ved Stubbekøbing, Falster (1946);
Møn (1800-tallet) – uden præcis lokalitetsangivelse.

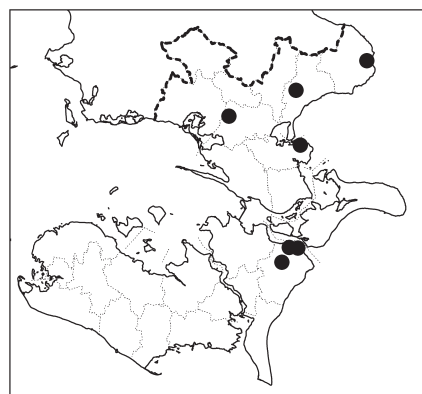
Koch (1862) og Rasmussen (1958) rapporterede arten fra flere steder på Falster: **Ore** ("Oure"), **Garnevrå** (?), **Skerne** og **Egebjerg**, men der foreligger ikke herbariemateriale fra disse lokaliteter.

Aloina aloides

(Koch ex Schultz) Kindb.

Spidsbladet Tøffelmos

X (A)

En af vore sjældne mosser, der stort set kun forekommer i Storstrøms Amt, med en enkelt undtagelse: i det sydligste Jylland (Broager), hvor den genfundtes i 1989, men ikke i 2003.

Artens geografiske udbredelse placerer *Aloina aloides* i udkanten af en ellers overvejende sydlig forekomst.

Artens habitat er nøgen jord i kalkbrud og kalkholdigt ler. Men den er også kompliceret i sine præferencer derved, at den er bedst udviklet på steder, hvor det er delvis lukket græsbevoksning, der omgiver den.

Kendte lokaliteter i Storstrøms Amt:

Borre Knold ved Grønsund, Falster (1948);

Ore ("Oure") Strandhotel, Falster (1946);

Nr. Tåstrup Grusgrav, Falster (1948);

Grus- og kalkgrav ved **Mogenstrup Stenskov** ("Stenskov pr. Mogenstrup"), Sjælland (1952);

Jungshoved, stranden ved **Roneklint**, Sjælland (1954);

Fakse Kalkbrud, Sjælland (2004);

Stevns Klint, Sjælland (1964).

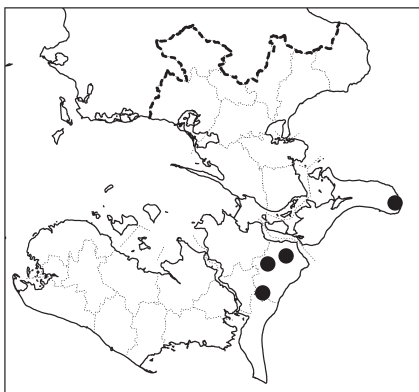
Aloina breviostris
(Hook. & Grev.) Kindb.
Kort Tøffelmos
X

Arten vokser på kalkrig bund med ringe vegetation, ofte i kalkbrud. Den er temmelig sjælden i Danmark, med forekomster i Thy, Himmerland, Østjylland, Sydsjælland, på Fyn, Lolland og Falster.

I Storstrøms Amt blev arten fundet flere steder:
Nysted Kalkbrud pr. Nysted, Lolland (1954);
Flintinge Kalkbrud pr. Grænge, Lolland (1954);
Kalkbrud pr. Nr. Ørslev, Falster (1954);
Stevns Klint, kridtbrud pr. Holtug, Sjælland (1948);
Fakse Kalkbrud, Sjælland (1973);
Glumsø Kalkværk pr. Glumsø (1954).

Astomum crispum
(Hedw.) Hampe
Kruset Lidenmos
X

Et af de små mosser, der producerer sporer om efteråret og vinteren. En adfærd, der klart adskiller den fra slægterne *Weissia* og *Tortella*, som den tidligere har været henregnet til.

Vi tvivler på, at denne art fortsat er sjælden i Danmark. Dens foretrukne habitat er næringsrig jord, og da den ikke kræver fred i flere år på voksepladsen, ser vi ingen grund til, at arten er truet i sit nuværende miljø.

Dens sjældenhed kan hænge sammen med, at den er meget vanskelig at bestemme i steril tilstand, hvorfor den i en stor del af året ikke indsamles.

I Storstrøms Amt er den dokumenteret fra to lokaliteter, begge er fra det forrige århundrede:

Sdr. Kirkeby, Falster (1856);
Møns Klint (1800-tallet).

Desuden blev arten rapporteret af Rasmussen (1958) fra **Sortenshave** og **Åstrup** på Falster, men der foreligger ikke herbariemateriale derfra.

Det er ikke rimeligt at antage, at det billede er gyldigt. Arten bør eftersøges i oktober-november.

Cirriphyllum crassinervium

(Taylor) Loeske & M. Fleisch.

Tæt Penselmos

X

Artens hovedudbredelse i Danmark er sydøstlig, men den samles dog ikke særligt ofte uden for Bornholm. Den forekommer som regel på fast substrat (sten) i uregulerede vandløb i gamle skovtyper, gerne på kalkbund.

Arten er let genkendelig. Den har mange korte, oprette sidegrene på en krybende hovedstængel. I lup er bladene tydeligt hule, ribben kraftig, men ikke udløbende i den hurtigt afsmalnende, korte spids.

I Storstrøms Amt kendes arten fra en del steder:

Hydeskov ved Radsted, Lolland (1948);

Liselund Park, Møn (2006);

Bogø Østerskov (1951);

Teglstrup Skov ("Skoven syd for Benthes Sø mellem Udby og Allerslev"), Sjælland (2006);

Denderup Vænge ved Vester Egede, **Brødebækkens Kløft**, Sjælland (2006);

Stensby Skov syd for Stensved ("Stensved Skov"), Sjælland (1951);

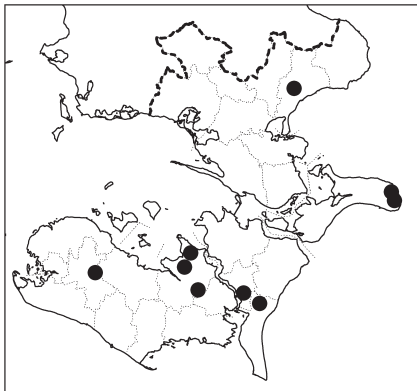
Langebæk Skov vest for Kalvehave, ved **Møllebæk**, Sjælland (1951).

Pogonatum aloides

(Hedw.) P. Beauv.

Smal Urnekapsel

X

Arten træffes på jord, som tilsyneladende kan have meget forskellig oprindelse: på ler, sand eller grus på marker, heder og i skove. En habitat, som *Pogonatum aloides* nok især foretrækker, er sandet jord, typisk en skrænt, som har været åben i en periode på 10 år eller mere.

Prikkortet over findesteder i Danmark antyder på ingen måde, at arten er sjælden i Danmark. Problemet er, at arten træffes ret sjældent. Det er en mellemstor art som påkalder sig opmærksomhed ved sit udseende. Den vokser typisk i løse flokke og kan derfor også træffes i et til få eksemplarer.

I Storstrøms Amt kendes arten fra:

Søllested Skov ved Søllested, Lolland (1863);

Guldborgland Storskov, Lolland (1944);

Hydeskov ved Radsted, Lolland (1948);

Berritsgård nordøst for Saxkøbing, Lolland (1944);

Sdr. Kohave ("Kohaven ved Nykøbing F"), Falster (1895);

Klinteskov, Møn (1800-tallet);

Liselund, Møn (1948);

Grusgrav ved **Fakse**, Sjælland (1952).

Koch (1862) rapporterede arten fra **Idestrup** (Falster), men der foreligger ikke herbariemateriale fra denne lokalitet.

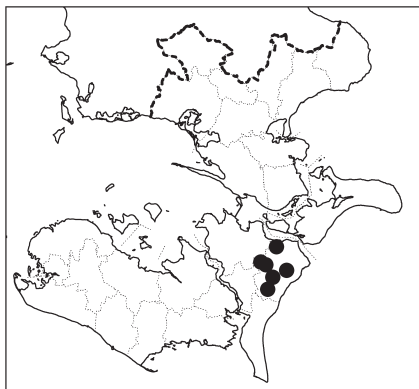
Syntrichia latifolia

(Bruch ex Hartm.) Huebener

(*Tortula latifolia* Bruch ex Hartm.)

Butbladet Hårstjerne

X

Arten danner løse tuer på træer, sten, stengærder og murværk ved byer. Den er temmelig sjælden i Danmark og forekommer i alle landets dele.

I Storstrøms Amt kendes den fra en række lokaliteter på Falster:

Stubbekøbing Anlæg (1947);

Virket By (1945);

Virket Lyng (1962);

Skørringe Lyng (1962);

Sdr. Kirkeby (1854);

Horbelev (1856).

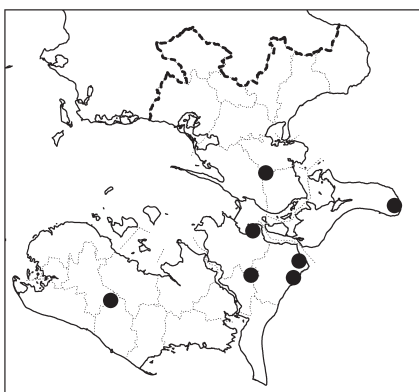
Koch (1862) rapporterede arten fra **Horreby Lyng**, Falster, men der foreligger ikke herbariemateriale fra denne lokalitet.

Weissia controversa

Hedw.

Smaltandet Krusmos

X

Dette er en af vore adskillige små, ret anonyme mosser, som vokser på jord. Jordens tekstur er nok ikke så væsentlig, da den er kendt fra såvel sandjord som lerjord.

Arten kendes let på, at bladranden er indbøjet i modsætning til de øvrige arter af samme størrelse, der har enten flad eller tilbagebøjet rand. Den kan dog forveksles med *Weissia brachycarpa* (= *Hymenostomum microstomum*, der også har indbøjet bladrand, men mangler peristom, imens *Weissia controversa* har et veludviklet, enkelt peristom.

Det vækker altid glæde hos en indsamler at finde denne art. Dels er det ikke så tit, at den findes, og dels er det altid ret uforudsigeligt, hvor man kan finde den. Tilsyneladende hører arten til de slet ikke så få mosser, som optræder meteorisk, men samtidig sjældent.

I Storstrøms Amt kendes arten fra:

Kristianssæde Skov, Lolland (1957);

Abildvig Skov, Falster (1951);

Ved **Lillesø** i Korselitse Mellemskov, Falster (1900);

Havnsø Skov, Falster (1950);

Hannenov Skov, Falster (1941);

Møns Klint (bl.a. ved **Jættebrink**) og **Klinteskov**, Møn (2005);

Teglstrup Skov ("Lekkende Skov ved Præstø" og "Skoven syd for Benthes Sø mellem Udby og Allerslev"), Sjælland (1951).

ARTER UDEN REGIONAL STATUS

Sjældne arter, hvor amtets mangel på viden forhindrer placering i statuskategori.

Bladmosses

Amblystegium varium

(Hedw.) Lindb.

Bugtet Krybmos

Arten foretrækker rent vand og findes derfor i vore reneste vandløb, hvor den vokser på fast substrat som våde trærødder eller sten.

Den kan kun kendes i felten ved hjælp af en god lup. Planter i de danske populationer er større end *Amblystegium serpens* og *A. juratzkanum*, men ikke mere end artens individer stadig fremtræder som "mindre eller små" pleurokarpe. Arten kendes især på, at ribben løber højt op i bladet, hvor den i sit øvre forløb slår en bugt. Det gør den ikke hos de andre arter i slægten.

I Storstrøms Amt kendes arten kun fra en lokalitet:

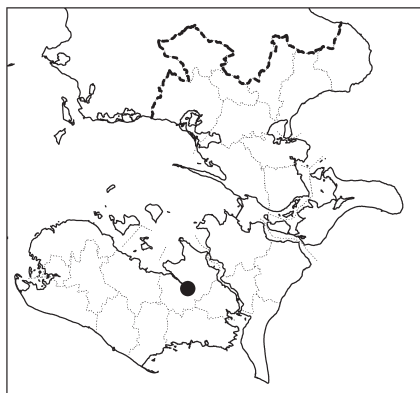
Dalbygårds Mose ved Falkerslev (Falster), hvor den blev samlet i 1949.

Den må klart være underindsamlet og bør eftersøges.

Bryum knowltonii

Barnes

Hulbladet Bryum

Arten vokser langs søbredder, især på våd, gerne sandet bund. Den samles sjældent, men den er ikke eftersøgt systematisk.

I Storstrøms Amt foreligger der kun et indsamlingssted:

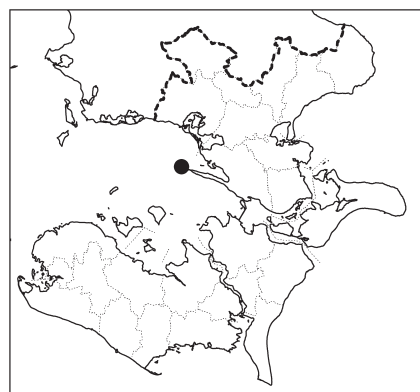
Kulhøj ved **Saxkøbing**, Lolland (1945).

Så længe det er uklart, hvorvidt dette udtrykker den reelle sjældenhed eller blot afspejler mangel på feltarbejde, kan den ikke rødlistevurderes.

Bryum salinum

I. Hagen ex Limpr.

Salt-Bryum

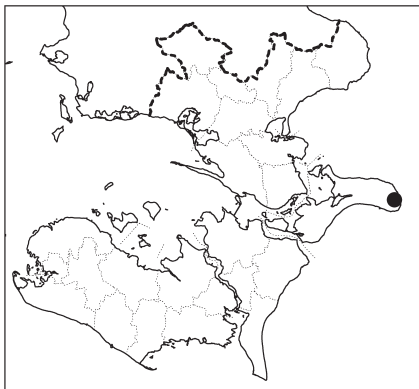

Vokser på fugtig bund ved havet. *Bryum salinum* er en af de arter, der taxonomisk ligger tæt op ad en art, *Bryum amblyodon* (= *Bryum inclinatum*), som er ret almindelig i Danmark. Hertil kommer, at habitatet for *Bryum salinum* er kystnær, og at disse områder er blandt de dårligst undersøgte i Danmark.

Hyppigheden af *Bryum salinum* i Danmark er derfor behæftet med enddog meget stor usikkerhed, hvorfor artens objektive sjældenhed skal forstås med betydelig reservation.

I Storstrøms Amt blev arten påvist på **Knudshoved** ved Vordingborg (Sjælland) i 1910. Det er rimeligt at antage, men dog uafklaret, om arten er sjælden i Storstrøms Amt.

Didymodon vinealis
(Brid.) R.H. Zander
(*Barbula vinealis* Brid.)
Rødgul Kalktuemos

Inkl. *Barbula vinealis* ssp. *cylindrica* (Taylor) Podp. eller *Barbula cylindrica* (Taylor) Schimp.

Historien om *Barbula vinealis* og *B. cylindrica* er triviell. I mange årtier har bryologer måttet arbejde med disse to taxa, der samlet set ikke er sjældne i Danmark. Mens *B. vinealis* er sjælden, men ældst kendt i Danmark, er *B. cylindrica* almindelig. Ingen ved, hvad tidlige angivelse af "*Barbula vinealis*" i Danmark, fx fra **Møns Klint**, egentlig dækker over.

Konsekvensen for Storstrøms Amt bør efter vor vurdering være, at arten i amtet lades ubehandlet indtil yderligere oplysninger foreligger. Disse kunne være en numerisk analyse af variationsmønstret mellem *B. vinealis* og *B. cylindrica*, helst fra et langt større geografisk område end Danmark.

Ditrichum flexicaule
(Schwägr.) Hampe
Kalk-Hårtand

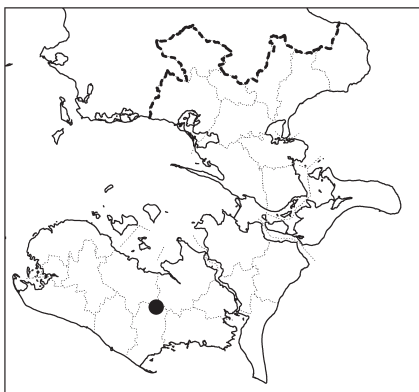
I Storstrøms Amt er dette en art, der eksklusivt findes på åben, kalkholdig jord, typisk åbne kalkminer. Den forekommer også andre steder end i Storstrøms Amt, men ingen steder er arten almindelig.

I Storstrøms Amt kendes den fra:
Store Klint, Møn (1950);
Fakse Kalkbrud, Sjælland (1954).

I modsætning til mange af de i Danmark sjældne arter, som i Storstrøms Amt er begrænsede til Møns Klint og Fakse Kalkbrud, er *Ditrichum flexicaule* meget almindelig nord for Danmark, helt ind i det nordligste Arktis.

Det virker ikke rigtigt, at arten kun er kendt fra så få steder i Storstrøms Amt, som det fremgår. Den er dioik og kan derfor have reduceret sit spredningspotentiale til usammenhængende, indbyrdes adskilte lokalområder. Arten bør nok gennemgås i Storstrøms Amt, da forekomsten af dens hunlige og hanlige planter generelt antyder tilknytning til istidsrefugier.

Drepanocladus sendtneri
(Schimp.) Warnst.
Stiv Seglmos

Arten er temmelig sjælden i Danmark. Den vokser i rigkær og især på hævet havbund efter sidste istid, oftest kystnært.

I Storstrøms Amt blev den kun fundet på **Borgø** i **Maribo Sønder sø** (Lolland) i 1884.

Det er vanskeligt at forestille sig, at arten kun optræder i Storstrøms Amt på dette ene sted. Bør eftersøges.

Grimmia decipiens

(Schultz) Lindb.

Tandet Gråmos

Det er en af de arter, som gennem de seneste årtier ikke har fået speciel opmærksomhed. Måske fordi den danske opfattelse af artsafgrænsningen i slægten *Grimmia* ikke er umiddelbart sammenlignelig med den øvrige internationale praksis, der på den anden side er ret kaotisk. Arten vokser på sten og klipper, som så mange andre arter af *Grimmia*.

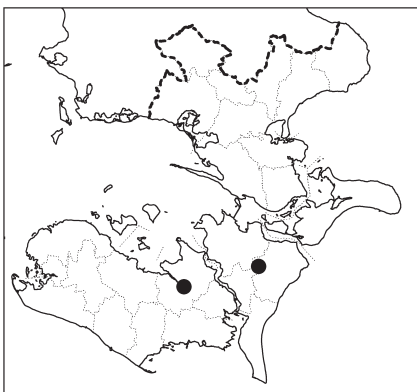
I Storstrøms Amt blev den fundet i **Sdr. Kirkeby** (Falster) i 1857. C. Jensen (1923) rapporterede den også fra **Møns Klint**.

Arten skal eftersøges igen og gerne beskyttes på evt. voksesteder.

Orthodicranum montanum

(Hedw.) Loeske

Tæt Tyndvinge

Vokser især ved foden af stød og stammer; undertiden på morbund i skove, også af og til i nåleskove.

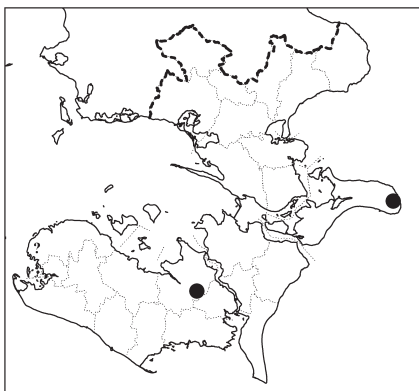
Arten kendes især på sin placering ved foden af træstammer, hvor den danner næsten rene, noget mørkegrønne puder, der er karakteristiske ved, at de er meget flade og så tætte, at når man trykker lodret på dem med fingerspidserne, virker de overraskende hårde. Sporehusene er sjældne og samspillet mellem de to køn er ikke undersøgt.

I Storstrøms Amt blev arten samlet ved **Sakskøbing** (Lolland) i 1944.

Rasmussen (1958) rapporterede den fra **Virket Lyng** ved Tingsted (Falster), men der foreligger ikke herbariemateriale fra denne lokalitet.

Dette giver grundlag for en klassificering af arten som sjælden i Storstrøms Amt, selvom den nok burde kunne findes i nogle af Storstrøms Amts ældre skovpartier. Rødlistevurdering er med andre ord usikker.

Physcomitrella patens
(Hedw.) Bruch & Schimp.
Bulet Muddermos

En lille gametofyt med et kleistokarpt, kuglerundt sporehus. Den optræder som små, mørkrøde pletter på ellers åben/nøgen jord af ren, fugtig kalk. Den forekommer i halvåbne flokke. Den er let at genkende i efteråret - den øvrige del af året er det næsten umuligt, med mindre man i forvejen ved, at den plejer at vokse på stedet. Sporehusets exothecialceller buler ud, som man ser gamle brosten gøre det på en vej. I fugtig tilstand betyder det, at bulen på hver af exothecialcellerne på sporehusets yderside skinner med en lille, lysende prik. Dette gør det nemt at skelne arten fra andre små kleistokarpe arter af *Microbryum* (*Phascum*). Artens livsstrategi er sådan, at den tilbringer forsommerens tørke som spore og først i efteråret kommer frem i genkendelig udvikling.

I Storstrøms Amt kendes den fra:
Stensgård, Lolland (1800-tallet);
Hydeskov ved Radsted, Lolland (1944);
Møns Klint (1800-tallet).

Som med andre mosser, der findes på åben kalkjord, er kalkbrud, som ved Fakse eller på Stevns, et oplagt levested. Arten flytter sig ofte lokalt (kleistokarp), men optræder også tilsyneladende i flæng. Dens forekomst i Danmark er ikke afklaret.

Plagiothecium latebricola
Schimp.
Spinkel Tæppemos

En af de anonyme mosser, som altid har været betragtet som sjældne i Danmark. Dens typiske voksested er på organisk substrat som råddent træ, gamle grene, der ligger fugtigt, og på bregnerodstokke, men den kan også forekomme på fugtig jord. Der er kun ni steder, arten er angivet fra i Danmark, heraf ét i Storstrøms Amt:
Virket Lyng ved Tingsted, Falster (1962).

Vi mener ikke, at arten er helt så sjælden, som hidtil angivet i den danske litteratur, fordi den er vanskelig at finde, da den er ganske lille. Det er observeret, og muligvis et nyt fænomen, at *Plagiothecium latebricola* bliver skygget ud af tilgroning med *Sphagnum*. Hvorfor tørvemosser de senere årtier visse steder har fået en voldsom tilvækst, vides ikke, da det er en ny udvikling i successionen, som ikke tidligere er beskrevet i den danske, botaniske litteratur.

Racomitrium ericoides
(Hedw.) Brid.
Tætgrenet Børstemos

Dette navn var tidligere anvendt både for *R. ericoides* og *R. elongatum* Ehrh. ex Frisvoll, men arterne blev adskilt fra hindanden af Frisvoll (1987). Det har vist sig, at *R. elongatum* er ret almindelig i Danmark og vokser på sandbund, mens *R. ericoides* kun kendes fra få steder i landet, heraf et i Storstrøms Amt:
Orupgård ("Ourupgård Mark") Falster, hvor den blev fundet på en sten i 1857.
Dette specimen har ikke hårspids, hvorfor det oprindeligt blev fejlbestemt som *Racomitrium fasciculare*.

Arten bør eftersøges, fx på gamle stengærder.

Syntrichia calcicola J.J. Amann
(*Tortula ruralis* (Hedw.) P. Gaertn.,
B. Mey. & Scherb. var. *calcicola*
(J.J. Amann) Barkman)
Kalk-Hårstjerne

Der er betydelig taxonomisk uenighed om denne arts berettigelse. Som varietet er der dog enighed om den, og fra Danmark kendes den fra Glatved ved Grenå i Jylland og **Fakse Kalkbrud** i Storstrøms Amt. Begge steder vokser den på kalksten.

Taxonets udbredelse er dårligt kendt og bør undersøges nærmere.

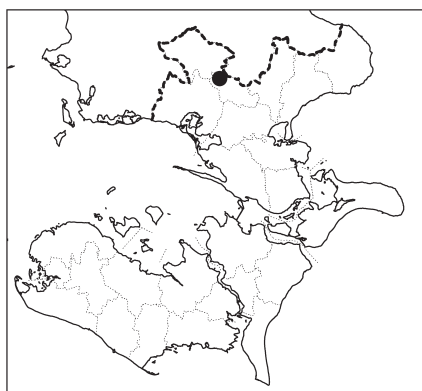
Taxiphyllum wissgrillii
(Garov.) Wijk & Margad.
Tandet Trådmos

Arten vokser på sten og trærodde, på fugtige steder, især ved vandløb. Den er meget sjælden i Danmark og kendes fra Jylland, Fyn, Bornholm og et par lokaliteter på Sjælland, hvoraf den ene er **Vintersbølle Skov** i Storstrøms Amt. Herfra blev arten rapporteret af C. Jensen (1923), men der foreligger ikke herbariemateriale fra denne lokalitet.

Den bør eftersøges og evt. genbekræftes.

Sphagnum viride
Flatberg
Grøn Tørvemos

Tørvemosser

Arten er nært beslægtet med *Sphagnum cuspidatum* og vokser samme steder: i højmoser og fattigkær, næsten altid svømmende i åbent vand og oftest neddykket. Den blev først beskrevet i 1988, og dens udbredelse i Danmark er ikke afklaret, for det vil kræve, at alle de tidligere samlinger af *S. cuspidatum* bliver revideret.

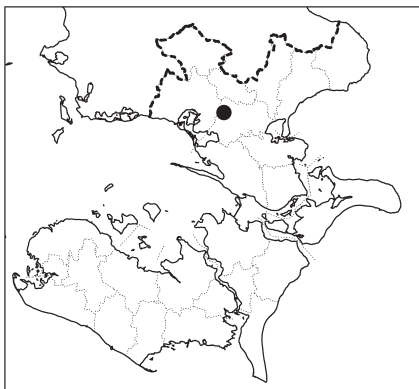
I Storstrøms Amt er arten foreløbig kendt fra én lokalitet:
Holmegaards Mose på Sjælland,
hvorfra den blev rapporteret af Hanssen, Såstad & Flatberg (2000).

Levermosser

Frullania fragilifolia

(Taylor) Gottsche, Lindenb. & Nees
Skør Bronzemos

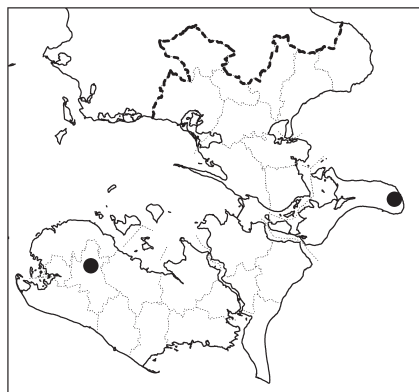
Danner oftest mørkebrune til kobberbrune, meget lave belægnings på træstammer og klipper. Den ligner de andre arter af slægten, men er mindre. Ved lidt hensynsløs berøring brækker sideblade let af til vegetativ formering. Arten forekommer temmelig sjældent i den østlige halvdel af Jylland samt på Sjælland og Bornholm.

I Storstrøms Amt kun fundet i **Mogenstrup Stenskov** ("Stenskov pr. Mogenstrup"), Sjælland (1800-tallet).

Såfremt værtstræerne står endnu, vil arten også være der. Ny dokumentation er dog ønskelig.

Lophozia capitata

(Hook.) Macoun
Rød Foldbæger

Vokser i puder eller tæppedannende på fugtigt sand eller grus f. eks. i klitlavninger, sjældent i hængesæk.

Udbredt i landet som helhed, men sjælden. De to steder i Danmark, vi har set den (Høstemark Skov og Dueodde), var den talrig og vanskelig at overse. Den røde farve ved eksponering påkalder sig også opmærksomhed. I Sverige rødlistet som sjælden, muligvis kun med 6 tilbageværende voksesteder i områderne omkring Vänern.

I Storstrøms Amt er arten angivet fra **Møn** (Jensen 1866) og **Vesterborg** på Lolland Grønlund (1872), men der foreligger ikke herbariemateriale fra lokaliteterne.

Nyere dokumentation savnes, så bedømmelse af artens status er umulig.

Sphagnum fuscum

LITTERATUR

- Andersen, A.G., Boesen, D.F., Holmen, K. et al. 1976. Den Danske Mosflora. I. Bladmossier. – Gyldendal, 356 s.
- Christensen, T. 1947. *Aulacomnium androgynum* (Hedw.) Schwaegr. og *Leucobryum glaucum* (Hedw.) Schimp.: En kortlægning af fertile og sterile funds fordeling i Danmark. - Bot. Tidsskrift 48 (2): 216-219.
- Damsholt, K. 2002. Illustrated flora of Nordic liverworts and hornworts. - Nordic Bryological Society, Lund. 837 s.
- DMU, Danmarks Miljøundersøgelser. Fagdatacentret. Den danske Rødliste 2006 (opdateres løbende).
http://www2.dmu.dk/1_Om_DMU/2_Tvaer-funk/3_fdc_bio/default.asp
- Gernå, I. 1951. III. Slægterne *Hedwigia*, *Leucodon*, *Antitrichia* og *Pterogonium*. - I: Mossernes udbredelse i Danmark. I-IV. - Bot. Tidsskrift 48 (4): 429-431.
- Gernå, I. 1953. X. Slægterne *Neckera* og *Homalia*. - I: Mossernes udbredelse i Danmark. IX-XII. - Bot. Tidsskrift 50 (1): 96-98.
- Grønlund, C. 1872. *Hepaticae*, *Sphagnaceae*, *Bryaceae*. - I: Lange, J. Oversigt over de i aarene 1869-71 i Danmark fundne sjældne eller for den danske flora nye arter. - Bot. Tidsskrift 1: 253-263.
- Hanssen, L., Såstad, S.M. & Flatberg, K. 2000. Population structure and taxonomy of *Sphagnum cuspidatum* and *S. viride*. – The Bryologist 103 (1): 93-103.
- Hartvig, P. 1973. Forårsekskursion til Holmegårds Mose og Store Møsten skov søndag d. 14. maj 1972. - Bot. Tidsskrift 67 (4): 385-386.
- Henriksen, S. & Humle, L. 1982. The distribution of *Orthodontium lineare* Schwaegr. in Denmark. – Lindbergia 8 (3): 198-199.
- Hempel, K. 1953. XII. Slægten *Campylopus*. - I: Mossernes udbredelse i Danmark. IX-XII. - Bot. Tidsskrift 50 (1): 100-101.
- Holmen, K. 1947. En floristisk undersøgelse af mosfloraen paa Guldborgland. - Bot. Tidsskrift 48 (2): 207-212.
- Holmen, K. 1951. II. Slægterne *Helodium* og *Thuidium*. – I: Mossernes udbredelse i Danmark. I-IV. - Bot. Tidsskrift 48 (4): 425-428.
- Holmen, K. 1953. XI. Familierne *Splachnaceae* og *Encalyptaceae*. - I: Mossernes udbredelse i Danmark. IX-XII. - Bot. Tidsskrift 50 (1): 98-100.
- Holmen, K. 1961. En ny lokalitet for *Leptodontium*. - Bot. Tidsskrift 57 (4): 360-361.
- Holmen, K. (rev. G.S. Mogensen). 1980. Skovens mosser. – I: Danmarks Natur. Bd. 6: Skovene: 301-307.
- Jensen, C. 1884. *Musci veri*, *Sphagnaceae*, *Hepaticae*. - I: Lange, J. & Mortensen, H. Oversigt over de i aarene 1879-88 i Danmark fundne sjældnere eller for den danske flora nye arter. - Bot. Tidsskrift 14: 57-69.
- Jensen, C. 1915. Danmarks Mosser. I. *Hepaticales*, *Anthocerotales* og *Sphagnales*. København & Kristiania, Gyldendalske Boghandel & Nordisk Forlag. 317 s.
- Jensen, C. 1922. Danske bjergmosser. - Flora og Fauna. Afhandl. og Meddel.: 38-44.
- Jensen, C. 1923. Danmarks Mosser. II. *Andreaeales* og *Bryales*. København & Kristiania, Gyldendalske Boghandel & Nordisk Forlag. 570 s.
- Jensen, H.E. 1997. Status for Kruset Fladmos i Danmark - en mos i tilbagegang. – Urt 21 (3): 74-77.
- Jensen, T. 1856. *Bryologia Danica* eller de danske bladmossier. - Kjøbenhavn, C.G. Iversen Boghandel. 216 s.
- Jensen, T. 1866. *Conspectus Hepaticarum Daniae* eller Beskrivelse af de danske halvmosser. – Bot. Tidsskrift 1: 55-166.
- Koie, M. 1946. Forsommerekskursion til Møns Klint d. 4-5. juni 1944. - Bot. Tidsskrift 46 (4): 417-419.
- Koch, H.P.G. 1862 (1863). Om Falsters vegetation. – Vidensk. Meddel. fra den Naturhist. Foren. i Kjöbenhavn 6-9: 79-152.

- Koie, M. 1947. *Eurhynchium striatum* og *E. Zetterstedtii* i Danmark. - Bot. Tidsskrift 48 (2): 219-221.
- Lange, M.T. 1861. Tillæg til Danmarks Flora. - Vidensk. Meddel. fra den Naturhistoriske Forening i Kjöbenhavn 1-7: 11-32.
- Lange, M.T. 1869. Bryologiske bidrag. - Bot. Tidsskrift 3: 17-38.
- Lewinsky, J. 1974. The family Plagiotheciaceae in Denmark. - *Lindbergia* 2 (3-4): 185-217.
- Mogensen, G.S. & Hansen, G.R. 1995. The status of *Cinclidotus fontinaloides* (Hedw.) P. Beauv. in Denmark (Musci, Pottiaceae). - *Lindbergia* 20 (2-3): 62-63.
- Odgaard, B.V. 1977. *Ricciocarpus natans* (L.) Corda i Danmark. - *Lindbergia* 4 (1-2): 166.
- Odgaard, B.V. 1981. Distribution of *Homallium incurvatum*, *Platygyrium repens* and *Pylaisia polyantha* in Denmark. - *Lindbergia* 7 (2): 138-140.
- Olsen, C. 1938. Undersøgelser over bundfloraen i danske egeskove og egekrat. - Bot. Tidsskrift 44 (4): 367-432.
- Petersen, L. 1978. Forekomst og udbredelse af *Rhizomnium* (Broth.) Kop. i Danmark. - *Lindbergia* 4 (3-4): 337-338.
- Rasmussen, L. 1972. *Campylium calcareum* Crundw. et Nyh. i Danmark. - *Lindbergia* 1 (3-4): 262-263.
- Rasmussen, L. 1973. *Leucobryum juniperoideum* (Brid.) C. Muell. og *Leucobryum glaucum* (Hedw.) Aongstr. i Danmark. - *Lindbergia* 2 (1-2): 137-138.
- Rasmussen, S.M. 1958. Mosfloraen på Falster. - Flora og Fauna 64 (2-3): 85-95.
- Riemann, B. 1973. *Anisothecium rufescens* (With.) Lindb. og *A. varium* (Hedw.) Mitt. i Danmark. - *Lindbergia* 2 (1-2): 139-140.
- Risager, M. & Aaby, B. 1996. Højmoser 1995. Danmark. (Arbejdsrapport fra DMU nr. 15). - Miljø- og Energiministeriet, Danmarks Miljøundersøgelser. 89 s.
- Rungby, S. 1951. IV. Slægten *Tortula* Hedw. - I: Mossernes udbredelse i Danmark. I-IV. - Bot. Tidsskrift 48 (4): 432-438.
- Skovgaard Christensen, G. 1953. IX. Slægten *Hylocomium*. - I: Mossernes udbredelse i Danmark. IX-XII. - Bot. Tidsskrift 50 (1): 92-96.
- Stoltze, M. og Pihl, S. (red.) 1998: Rødliste 1997 over planter og dyr i Danmark. Miljø- og Energiministeriet, Danmarks Miljøundersøgelser og Skov- og Naturstyrelsen.
<http://www.sns.dk/netpub/rodliste/rodliste1997.htm>
- The Distribution of the Bryophytes in Denmark. - Ed. K. Holmen. - Bot. Tidsskrift 55 (2): 79-154.
- Thingsgaard, K. 1996. *Sphagnum affine* Ren. & Card. og *Sphagnum austinii* Sull. - udbredelse og status i Danmark. - Flora og Fauna 102 (3): 161-168.
- Warncke, E. 1979. Danske tørvemosser. - Natur og Museum 19 (1): 1-18.
- Warncke, E. 1980. Spring areas: Ecology, vegetation, and comments on similarity coefficients applied to plant communities. - *Holarctic Ecology* 3 (4): 233-308.

Upublicerede kilder

- Andersen, A.G., Boesen, D.F., Clausen, E. et al. 1981. Den Danske Mosflora II. Lever- og Tørvemosser. - Manuskript. (Kopi venligst overdraget af Kell Damsholt.)
- Damsholt, K., Gravesen, P. & Holmen, K. 1968. Floralister fra Holmegårds Mose, 18.05.1968.
- Holmen, K. 1968. Mosfloraliste fra Fakse Kalkbrud, 18.05.1968.

BILAG 1

LISTE OVER MOSSER, DER KENDES FRA STORSTRØMS AMT

Synonymerne er kursiveret.

Bladmossier

Abietinella abietina (Hedw.) M. Fleisch.
Acaulon muticum (Schreb. ex Hedw.) Müll. Hal.
Aloina aloides (Koch ex Schultz) Kindb.
Aloina ambigua (Bruch & Schimp.) Limpr.
Aloina brevirostris (Hook. & Grev.) Kindb.
Aloina rigida (Hedw.) Limpr.
Amblyodon dealbatus (Sw. ex Hedw.) Bruch & Schimp.
Amblystegium juratzkanum Schimp.
Amblystegium serpens (Hedw.) Schimp.
Amblystegium varium (Hedw.) Lindb.
Anisothecium varium (Hedw.) Mitt. = *Dicranella varia*
Anomodon attenuatus (Hedw.) Huebener
Anomodon viticulosus (Hedw.) Hook. & Taylor
Antitrichia curtipendula (Timm ex Hedw.) Brid.
Astomum crispum (Hedw.) Hampe
Atrichum undulatum (Hedw.) P. Beauv.
Aulacomnium androgynum (Hedw.) Schwägr.
Aulacomnium palustre (Hedw.) Schwägr.

Barbula convoluta Hedw. = *Streblotrichum convolutum*
Barbula cylindrica (Taylor) Schimp. = *Didymodon vinealis*
Barbula hornsuschiana Schultz = *Pseudocrossidium hornsuschianum*
Barbula rigidula (Hedw.) Milde = *Didymodon rigidulus* Hedw.
Barbula sinuosa (Mitt.) Grav. = *Didymodon sinuosus* (Mitt.) Delogne
Barbula unguiculata Hedw.
Barbula vinealis Brid. = *Didymodon vinealis*
Barbula vinealis ssp. *cylindrica* (Taylor) Podp. = *Didymodon vinealis*
Bartramia ithyphylla Brid.
Bartramia pomiformis Hedw.
Brachythecium albicans (Hedw.) Schimp.
Brachythecium curtum (Lindb.) Limpr.
Brachythecium glareosum (Bruch ex Spruce) Schimp.
Brachythecium populeum (Hedw.) Schimp.
Brachythecium reflexum (Starke) Schimp.
Brachythecium rivulare Schimp.
Brachythecium rutabulum (Hedw.) Schimp.
Brachythecium salebrosum (Hoffm. ex F. Weber & D. Mohr) Schimp.
Brachythecium velutinum (Hedw.) Schimp.
Bryoerythrophyllum recurvirostre (Hedw.) P.C. Chen
Bryum algovicum Sendt. ex Müll. Hal.
Bryum argenteum Hedw.
Bryum bicolor Dicks.
Bryum bimum (Schreb.) Turner
Bryum caespiticium Hedw.
Bryum capillare Hedw.
Bryum creberrimum Taylor
Bryum elegans Nees
Bryum inclinatum (Hedw.) Dicks. ex With. = *Bryum stenotrichum*

Bryum intermedium (Brid.) Blandow
Bryum knowltonii Barnes
Bryum neodamense Itzigs.
Bryum pallens Sw.
Bryum pseudotriquetrum (Hedw.) P. Gaertn., B. Mey. & Scherb.
Bryum salinum I. Hagen ex Limpr.
Bryum stenotrichum Müll. Hal.
Bryum turbinatum (Hedw.) Turner
Bryum uliginosum (Brid.) Bruch & Schimp.

Calliergon cordifolium (Hedw.) Kindb.
Calliergon giganteum (Schimp.) Kindb.
Calliergon stramineum (Dicks. ex Brid.) Kindb. = *Straminergon stramineum*
Calliergonella cuspidata (Hedw.) Loeske
Camptothecium lutescens (Hedw.) Schimp.
Campylium calcareum Crundw. & Nyholm
Campylium chrysophyllum (Brid.) Lange
Campylium elodes (Lindb.) Kindb.
Campylium polygamum (Schimp.) C.E.O. Jensen
Campylium protensum (Brid.) Kindb.
Campylium stellatum (Hedw.) C.E.O. Jensen
Campylopus flexuosus (Hedw.) Brid.
Campylopus fragilis (Brid.) Bruch & Schimp.
Campylopus introflexus (Hedw.) Brid.
Campylopus pyriformis (Schultz) Brid.
Ceratodon purpureus (Hedw.) Brid.
Cinclidium stygium Sw.
Cinclidotus fontinaloides (Hedw.) P. Beauv.
Cirriphyllum crassinervium (Taylor) Loeske & M. Fleisch.
Cirriphyllum piliferum (Hedw.) Grout
Climacium dendroides (Hedw.) F. Weber & D. Mohr
Cratoneuron filicinum (Hedw.) Spruce
Ctenidium molluscum (Hedw.) Mitt.

Dicranella cerviculata (Hedw.) Schimp.
Dicranella heteromalla (Hedw.) Schimp.
Dicranella varia (Hedw.) Schimp.
Dicranoweisia cirrata (Hedw.) Lindb.
Dicranum bergeri Blandow
Dicranum bonjeanii De Not.
Dicranum fuscescens Turner
Dicranum majus Turner
Dicranum polysetum Sw.
Dicranum scoparium Hedw.
Dicranum undulatum Schrad. ex Brid. = *Dicranum bergeri*
Didymodon fallax (Hedw.) R.H. Zander
Didymodon rigidulus Hedw.
Didymodon sinuosus (Mitt.) Delogne
Didymodon tophaceus (Brid.) Lisa
Didymodon vinealis (Brid.) R.H. Zander
Diphyscium foliosum (Hedw.) D. Mohr
Distichium capillaceum (Hedw.) Bruch & Schimp.
Ditrichum flexicaule (Schwägr.) Hampe

Drepanocladus aduncus (Hedw.) Warnst.
Drepanocladus fluitans (Hedw.) Warnst. = **Warnstorfia fluitans**
Drepanocladus intermedius (Lindb.) Warnst. = **Limprichtia cossonii**
Drepanocladus lycopodioides (Brid.) Warnst. = **Pseudocalliergon lycopodioides**
Drepanocladus sendtneri (Schimp.) Warnst.

Encalypta streptocarpa Hedw.
Encalypta vulgaris Hedw.
Entosthodon fascicularis (Hedw.) Müll. Hal.
Ephemerum serratum (Schreb. ex Hedw.) Hampe
Eurhynchium angustirete (Broth.) T.J. Kop.
Eurhynchium pulchellum (Hedw.) Jenn.
Eurhynchium striatum (Schreb. ex Hedw.) Schimp.

Fissidens adianthoides Hedw.
Fissidens bryoides Hedw.
Fissidens cristatus Wilson & Mitt.
Fissidens exilis Hedw.
Fissidens osmundoides Hedw.
Fissidens taxifolius Hedw.
Fissidens viridulus (Sw.) Wahlenb.
Fontinalis antipyretica Hedw.
Funaria fascicularis (Hedw.) Lindb. = **Entosthodon fascicularis**
Funaria hygrometrica Hedw.

Grimmia decipiens (Schultz) Lindb.
Grimmia hartmanii Schimp.
Grimmia pulvinata (Hedw.) Sm.
Grimmia trichophylla Grev.
Gyroweisia tenuis (Schrad. ex Hedw.) Schimp.

Hedwigia ciliata (Hedw.) P. Beauv.
Helodium blandowii (F. Weber & D. Mohr) Warnst.
Homalia trichomanoides (Hedw.) Schimp.
Homalothecium sericeum (Hedw.) Schimp.
Hygroamblystegium tenax (Hedw.) Jenn.
Hygrohypnum luridum (Hedw.) Jenn.
Hylocomium brevirostre (Brid.) Schimp.
Hylocomium splendens (Hedw.) Schimp.
Hymenostomum microstomum (Hedw.) R. Br. = **Weissia brachycarpa**
Hypnum cupressiforme Hedw.
Hypnum jutlandicum Holmen & Warncke

Isopterygium elegans (Brid.) Lindb.

Isothecium myosuroides Brid.
Isothecium myurum Brid.

Leptobryum pyriforme (Hedw.) Wilson
Leptodictyum kochii (Schimp.) Warnst.
Leptodictyum riparium (Hedw.) Warnst.
Leptodontium gemmascens (Mitt.) Braithw.
Leskea polycarpa Ehrh. ex Hedw.
Leucobryum glaucum (Hedw.) Ångström
Leucodon sciuroides (Hedw.) Schwägr.
Limprichtia cossonii (Lindb.) L.E. Anderson, H.A. Crum & W.R. Buck

Meesia longiseta Hedw.

Microbryum curvicolle (Hedw.) R.H. Zander
Microbryum davallianum (Sm.) R.H. Zander
Microbryum floerkeanum (F. Weber & D. Mohr) Schimp.
Mniobryum delicatulum (Hedw.) Dixon = **Pohlia melanodon**
Mniobryum wahlenbergii (F. Weber & D. Mohr) Jenn. = **Pohlia wahlenbergii**
Mnium hornum Hedw.
Mnium marginatum (Dicks. ex With.) P. Beauv.
Mnium stellare Reichard ex Hedw.

Neckera complanata (Hedw.) Huebener
Neckera crispa Hedw.
Neckera pumila Hedw.
Nyholmiella gymnostoma (Bruch ex Brid.) Holmen & Warncke = **Orthotrichum gymnostomum**
Nyholmiella obtusifolia (Brid.) Holmen & Warncke = **Orthotrichum obtusifolium**

Orthodicranum montanum (Hedw.) Loeske
Orthodontium lineare Schwägr.
Orthotrichum affine Schrad. ex Brid.
Orthotrichum anomalum Hedw.
Orthotrichum diaphanum Schrad. ex Brid.
Orthotrichum gymnostomum Bruch ex Brid.
Orthotrichum lyellii Hook. & Taylor
Orthotrichum obtusifolium Brid.
Orthotrichum pumilum Sw.
Orthotrichum rogeri Brid.
Orthotrichum rupestre Schleich. ex Schwägr.
Orthotrichum speciosum Nees
Orthotrichum stramineum Hornsch.
Orthotrichum striatum Hedw.
Oxyrrhynchium praelongum (Hedw.) Warnst.
Oxyrrhynchium schleicheri (R. Hedw.) Roll
Oxyrrhynchium swartzii (Turner) Warnst.

Paludella squarrosa (Hedw.) Brid.
Palustriella commutata (Hedw.) Ochyra
Palustriella falcata (Brid.) Hedenäs
Paraleucobryum longifolium (Ehrh. ex Hedw.) Loeske
Phascum curvicolle Hedw. = **Microbryum curvicolle**
Phascum cuspidatum Hedw.
Phascum floerkeanum F. Weber & D. Mohr = **Microbryum floerkeanum**

Philonotis calcarea (Bruch & Schimp.) Schimp.
Philonotis fontana (Hedw.) Brid.
Physcomitrella patens (Hedw.) Bruch & Schimp.
Physcomitrium pyriforme (Hedw.) Hampe
Plagiomnium affine (Blandow ex Funck) T.J. Kop.
Plagiomnium cuspidatum (Hedw.) T.J. Kop.
Plagiomnium elatum (Bruch & Schimp.) T.J. Kop.
Plagiomnium ellipticum (Brid.) T.J. Kop.
Plagiomnium rostratum (Schrad.) T.J. Kop.
Plagiomnium undulatum (Hedw.) T.J. Kop.
Plagiothecium cavifolium (Brid.) Z. Iwats.
Plagiothecium curvifolium Schlieph. ex Limpr.
Plagiothecium denticulatum (Hedw.) Schimp.
Plagiothecium laetum Schimp.
Plagiothecium latebricola Schimp.
Plagiothecium nemorale (Mitt.) A. Jaeger
Plagiothecium ruthei Limpr.
Plagiothecium succulentum (Wilson) Lindb.
Plagiothecium undulatum (Hedw.) Schimp.
Platydictya jungermannioides (Brid.) H.A. Crum

Platygyrium repens (Brid.) Schimp.
Platyhypnidium riparioides (Hedw.) Dixon
Pleuridium subulatum (Hedw.) Rabenh.
Pleurozium schreberi (Willd. ex Brid.) Mitt.
Pogonatum aloides (Hedw.) P. Beauv.
Pogonatum nanum (Schreb. ex Hedw.) P. Beauv.
Pohlia cruda (Hedw.) Lindb.
Pohlia melanodon (Brid.) A.J. Shaw
Pohlia nutans (Hedw.) Lindb.
Pohlia wahlenbergii (F. Weber & D. Mohr) A.L. Andrews
Polytrichastrum formosum (Hedw.) G.L. Sm.
Polytrichastrum longisetum (Sw. ex Brid.) G.L. Sm.
Polytrichum affine Funck = **Polytrichum strictum**
Polytrichum commune Hedw.
Polytrichum formosum Hedw. = **Polytrichastrum formosum**
Polytrichum juniperinum Hedw.
Polytrichum longisetum Sw. ex Brid. = **Polytrichastrum longisetum**
Polytrichum piliferum Hedw.
Polytrichum strictum Menzies ex Brid.
Pottia bryoides (Dicks.) Mitt.
Pottia davalliana (Sm.) C.E.O. Jensen = **Microbryum davallianum**
Pottia heimii (Hedw.) Hampe
Pottia intermedia (Turner) Fürnr.
Pottia lanceolata (Hedw.) Müll. Hal.
Pottia truncata (Hedw.) Bruch & Schimp.
Pseudocrossidium hornschiianum (Schultz) R.H. Zander
Pseudocalliergon lycopodioides (Brid.) Hedenäs
Pseudoscleropodium purum (Hedw.) M. Fleisch.
Pterygoneurum ovatum (Hedw.) Dixon
Ptilium crista-castrensis (Hedw.) De Not.
Pylaisia polyantha (Hedw.) Schimp.

Racomitrium canescens (Hedw.) Brid. ssp. **canescens**
Racomitrium ericoides (Hedw.) Brid.
Racomitrium heterostichum (Hedw.) Brid.
Rhizomnium pseudopunctatum (Bruch & Schimp.) T.J. Kop.
Rhizomnium punctatum (Hedw.) T.J. Kop.
Rhodobryum roseum (Hedw.) Limpr.
Rhynchostegium confertum (Dicks.) Schimp.
Rhynchostegium murale (Hedw.) Schimp.
Rhynchostegium riparioides (Hedw.) Cardot = **Platyhypnidium riparioides**
Rhytidiadelphus loreus (Hedw.) Warnst.
Rhytidiadelphus squarrosus (Hedw.) Warnst.
Rhytidiadelphus triquetrus (Hedw.) Warnst.

Sanionia uncinata (Hedw.) Loeske
Schistidium apocarpum (Hedw.) Bruch & Schimp.
Scleropodium purum (Hedw.) Limpr. = **Pseudoscleropodium purum**
Scorpidium scorpioides (Hedw.) Limpr.
Seligeria calcarea (Hedw.) Bruch & Schimp.
Sharpiella seligeri (Brid.) Z. Iwats.
Splachnum ampullaceum Hedw.
Straminergon stramineum (Dicks. ex Brid.) Hedenas
Streblotrichum convolutum (Hedw.) P. Beauv.
Syntrichia calcicola J.J. Amann
Syntrichia laevipila Brid.
Syntrichia latifolia (Bruch ex Hartm.) Huebener
Syntrichia ruraliformis (Besch.) Cardot
Syntrichia ruralis (Hedw.) F. Weber & D. Mohr

Taxiphyllum wissgrillii (Garov.) Wijk & Margad.
Tetraphis pellucida Hedw.
Thamnobryum alopecurum (Hedw.) Nieuwl. ex Gangulee
Thuidium philibertii Limpr.
Thuidium recognitum (Hedw.) Lindb.
Thuidium tamariscinum (Hedw.) Schimp.
Tomentypnum nitens (Hedw.) Loeske
Tortella flavovirens (Bruch) Broth.
Tortella inclinata (R. Hedw.) Limpr.
Tortella tortuosa (Hedw.) Limpr.
Tortula laevipila (Brid.) Schwägr. = **Syntrichia laevipila**
Tortula latifolia Bruch ex Hartm. = **Syntrichia latifolia**
Tortula muralis Hedw.
Tortula papillosa Wilson
Tortula ruralis (Hedw.) P. Gaertn., B. Mey. & Scherb. = **Syntrichia ruralis**
Tortula ruralis var. **calcicola** (J.J. Amann) Barkman = **Syntrichia calcicola**
Tortula ruralis var. **ruraliformis** (Besch.) De Wild. = **Syntrichia ruraliformis**
Tortula subulata Hedw.
Tortula virescens (De Not.) De Not.

Ulota bruchii Hornsch.
Ulota crispa (Hedw.) Brid.
Ulota phyllantha Brid.

Warnstorfia fluitans (Hedw.) Loeske
Weissia brachycarpa (Nees & Hornsch.) Jur.
Weissia controversa Hedw.

Zygodon conoideus (Dicks.) Hook. & Taylor
Zygodon viridissimus (Dicks.) Brid.

Torvemosser

Sphagnum affine Renaud & Cardot
Sphagnum angustifolium (Warnst.) C.E.O. Jensen
Sphagnum auriculatum Schimp.
Sphagnum austinii Sull.
Sphagnum capillifolium (Ehrh.) Hedw.
Sphagnum compactum Lam. & DC.
Sphagnum contortum Schultz
Sphagnum cuspidatum Ehrh. ex Hoffm.
Sphagnum fallax H. Klinggr.
Sphagnum fimbriatum Wilson
Sphagnum flexuosum Dozy & Molk.
Sphagnum fuscum (Schimp.) H. Klinggr.
Sphagnum inundatum Russow
Sphagnum magellanicum Brid.
Sphagnum majus (Russow) C.E.O. Jensen
Sphagnum molle Sull.
Sphagnum nemoreum Scop. = **Sphagnum capillifolium**
Sphagnum obtusum Warnst.
Sphagnum palustre L.
Sphagnum papillosum Lindb.
Sphagnum rubellum Wilson
Sphagnum russowii Warnst.
Sphagnum squarrosum Crome
Sphagnum subnitens Russow & Warnst.
Sphagnum subsecundum Nees
Sphagnum tenellum (Brid.) Brid.
Sphagnum teres (Schimp.) Ångström

Sphagnum viride Flatberg
Sphagnum warnstorffii Russow

Levermosser

Anthoceros agrestis Paton = **Anthoceros punctatus** spp.
agrestis

Anthoceros punctatus L. spp. **agrestis** (Paton) Damsholt
Aneura multifida (L.) Dumort. = **Riccardia multifida**
Aneura pinguis (L.) Dumort.

Barbilophozia attenuata (Nees) Loeske = **Lophozia attenuata**
Barbilophozia barbata (Schmidel ex Schreb.) Loeske =
Lophozia barbata

Blasia pusilla L.

Calypogeia muelleriana (Schiffner) K. Müller
Calypogeia sphagnicola (Arnell & J. Perss.) Warnst. & Loeske
Cephalozia bicuspidata (L.) Dumort.
Cephalozia connivens (Dicks.) Lindb.
Cephalozia lunulifolia (Dumort.) Dumort.
Cephalozia macrostachya Kaal.
Cephalozia media Lindb. = **Cephalozia lunulifolia**
Cephaloziella divaricata (Sm.) Warnst.
Cephaloziella hampeana (Nees) Schiffner ex Loeske
Chiloscyphus pallescens (Ehrh. ex Hoffm.) Dumort.
Chiloscyphus polyanthos (L.) Corda
Cladopodiella fluitans (Nees) Jörg.
Cladopodiella francisci (Hook.) Jörg.
Conocephalum conicum (L.) Dumort. ex Cogn.

Diplophyllum albicans (L.) Dumort.

Fossombronia dumortieri Huebener & Genth ex Lindb. =
Fossombronia foveolata

Fossombronia foveolata Lindb.
Frullania dilatata (L.) Dumort.
Frullania fragilifolia (Taylor) Gottsche, Lindenb. & Nees
Frullania tamarisci (L.) Dumort.

Gymnocolea inflata (Huds.) Dumort.

Isopaches bicrenatus (Schmidel ex Hoffm.) H. Buch =
Lophozia bicrenata

Jungermannia connivens Dicks. = **Cephalozia connivens**
Jungermannia excisa Dicks. = **Lophozia excisa**

Kurzia pauciflora (Dicks.) Grolle

Leiocolea alpestris (Schleich. ex F. Weber) Isov. = **Lophozia**
alpestris

Leiocolea badensis (Gottsche) Jörg. = **Lophozia badensis**
Leiocolea rutheana (Limpr.) K. Müller = **Lophozia rutheana**
Lejeunea cavifolia (Ehrh.) Lindb.
Lepidozia reptans (L.) Dumort.
Lophocolea bidentata (L.) Dumort.
Lophocolea cuspidata (Nees) Limpr.
Lophocolea heterophylla (Schrad.) Dumort.
Lophocolea minor Nees
Lophozia attenuata (Nees) Dumort.
Lophozia alpestris (Schleich. ex F. Weber) A. Evans
Lophozia badensis (Gottsche) Schiffner

Lophozia barbata (Schmidel ex Schreb.) Dumort.
Lophozia bicrenata (Schmidel ex Hoffm.) Dumort.
Lophozia capitata (Hook.) Macoun
Lophozia excisa (Dicks.) Dumort.
Lophozia incisa (Schrad.) Dumort.
Lophozia rutheana (Limpr.) M. Howe
Lophozia ventricosa (Dicks.) Dumort.

Marchantia polymorpha L.
Metzgeria fruticulosa (Dicks.) A. Evans
Metzgeria furcata (L.) Dumort.
Moerchia flotoviana (Nees) Schiffner = **Moerchia hibernica**
Moerchia hibernica (Hook.) Gottsche
Mylia anomala (Hook.) Gray

Odontoschisma sphagni (Dicks.) Dumort.
Orthocaulis attenuatus (Nees) A. Evans = **Lophozia attenuata**

Pellia endiviifolia (Dicks.) Dumort.
Pellia epiphylla (L.) Corda
Pellia neesiana (Gottsche) Limpr.
Plagiochila asplenioides (L. emend. Taylor) Dumort.
Porella arboris-vitae (With.) Grolle
Porella cordeana (Huebener) Moore
Porella platyphylla (L.) Pfeiff.
Preissia quadrata (Scop.) Nees
Ptilidium ciliare (L.) Hampe
Ptilidium pulcherrimum (Weber) Hampe

Radula complanata (L.) Dumort.
Riccardia chamedryfolia (With.) Grolle
Riccardia incurvata Lindb.
Riccardia latifrons (Lindb.) Lindb.
Riccardia major (Nees) Lindb. = **Riccardia chamedryfolia**
Riccardia multifida (L.) Gray
Riccardia pinguis (L.) Gray = **Aneura pinguis**
Riccardia sinuata (Hook.) Trevis. = **Riccardia chamedryfolia**
Riccia canaliculata Hoffm.
Riccia cavernosa Hoffm.
Riccia fluitans L.
Riccia glauca L.
Riccia sorocarpa Bisch.
Ricciocarpos natans (L.) Corda

Scapania irrigua (Nees) Nees
Scapania paludicola Loeske & K. Müller

Tritomaria exsectiformis (Breidl.) Loeske

BILAG 2

FEJLAGTIGE OG TVIVLSOMME RAPPORTERINGER AF BLADMOSSE

Bryum erythrocarpum Schwägr.

Rapporteret af Holmen (1947), Koch (1862), Lange (1861), Rasmussen (1958) fra forskellige lokaliteter på Lolland og Falster.

Det er et kompleks, der består af flere arter, hvis udbredelse i Danmark er utilstrækkelig kendt. Herbariematerialet bør revideres.

Bryum warneum (Röhl.) Brid.

Smalmundet Bryum

Rapporteret af Holmen (1947) fra Majbølle Nor på Lolland. Der foreligger ikke herbariemateriale fra denne lokalitet. Arten bør bekræftes.

Dicranella rufescens (With.) Schimp.

(*Anisothecium rufescens* (With.) Lindb.)

Kalk-Fløjlsmos

Arten blev rapporteret af Riemann (1973) fra to lokaliteter på Sjælland: Leestrup Skov og Stevns Klint.

Vi har revideret de to specimens i "C" til *Dicranella varia* (Hedw.) Schimp.

Hamatocaulis vernicosus (Mitt.) Hedenäs

(*Drepanocladus vernicosus* (Mitt.) Warnst.)

Fedt Krogmos

Rapporteret af Holmen (1947) fra Radsted Mose på Lolland.

Vi har revideret prøven i "C" til *Limprichtia cossonii* (Schimp.) L.E. Anderson, H.A. Crum & W.R. Buck (= *Drepanocladus intermedius* (Lindb.) Warnst.).

Limprichtia revolvens (Sw.) Loeske

(*Drepanocladus revolvens* (Sw.) Warnst.)

Rød Krumblad

I herbarium "C" har vi fundet to specimens fra følgende lokaliteter:

Tvede Mose ved Stubbekøbing, Falster (1949);

Vr. Egesborg ved Dybsø Fjord, Sjælland (1954).

Begge specimens er revideret til *Limprichtia cossonii* (Lindb.) L.E. Anderson, H.A. Crum & W.R. Buck.

Orthotrichum pulchellum Brunt.

Smuk furehætte

Arten angivet fra Korselitse Skove på Falster i flere værker: Lange (1861), Koch (1862) og Jensen (1923).

Disse rapporter er alle sammen baseret på et fund af Koch (1850erne), der registrerede arten på et bøgetræ. Rasmussen (1958) kunne ikke genfinde den, og Kochs specimen mangler i herbarium "C". Der er ikke andre rapporter af *Orthotrichum pulchellum* fra Storstrøms Amt.

Pleuridium acuminatum Lindb.

Siddende Sylbladsmos

Rapporteret af Holmen (1947) fra flere steder i Guldborgland, Lolland. Holmen har efterfølgende revideret materialerne til *Pleuridium subulatum* (Hedw.) Rabenh.

Pseudocrossidium revolutum (Brid.) R.H. Zander

(*Barbula revoluta* Brid.)

Skrue-Rullerand

I herbarium "C" har vi fundet et specimen fra Møn (1800-tallet) uden nøjagtig lokalitetsangivelse.

Det blev revideret til *Didymodon fallax* (Hedw.) R.H. Zander.

Pterigynandrum filiforme Hedw.

Tråd-Rebmos

Angivet af C. Jensen (1923) fra Møns Klint efter A. Hesselbo. Jensen har ikke set specimens fra denne lokalitet, og der foreligger ikke herbariemateriale af denne art fra Møn i herbarium "C". Arten bør eftersøges.

Pterogonium gracile (Hedw.) Sm.

Tæt Fugleklomos

Rapporteret af T. Jensen (1856) fra Møns Klint.

Der foreligger ikke herbariemateriale fra denne lokalitet, og arten er ikke angivet fra Møn i "The Distribution of the Bryophytes in Denmark" (1959). Arten bør eftersøges.

Herzogiella striatella (Brid.) Z. Iwats.

(*Sharpiella striatella* (Brid.) Z. Iwats.)

Tæt Pøsekapsel

Rapporteret af Rasmussen (1958) fra Abildvig Skov på Falster under navnet *Plagiothecium striatellum* (Brid.) Lindb.

Lewinsky (1974), der har revideret familien Plagiotheciaceae i Danmark, har ikke angivet arten fra Storstrøms Amt, og der foreligger ikke herbariemateriale fra denne lokalitet. Arten bør eftersøges.

Thuidium delicatulum (Hedw.) Schimp.

Fingrenet Bregne

Rapporteret af Holmen (1951) og i "The Distribution of Bryophytes in Denmark" (1959) fra Stenskov (?) ved Stokkemarke på Lolland.

Prøven i herbarium "C" er *Thuidium tamariscinum* (Hedw.) Schimp.

BILAG 3. Moslokaliteter i Storstrøms Amt

<i>Lokalitet</i>	<i>Antal af arter</i>	<i>Sjældne arter</i>
Lolland		
Stokkemærke Lyng	4	<i>Campylopus fragilis</i> <i>Fissidens osmundoides</i> <i>Sphagnum contortum</i> <i>Preissia quadrata</i>
Hydeskov ved Radsted	3	<i>Cirriphyllum crassinervium</i> <i>Physcomitrella patens</i> <i>Pogonatum aloides</i>
Birket	2	<i>Cephalozia macrostachya</i> <i>Riccardia multifida</i>
Kristianssæde Skov	2	<i>Brachythecium reflexum</i> (?) <i>Weissia controversa</i>
Ravnsby Møllelung	2	<i>Helodium blandowii</i> <i>Sphagnum fuscum</i>
Berritsgård NØ for Saxkøbing	1	<i>Pogonatum aloides</i>
Borgø i Maribo Søndersø	1	<i>Drepanocladus sendtneri</i>
Flintinge Kalkbrud	1	<i>Aloina brevirostris</i>
Frejlev Mose	1	<i>Preissia quadrata</i>
Guldborgland Storskov	1	<i>Pogonatum aloides</i>
Idalund Teglværk	1	<i>Pseudocalliergon lycopodioides</i>
Kulhøj ved Saxkøbing	1	<i>Bryum knowltonii</i>
Nysted Kalkbrud	1	<i>Aloina brevirostris</i>
Røgbølle Sø ved Godsted	1	<i>Bryum neodamense</i>
Stensgård	1	<i>Physcomitrella patens</i>
Strandeng ved Frejlev Skov	1	<i>Tortella flavovirens</i>
Stryhnskov ved Vesterborg Skovhuse	1	<i>Pogonatum nanum</i>
Stubberup Mose	1	<i>Sphagnum fuscum</i>
Søllested Skov ved Søllested	1	<i>Pogonatum aloides</i>
Vesterborg	1	<i>Lophozia capitata</i> (?)
Falster		
Virket Lyng ved Tingsted	12	<i>Campylopus fragilis</i> <i>Fissidens osmundoides</i> <i>Orthodicranum montanum</i> (?) <i>Plagiothecium latebricola</i> <i>Syntrichia latifolia</i> <i>Thuidium recognitum</i> <i>Sphagnum contortum</i> <i>Sphagnum fuscum</i> <i>Sphagnum papillosum</i> <i>Sphagnum tenellum</i> <i>Riccardia incurvata</i> <i>Riccardia latifrons</i> (?)
Horreby Lyng	11	<i>Fissidens osmundoides</i> <i>Meesia longiseta</i> <i>Paludella squarrosa</i> <i>Sphagnum contortum</i>

		<i>Sphagnum majus</i>
		<i>Sphagnum obtusum</i>
		<i>Sphagnum papillosum</i>
		<i>Sphagnum subsecundum</i>
		<i>Riccardia incurvata</i>
		<i>Riccardia latifrons</i>
		<i>Scapania paludicola</i>
Tvede Mose ved Stubbekøbing	11	<i>Amblyodon dealbatus</i>
		<i>Cinclidium stygium</i>
		<i>Dicranum bergeri</i>
		<i>Ptilium crista-castrensis</i>
		<i>Rhizomnium pseudopunctatum</i>
		<i>Tomentypnum nitens</i>
		<i>Sphagnum fuscum</i>
		<i>Sphagnum papillosum</i> (?)
		<i>Lophozia rutheana</i>
		<i>Moerchia hibernica</i> (?)
		<i>Preissia quadrata</i>
Korselitse Skove	4	<i>Fissidens exilis</i>
		<i>Paraleucobryum longifolium</i>
		<i>Racomitrium canescens</i>
		<i>Weissia controversa</i>
Skørringe Lyng	4	<i>Bryum neodamense</i>
		<i>Dicranum bergeri</i> (?)
		<i>Syntrichia latifolia</i>
		<i>Preissia quadrata</i> (?)
Sdr. Kirkeby	4	<i>Astomum crispum</i>
		<i>Grimmia decipiens</i>
		<i>Syntrichia latifolia</i>
		<i>Anthoceros punctatus</i> ssp. <i>agrestis</i>
Ore	3	<i>Acaulon muticum</i> (?)
		<i>Aloina aloides</i>
		<i>Fissidens viridulus</i>
Dalbygårds Mose ved Falkerslev	2	<i>Amblystegium varium</i>
		<i>Tomentypnum nitens</i> (?)
		<i>Sphagnum papillosum</i> (?)
Nr. Tåstrup Grusgrav	2	<i>Aloina aloides</i>
		<i>Racomitrium canescens</i>
Næsgård	2	<i>Pottia bryoides</i>
		<i>Sphagnum papillosum</i> (?)
Skerne	2	<i>Acaulon muticum</i> (?)
		<i>Fissidens viridulus</i>
Bjørup Have ved Ellestød	1	<i>Brachythecium reflexum</i>
Borre Knold ved Grønsund	1	<i>Aloina aloides</i>
Egebjerg	1	<i>Acaulon muticum</i> (?)
Eget ved Karleby	1	<i>Fissidens viridulus</i>
Farnæs Skov	1	<i>Paraleucobryum longifolium</i>
Fjenstrup Lyng ved Stubbekøbing	1	<i>Fissidens osmundoides</i>
Garnevrå ?	1	<i>Acaulon muticum</i> (?)
Gundslevmagle Mose	1	<i>Preissia quadrata</i> (?)
Hannenov Skov	1	<i>Weissia controversa</i>
Havnsø Skov	1	<i>Weissia controversa</i>
Horbelev	1	<i>Syntrichia latifolia</i>
Idestrup	1	<i>Pogonatum aloides</i> (?)
Kalkbrud pr. Nr. Ørslev	1	<i>Aloina brevirostris</i>
Karlsfelt	1	<i>Acaulon muticum</i>
Mose ved Systofte	1	<i>Bryum neodamense</i>

Orupgård	1	<i>Racomitrium ericoides</i>
Sortenshave	1	<i>Astomum crispum</i> (?)
Stranden ved den nordlige del af Bøtø Plantage	1	<i>Pottia bryoides</i>
Stranden ved Gedesby	1	<i>Pottia bryoides</i>
Stubbekøbing Anlæg	1	<i>Syntrichia latifolia</i>
Sullerup Mose	1	<i>Preissia quadrata</i>
Sørslev Klep	1	<i>Riccia canaliculata</i>
Sdr. Kohave	1	<i>Pogonatum aloides</i>
Tårup Skov	1	<i>Brachythecium reflexum</i>
Virket By	1	<i>Syntrichia latifolia</i>
Vålse Vesterskov	1	<i>Zygodon conoideus</i>
Åstrup	1	<i>Astomum crispum</i> (?)

Møn

Møns Klint og Klinteskov	24	<i>Astomum crispum</i> <i>Didymodon vinealis</i> <i>Distichium capillaceum</i> <i>Ditrichum flexicaule</i> <i>Fissidens cristatus</i> <i>Grimmia decipiens</i> (?) <i>Microbryum curvicolle</i> <i>Neckera crispa</i> <i>Neckera pumila</i> <i>Orthotrichum gymnostomum</i> <i>Orthotrichum rogeri</i> <i>Physcomitrella patens</i> <i>Platydictya jungermannioides</i> <i>Pogonatum aloides</i> <i>Pottia bryoides</i> <i>Racomitrium canescens</i> <i>Seligeria calcarea</i> <i>Thuidium recognitum</i> <i>Tortella inclinata</i> <i>Tortella tortuosa</i> <i>Weissia controversa</i> <i>Lophozia alpestris</i> <i>Lophozia badensis</i> <i>Preissia quadrata</i>
Liselund Park	4	<i>Cirriphyllum crassinervium</i> <i>Didymodon sinuosus</i> <i>Leptodontium gemmascens</i> <i>Pogonatum aloides</i>
Ulvshale	3	<i>Racomitrium canescens</i> <i>Sphagnum affine</i> <i>Sphagnum molle</i>
Høvblege	2	<i>Microbryum curvicolle</i> <i>Microbryum floerkeanum</i>
Hårbølle Stenminer	2	<i>Didymodon rigidulus</i> <i>Racomitrium canescens</i>
Borre Sømose	1	<i>Cinclidium stygium</i>
Fanefjord Skov	1	<i>Pogonatum nanum</i>
Lerbæk	1	<i>Pogonatum nanum</i>
Liselund Materialgård	1	<i>Fissidens exilis</i>

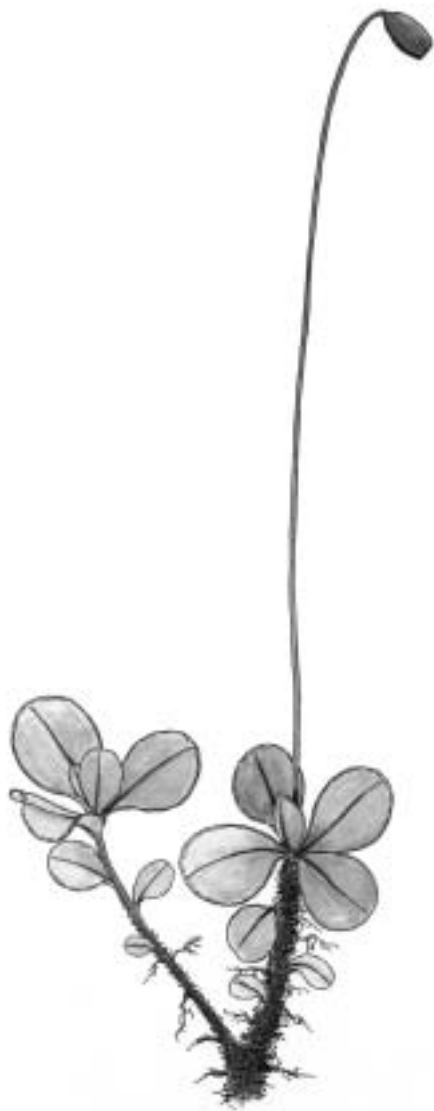
Bogø

Bogø Østerskov	3	<i>Cirriphyllum crassinervium</i> <i>Didymodon sinuosus</i> <i>Paraleucobryum longifolium</i>
----------------	---	---

Sjælland

Holmegaards Mose	18	<i>Amblyodon dealbatus</i> <i>Campylopus fragilis</i> <i>Dicranum bergeri</i> <i>Fissidens osmundoides</i> <i>Rhizomnium pseudopunctatum</i> <i>Cinclidium stygium</i> (?) <i>Moerchia hibernica</i> (?) <i>Sphagnum affine</i> <i>Sphagnum austinii</i> <i>Sphagnum contortum</i> <i>Sphagnum fuscum</i> <i>Sphagnum obtusum</i> <i>Sphagnum papillosum</i> <i>Sphagnum tenellum</i> <i>Sphagnum viride</i> <i>Preissia quadrata</i> <i>Riccardia latifrons</i> <i>Riccardia multifida</i>
Fakse Kalkbrud	9	<i>Aloina aloides</i> <i>Aloina ambigua</i> <i>Aloina brevirostris</i> <i>Ditrichum flexicaule</i> <i>Gyroweisia tenuis</i> <i>Pottia bryoides</i> <i>Seligeria calcarea</i> <i>Syntrichia calcicola</i> <i>Lophozia badensis</i>
Stevns Klint	6	<i>Aloina aloides</i> <i>Aloina brevirostris</i> <i>Gyroweisia tenuis</i> <i>Seligeria calcarea</i> <i>Lophozia alpestris</i> <i>Lophozia badensis</i>
Præstø Fed	4	<i>Ptilium crista-castrensis</i> <i>Sphagnum compactum</i> <i>Sphagnum tenellum</i> <i>Cladopodiella francisci</i>
Stavnstrup Mose ved Everdrup	4	<i>Campylopus fragilis</i> <i>Fissidens osmundoides</i> <i>Sphagnum contortum</i> <i>Sphagnum warnstorffii</i>
Teglstrup Skov	4	<i>Cirriphyllum crassinervium</i> <i>Distichium capillaceum</i> <i>Weissia controversa</i> <i>Porella arboris-vitae</i>
Langebæk Skov vest for Kalvehave, ved Møllebæk	3	<i>Anomodon attenuatus</i> <i>Cirriphyllum crassinervium</i> <i>Didymodon sinuosus</i>

Leestrup Skov ved Tappernøje	3	<i>Fissidens exilis</i> <i>Neckera pumila</i> <i>Rhynchostegium murale</i>
Mogenstrup Stenskov	3	<i>Aloina aloides</i> <i>Ptilium crista-castrensis</i> <i>Frullania fragilifolia</i>
Fensmark Skov	2	<i>Didymodon sinuosus</i> <i>Rhynchostegium murale</i> (?)
Stensby Skov syd for Stensved	2	<i>Cirriphyllum crassinervium</i> <i>Distichium capillaceum</i>
Denderup Vænge ved Vester Egede	1	<i>Cirriphyllum crassinervium</i>
Gavevænge SV for Kongsted	1	<i>Helodium blandowii</i>
Glumsø Kalkværk	1	<i>Aloina brevirostris</i>
Grusgrav ved Fakse	1	<i>Pogonatum aloides</i>
Jungshoved, ved Roneklint	1	<i>Aloina aloides</i>
Kalkværk Stubberup SØ for Fakse	1	<i>Gyroweisia tenuis</i>
Karise-Olstrup Skov	1	<i>Platygyrium repens</i>
Karrebækstorp Skov SV for Næstved	1	<i>Fissidens viridulus</i>
Knudshoved ved Vordingborg	1	<i>Bryum salinum</i>
Marienlyst ved Vordingborg	1	<i>Fissidens exilis</i>
Præstø Fjord øst for Leestrup	1	<i>Fissidens viridulus</i>
Sigerslev Mose på Stevns	1	<i>Tomentypnum nitens</i> (?)
Sjolte Skov, Krobæk	1	<i>Cinclidotus fontinaloides</i>
Vintersbølle Skov	1	<i>Taxiphyllum wissgrillii</i> (?)
Øster Egede Kirke	1	<i>Neckera pumila</i>

Rhizomnium pseudopunctatum

ARTSREGISTER for mosser

Latinske navne

<i>Acaulon muticum</i> (Schreb. ex Hedw.) Müll. Hal.	21, 54
<i>Aloina aloides</i> (Koch ex Schultz) Kindb.	14, 17, 21, 54
<i>Aloina ambigua</i> (Bruch & Schimp.) Limpr.	14, 19, 21, 32
<i>Aloina brevirostris</i> (Hook. & Grev.) Kindb.	21, 55
<i>Amblyodon dealbatus</i> (Sw. ex Hedw.) Bruch & Schimp.	19, 23
<i>Amblystegium juratzkanum</i> Schimp.	58
<i>Amblystegium serpens</i> (Hedw.) Schimp.	58
<i>Amblystegium varium</i> (Hedw.) Lindb.	22, 58
<i>Aneura pinguis</i> (L.) Dumort.	31
<i>Anisothecium rufescens</i> (With.) Lindb.	71
<i>Anomodon attenuatus</i> (Hedw.) Huebener	19, 32
<i>Anthoceros agrestis</i> Paton	52
<i>Anthoceros punctatus</i> L. ssp. <i>agrestis</i> (Paton) Damsholt.	21, 52
<i>Astomum crispum</i> (Hedw.) Hampe	21, 55
<i>Barbula cylindrica</i> (Taylor) Schimp.	59
<i>Barbula revoluta</i> (Mitt.) Grav.	72
<i>Barbula rigidula</i> (Hedw.) Milde.	33
<i>Barbula sinuosa</i> (Mitt.) Grav.	45
<i>Barbula vinealis</i> Brid.	59
<i>Barbula vinealis</i> ssp. <i>cylindrica</i> (Taylor) Podp.	59
<i>Brachythecium reflexum</i> (Starke) Schimp.	21, 44
<i>Bryum amblyodon</i> Müll. Hal.	58
<i>Bryum erythrocarpum</i> Schwägr.	71
<i>Bryum knowltonii</i> Barnes	22, 58
<i>Bryum neodamense</i> Itzigs.	19, 33
<i>Bryum pseudotriquetrum</i> (Hedw.) P. Gaertn., B. Mey. & Scherb.	33
<i>Bryum salinum</i> I. Hagen ex Limpr.	22, 58
<i>Bryum warneum</i> (Röhl.) Brid.	71
<i>Campylopus fragilis</i> (Brid.) Bruch & Schimp.	21, 44
<i>Cephalozia macrostachya</i> Kaal.	19, 27
<i>Cinclidium stygium</i> Sw.	13, 19, 24
<i>Cinclidotus fontinaloides</i> (Hedw.) P. Beauv.	19, 33
<i>Cirriphyllum crassinervium</i> (Taylor) Loeske & M. Fleisch.	17, 21, 56
<i>Cladopodiella francisci</i> (Hook.) Jörg.	20, 41
<i>Dicranella rufescens</i> (With.) Schimp.	71
<i>Dicranella varia</i> (Hedw.) Schimp.	71
<i>Dicranum bergeri</i> Blandow	14, 19, 28
<i>Dicranum undulatum</i> Schrad. ex Brid.	28
<i>Didymodon fallax</i> (Hedw.) R. H. Zander.	72
<i>Didymodon rigidulus</i> Hedw.	19, 33
<i>Didymodon sinuosus</i> (Mitt.) Delogne	21, 45
<i>Didymodon vinealis</i> (Brid.) R.H. Zander.	22, 59
<i>Distichium capillaceum</i> (Hedw.) Bruch & Schimp.	21, 45
<i>Ditrichum flexicaule</i> (Schwägr.) Hampe	22, 59
<i>Drepanocladus intermedius</i> (Lindb.) Warnst.	71
<i>Drepanocladus lycopodioides</i> (Brid.) Warnst.	37
<i>Drepanocladus sendtneri</i> (Schimp.) Warnst.	22, 59
<i>Drepanocladus vernicosus</i> (Mitt.) Warnst.	71
<i>Fissidens cristatus</i> Wilson & Mitt.	19, 34
<i>Fissidens exilis</i> Hedw.	21, 45
<i>Fissidens osmundoides</i> Hedw.	21, 46

<i>Fissidens taxifolius</i> Hedw.	45
<i>Fissidens viridulus</i> (Sw.) Wahlenb.	21, 46
<i>Frullania fragilifolia</i> (Taylor) Gottsche, Lindenb. & Nees.	22, 63
<i>Grimmia decipiens</i> (Schultz) Lindb.	22, 60
<i>Gyroweisia tenuis</i> (Schrad. ex Hedw.) Schimp.	21, 46
<i>Hamatocaulis vernicosus</i> (Mitt.) Hedenäs	71
<i>Helodium blandowii</i> (F. Weber & D. Mohr) Warnst.	14, 15, 19, 35
<i>Herzogiella striatella</i> (Brid.) Z. Iwats.	72
<i>Leiocolea alpestris</i> (Schleich. ex F. Weber) Isov.	53
<i>Leiocolea badensis</i> (Gottsche) Jörg.	53
<i>Leiocolea rutheana</i> (Limpr.) K. Müller	27
<i>Leptodontium gemmascens</i> (Mitt.) Braithw.	19, 36
<i>Leucobryum glaucum</i> (Hedw.) Ångström	15
<i>Limprichtia cossonii</i> (Schimp.) L.E. Anderson, H.A. Crum & W.R. Buck	71
<i>Limprichtia revolvens</i> (Sw.) Loeske.	71
<i>Lophozia alpestris</i> (Schleich. ex F. Weber) A. Evans.	21, 53
<i>Lophozia badensis</i> (Gottsche) Schiffner	21, 53
<i>Lophozia capitata</i> (Hook.) Macoun	22, 63
<i>Lophozia rutheana</i> (Limpr.) M. Howe	19, 27
<i>Meesia longiseta</i> Hedw.	15, 19, 24
<i>Microbryum curvicolle</i> (Hedw.) R.H. Zander	14, 20, 36
<i>Microbryum floerkeanum</i> (F. Weber & D. Mohr) Schimp.	14, 20, 36
<i>Moerchia hibernica</i> (Hook.) Gottsche	19, 31
<i>Moerchia flotoviana</i> (Nees) Schiffner	31
<i>Neckera crispa</i> Hedw.	15, 21, 47, 48
<i>Neckera pumila</i> Hedw.	21, 48
<i>Nyholmiella gymnostoma</i> (Bruch ex Brid.) Holmen & Warncke	24
<i>Orthodicranum montanum</i> (Hedw.) Loeske.	22, 60
<i>Orthotrichum gymnostomum</i> Bruch ex Brid.	19, 24
<i>Orthotrichum pulchellum</i> Brunt.	71
<i>Orthotrichum rogeri</i> Brid.	15, 19, 25
<i>Paludella squarrosa</i> (Hedw.) Brid.	13, 19, 25, 35
<i>Paraleucobryum longifolium</i> (Ehrh. ex Hedw.) Loeske.	21, 48
<i>Phascum cuspidatum</i> Hedw.	54
<i>Phascum curvicolle</i> Hedw.	36
<i>Phascum floerkeanum</i> F. Weber & D. Mohr.	36
<i>Physcomitrella patens</i> (Hedw.) Bruch & Schimp.	14, 22, 61
<i>Plagiothecium latebricola</i> Schimp.	22, 61
<i>Plagiothecium striatellum</i> (Brid.) Lindb.	72
<i>Platydictya jungermannioides</i> (Brid.) H.A. Crum	20, 37
<i>Platygyrium repens</i> (Brid.) Schimp.	15, 20, 37
<i>Pleuridium acuminatum</i> Lindb.	72
<i>Pleuridium subulatum</i> (Hedw.) Rabenh.	72
<i>Pogonatum aloides</i> (Hedw.) P. Beauv.	17, 21, 56
<i>Pogonatum nanum</i> (Schreb. ex Hedw.) P. Beauv.	21, 48
<i>Porella arboris-vitae</i> (With.) Grolle	15, 20, 42
<i>Pottia bryoides</i> (Dicks.) Mitt.	21, 49
<i>Pottia recta</i> (With.) Mitt.	14
<i>Preissia quadrata</i> (Scop.) Nees.	19, 31
<i>Pseudocalliergon lycopodioides</i> (Brid.) Hedenäs.	20, 37
<i>Pseudocrossidium revolutum</i> (Brid.) R. H. Zander	72
<i>Pterigynadrum filiforme</i> Hedw.	72
<i>Pterogonium gracile</i> (Hedw.) Sm.	72
<i>Ptilium crista-castrensis</i> (Hedw.) De Not.	21, 49
<i>Racomitrium canescens</i> (Hedw.) Brid. ssp. <i>canescens</i>	21, 49
<i>Racomitrium elongatum</i> Ehrh. ex Frisvoll.	61

Racomitrium ericoides (Hedw.) Brid.	22, 61
Racomitrium fasciculare (Hedw.) Brid.	61
Rhizomnium pseudopunctatum (Bruch & Schimp.) T.J. Kop.	13, 15, 19, 28
Rhynchostegium murale (Hedw.) Schimp.	20, 38
Riccardia incurvata Lindb.	20, 42
Riccardia latifrons (Lindb.) Lindb.	20, 43
Riccardia multifida (L.) Gray.	20, 31, 43
Riccia canaliculata Hoffm.	20, 43
Riccia fluitans L.	43
Scapania paludicola Loeske & K. Müller	19, 27
Seligeria calcarea (Hedw.) Bruch & Schimp.	21, 50
Sharpiella striatella (Brid.) Z. Iwats.	72
Sphagnum affine Renault & Cardot	19, 29
Sphagnum austinii Sull.	19, 26
Sphagnum compactum Lam. & DC.	20, 39
Sphagnum contortum Schultz	19, 29, 40
Sphagnum cuspidatum Ehrh. ex Hoffm.	13, 39, 62
Sphagnum fallax H. Klinggr.	13
Sphagnum fuscum (Schimp.) H. Klinggr.	19, 29
Sphagnum majus (Russow) C.E.O. Jensen	20, 39
Sphagnum molle Sull.	20, 40
Sphagnum obtusum Warnst.	20, 40
Sphagnum papillosum Lindb.	19, 30
Sphagnum subsecundum Nees.	20, 40
Sphagnum tenellum (Brid.) Brid.	20, 41
Sphagnum viride Flatberg	22, 62
Sphagnum warnstorffii Russow.	20, 35, 41
Syntrichia calcicola J.J. Amann	22, 62
Syntrichia latifolia (Bruch ex Hartm.) Huebener.	21, 57
Taxiphyllum wissgrillii (Garov.) Wijk & Margad.	22, 62
Thuidium delicatulum (Hedw.) Schimp.	72
Thuidium recognitum (Hedw.) Lindb.	21, 50
Thuidium tamariscinum (Hedw.) Schimp.	72
Tomentypnum nitens (Hedw.) Loeske	13, 19, 26, 35
Tortella flavovirens (Bruch) Broth.	20, 38
Tortella inclinata (R. Hedw.) Limpr.	20, 38
Tortella glareicola T.A. Chr.	38
Tortella tortuosa (Hedw.) Limpr.	21, 51
<i>Tortula latifolia</i> Bruch ex Hartm.	57
<i>Tortula ruralis</i> (Hedw.) P. Gaertn., B. Mey. & Scherb. var. <i>calcicola</i> (J.J. Amann) Barkman	62
Weissia brachycarpa (Nees & Hornsch.) Jur.	57
Weissia controversa Hedw.	17, 21, 57
Zygodon conoideus (Dicks.) Hook. & Taylor	15, 20, 39

Danske navne

Bredblad, Kær-	28	Pøsekapsel, Tæt	72
Bredribbe, Skør	44	Rademos, Grønlig	46
Bregnemos, Fingrenet	72	Rademos, Klippe-	34
Bregnemos, Fjer-	50	Rademos, Ler-	45
Bronzemos, Skør	63	Rademos, Tørve-	46
Bryum, Grøn.	33	Rammeblad, Kilde-	33
Bryum, Hulbladet	58	Rebmos, Tråd-	72
Bryum, Salt-	58	Ribbeløs, Bred	43
Bryum, Smalmundet	71	Ribbeløs, Fjergrenet	43
Bægermos, Lukket	49	Ribbeløs, Rendet	42
Børstemos, Sand-	49	Ribbemos, Skov-	48
Børstemos, Tætgrenet	61	Rullerand, Skrue-	72
Dobbeltsvøb, Alm.	31	Seglmos, Blød	37
Fladmos, Kruset	47	Seglmos, Stiv	59
Fladmos, Lav	48	Skælryg, Peber-	42
Fløjlsmos, Kalk-	71	Smaltand, Brod-	36
Foldbæger, Liden	53	Småmos, Bøjet	36
Foldbæger, Rød.	63	Småmos, Dværg-	36
Foldbæger, Rødbrun	27	Snoblad, Gul	38
Foldbæger, Spidsbladet	53	Snoblad, Kruset	51
Fugleklomos, Tæt	72	Snoblad, Sortgrøn	38
Furehætte, Rogers	25	Spindmos, Enkønnet	37
Furehætte, Smuk	71	Stjerneløv, Gaffel-	43
Furehætte, Tandløs	24	Stjerneløv, Svømmende	43
Gittermos, Kær-	24	Stumptand, Alm.	23
Gråmos, Tandet	60	Sylbladsmos, Siddende	72
Gyldenmos, Kær-	35	Toradsmos, Ret	45
Hindemos, Butbladet	46	Trådmos, Sand	41
Hornkapsel, Ru	52	Trådmos, Tandet	62
Hårstjerne, Butbladet	57	Tveblad, Sump	27
Hårstjerne, Kalk-	62	Tyndvinge, Tæt	60
Hårtand, Kalk-	59	Tæppemos, Spinkel	61
Kalkmos, Skygge-	50	Tøffelmos, Kort	55
Kalktuemos, Bølget	45	Tøffelmos, Krog-	32
Kalktuemos, Rødgul	59	Tøffelmos, Spidsbladet	54
Kalktuemos, Stiv	33	Tørvemos, Ensidig	40
Kammos, Fjer-	49	Tørvemos, Austins	26
Kantbæger, Mose-	27	Tørvemos, Blygrå	41
Kløvtand, Butbladet	28	Tørvemos, Blød	40
Kortkapsel, Elle-	44	Tørvemos, Grøn	62
Krogmos, Fedtet	71	Tørvemos, Krumbladet	29
Krumblad, Rød	71	Tørvemos, Rustbrun	29
Krusmos, Smaltandet	57	Tørvemos, Skebladet	41
Krybmos, Bugtet	58	Tørvemos, Småporet	40
Kærmos, Glinsende	26	Tørvemos, Sod-	29
Køllemos, Tand-	39	Tørvemos, Stribet	29
Langnæb, Mur-	38	Tørvemos, Svømmende	39
Ledmos, Alm.	31	Tørvemos, Tæt	39
Lidenmos, Kruset	55	Urnekapsel, Dværg-	48
Matblad, Tyndgrenet	32	Urnekapsel, Smal	56
Meesia, Langbørstet	24	Voldhoved, Alm.	31
Muddermos, Bulet	61	Yngleknop, Mørk	37
Penselmos, Tæt	56	Ægmos, Siddende	54
Piberensermos, Alm.	25		

LOKALITETSREGISTER for mosser

Lolland

Berritsgård NØ for Saxkøbing	56
Birket	27, 43
Borgø i Maribo Sønderlø	59
Flintinge Kalkbrud	55
Frejlev Mose	31
Frejlev Skov	38
Guldborgland	72
Guldborgland Storskov	56
Hydeskov ved Radsted	56, 61
Idalund Teglværk	37
Kristianssæde Skov	44, 57
Majbølle Nor	71
Nysted Kalkbrud	55
Radsted Mose	71
Ravnsby Møllelung	9, 16, 27, 29, 35
Røgbølle Sø ved Godsted	33
Sakskøbing	25, 60
Sakskøbing, Kulhøj	58
Stensgård	61
Stokkemark	72
Stokkemark Mose	9, 15
Stokkemark Lyng	29, 31, 44, 46
Stryhnskov ved Vesterborg Skovhuse	48
Stubberup Mose	29
Søllested Skov ved Søllested	56
Vesterborg	63

Falster

Bjørup Have ved Ellestød	44
Borre Knold ved Grønsund	54
Bøtø, diget	49
Dalby Mose	26
Dalbygårds Mose ved Falkerslev	15, 26, 30, 58
Egebjerg	54
Eget ved Karleby	46
Farnæs Skov	48
Fjenstrup Lyng ved Stubbekøbing	46
Garnevrå ?	54
Gedesby, diget	49
Gundslevmagle Mose	15, 31
Hannenov Skov	57
Havnsø Skov	57
Horbelev	57
Horreby Lyng	9, 16, 24, 25, 27, 29, 30, 39, 40, 42, 43, 46, 57

Idestrup	56
Karlsfelt	54
Korselitse Skove	45, 49, 57
Korselitse Østerskov	48, 57, 72
Nr. Tåstrup Grusgrav	49, 54
Nr. Ørslev, Kalkbrud	55
Næsgård	30, 49
Ore	46, 52, 54
Orupgård	61
Sdr. Kirkeby	55, 57, 60
Sdr. Kohave	56
Skerne	46, 54
Skørringe Lyng	28, 31, 33, 57
Sortenshave	55
Sortsø Strandskov	48
Stubbekøbing Anlæg	57
Sullerup Mose	31
Systofte Mose	33
Sørslev Klep	43
Tvede Mose ved Stubbekøbing	9, 15, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 49, 71
Tårup Skov	44
Virket By	57
Virket Lyng ved Tingsted	9, 29, 30, 41, 42, 43, 44, 46, 50, 57, 60, 61
Vålse Vesterskov	39
Åstrup	55

Møn

Borre Sømose	24
Fanefjord Skov	48
Høvblege	9, 36
Hårbølle Stenminer	33, 49
Klinteskoven:	45, 50, 51, 56, 57
Aborrebjerg	47, 50, 53
Grimsdalen	47, 50
Siesø Bjerg	51
Timmesø Bjerg	51
Lerbæk	48
Liselund Materialgård	45
Liselund Park	36, 45, 56
Møns Klint:	9, 12, 31, 36, 48, 49, 55, 57, 59, 60, 61, 72

Dronningestolen	24	Holtug Kridtbrud	53, 55
Freuchens Pynt	34, 45, 47, 51	Jungshoved, ved Roneklint	54
Gråryg	38, 47, 50	Karise-Olstrup Skov	37,
Jydelejet	49, 50, 53	Karrebækstorp Skov SV for Næstved	46
Lille Klint	25, 45	Knudshoved ved Vordingborg	58
Maglevandsfaldet	34, 37, 45, 47, 50, 51, 53	Langebæk Skov vest for Kalvehave, ved Møllebæk	32, 45, 56
Slotsgavlene	50	Leestrup, v. Præstø Fjord	46,
Store Klint	45, 49, 50, 51, 53, 59	Leestrup Skov ved Tappernøje (inkl. Bækkeskov)	38, 45, 48, 71
Taleren	45, 50, 53	Marienlyst ved Vordingborg	45,
Vitmundsnakke	47, 51	Mogenstrup Stenskov	49, 54, 63
Ulvshale	9, 29, 40, 49	Præstø Fed.	39, 41, 49,
Bogø		Sigerslev Mose på Stevns	26,
Bogø Østerskov	45, 48, 56	Sjolte Skov, Krobæk	33, 38,
Sjælland		Stavnstrup Mose ved Everdrup	9, 16, 29, 35, 41, 44, 46,
Denderup Vænge ved Vester Egede . .	9, 56	Stensby	45,
Fakse	56	Stensby Skov syd for Stensved	56
Fakse Kalkbrud	12, 15, 32, 46, 49, 50, 53, 54, 55, 59, 62	Stevns Klint	12, 46, 50, 53, 54, 55, 71
Fensmark Skov	24, 28, 38, 45	Stubberup Kalkværk v. Fakse	46,
Gavevænge SV for Kongested	35	Teglstrup Skov	9, 42, 45, 56, 57
Glumsø Kalkbrud	55	Vemmetofte	45
Holmegaards Mose	9, 15, 23, 24, 26, 28, 29, 30, 31, 40, 41, 43, 44, 46, 62	Vester Egesborg	71
		Vintersbølle Skov	62
		Øster Egede Kirke	48

Indholdsfortegnelse for del 2 findes forrest i rødlisten, side 3.

Der findes ca. 1000 arter af lav i Danmark. Mange arter er kun fundet få steder, da de er meget krævende med hensyn til det omgivende miljø. Ca. 2/3 er optaget på Den Danske Rødliste fra 1997 (Stoltze og Pihl 1998). Arbejdet med rødlistede arter af lav i Danmark er besværligt, fordi der ikke findes meget viden om arternes udbredelse. Det gælder også Storstrøms Amt, måske lige bortset fra Møns Klint, der altid har tiltrukket lavinteresserede. Registreringer af lav i Danmark er kun foretaget i få undersøgelser og af ganske få personer.

Det er beklageligt, at arterne i det danske herbarium (på Botanisk Museum, Københavns Universitet) ikke er søgbare via en database, men udbredelseskort er heldigvis tilgængelige takket være Ulrik Söchting og Vagn Alstrups arbejde med en dansk lav-tjekliste. Danmark er i den forbindelse blevet delt op i 12 områder. Herbariemateriale er gennemgået for de knap 300 rødlistede laver, der er fundet i de to områder LFM (Lolland, Falster og Møn) og SZ (Sydsjælland), for at finde de arter der er belæg fra indenfor Storstrøms Amts grænser.

261 arter er beskrevet i denne rapport: 15 der er forsvundet fra amtet, 26 der er akut truede, 35 sårbare, 173 sjældne arter og 12 med ukendt status.

De arter, der indgår i denne rapport, er enten placeret i det danske herbarium, beskrevet i litteraturen, fundet i forbindelse med lunge-lavsregistrering i 1976/77, ekskursioner, eller fundet under det feltarbejde, der knyttede sig til denne rapport.

Laver og symbiose

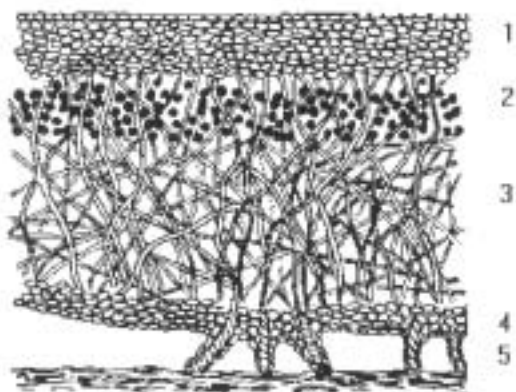
En lav (liken/lichen) er en dobbeltorganisme, der består af en svampe- og en algepartner, der lever sammen i symbiose. Nogle laver har i tillæg cyanobakterier (blågrønalger) til at fiksere frit kvælstof fra luften. Algepartneren laver sukker via fotosyntese, og en del af denne sukker afleveres til svampepartneren, der til gengæld beskytter algerne mod det ydre miljø f. eks frost, UV-stråling, udtørring og mod at blive ædt.

Vækstforsøg har vist, at lavdannende svampe uden alger ikke udvikler nogle strukturer, de er altså afhængige af symbiosen. Algernes geografiske udbredelse er langt større, end den ville være, hvis de ikke fik beskyttelse af svampepartneren, men algerne kan forekomme som fritlevende luftalger.

Anatomi og morfologi

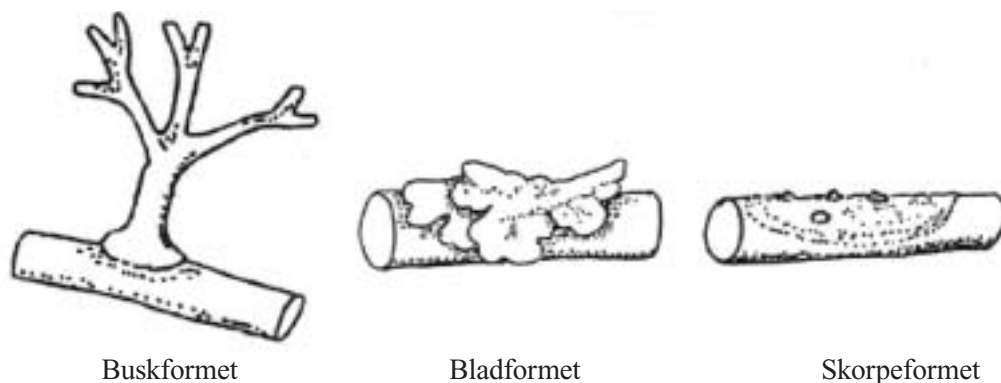
En lav består mest af **thallus** (Figur 2). Thallus er oftest sammensat af flere lag, hvor der øverst er et fortættet svampelag; overbarken (1) der beskytter det underliggende lag af alger (2) mod udtørring m.v., men dog tillader gennemtrængning af den mængde lys, der skal til for at algerne kan danne sukkerstoffer via fotosyntesen. Inderst findes margaen (3), der består af løsere svampehyfer, og nederst et lag underbark (4), hvor der er **haptere** eller **rhiziner** (5) til at hæfte thallus fast til det substrat, laven vokser på.

Næsten alle laver er opbygget med disse lag, og kan opdeles i tre vækstformer: De busk-, de blad- og de skorpeformede (Figur 3).

Figur 2. Snit gennem thallus på en lav. Illustrationen er kopieret fra www.bionet.schule.de

De **buskformede** laver er kun i kontakt med substratet ét sted, og danner et busket, hængende eller oprejst thallus. De **bladformede** er tættere tilknyttet substratet, men har dog bladformede udvækster; **lober**, der kan fjernes sig lidt fra substratet. De **skorpeformede** laver er tæt tilknyttet substratet, og normalt må man tage lidt af substratet med, hvis man vil indsamle laven. De tre vækstformer er ikke klart afgrænset i naturen.

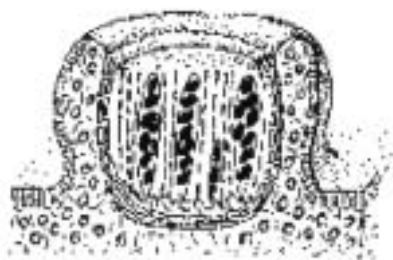

Figur 3. Lavernes vækstformer.

Illustrationen er kopieret fra www.nhm.ac.uk

Systematik

Systematikken og dermed navnet på laven følger svampepartneren. Nogle algearter findes i flere forskellige lavdannende (likiniserende) svampe. Symbiosen mellem svampe og alger er opstået flere gange, så laver er ikke en systematisk sammenhængende gruppe. Næsten alle danske likiniserende svampe hører til sæksporesvampe (ascomyceter), hvis frugtlegerer kan være runde flade, langstrakte eller stilkede (Figur 4). De sterile laver har oftest vist sig at høre til sæksporesvampe. Der findes dog også nogle få likiniserende basidiesvampe (basidiomyceter), hvis frugtlegerer er en bladhat med hat og lameller.

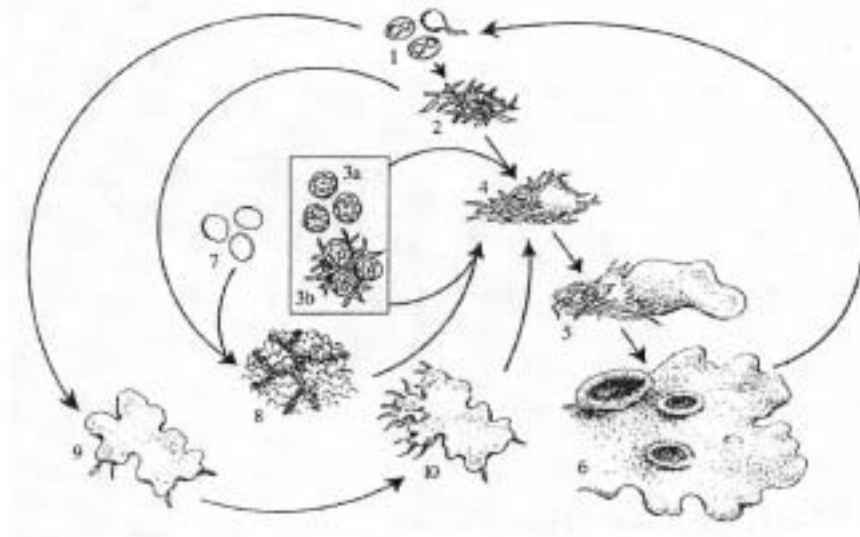
Figur 4. Det oftest forekommende frugtlegerer er et apothecium, hvor sporerne kan skydes ud af sporesækkene, og forhåbentlig møde den rette algepartner.

Illustrationen er kopieret fra www.bionet.schule.de

Livscyklus

Lavernes **kønnede formering** (Figur 5) foregår ved dannelse af sporer i svampepartnerens frugtlegerne ved kernesammensmeltning. Laven sender sine **sporer** ud fra **frugtleget**, de spirer (1) og danner en måtte af svampehyfer (2). Det er kritisk for svampepartneren at finde en algepartner (3), for at danne et thallus (4-6), da den ikke selv er i stand til at skaffe sig næring. Det er dog muligt at overleve et stykke tid med en forkert algepartner (7 & 8), eller penetre en anden lav og overtage alger derfra (9 & 10).

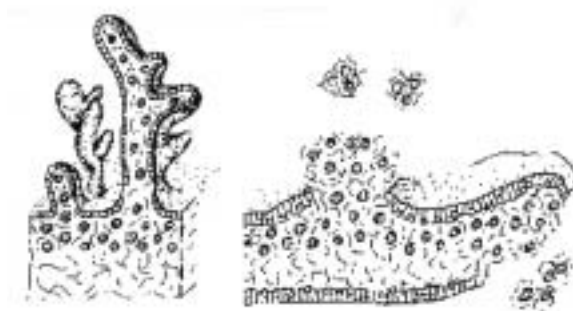

Figur 5. Livscyklus hos Almindelig Væggelav (*Xanthoria parietina*), der lever med alger af *Trebouxia*-slægten.

Gengivet efter Søchting, U (1994). Laver. Natur og Museum 33 (3).

Algernes formering er undertrykt, mens de lever i symbiose, men alger vil blive spredt sammen med en del af svampen ved ukønnet formering.

Den **ukønnede formering** (Figur 6), der er den mest brugte metode, sker enten ved fragmentering af thallus eller ved hjælp af specialiserede organer som **isidier** og **soredier**, der alle består af både alge og svamp.

Figur 6. Vegetativ spredning, hvor svampe- og algepartneren afstødes samtidig. Isidier til venstre, der brækker af, og soredier til højre, der er små pakker af svampehyfer og alger.

Illustrationen er kopieret fra www.bionet.schule.dk

Levesteder

Laverne vokser på bark, ved, sten og jord. De optager ikke næring fra det substrat, de vokser på, men er ofte påvirket af substratets kemi og struktur alligevel. Laver vokser langsomt og er oftest tilpasset næringsfattige miljøer, hvor der ikke er konkurrence fra andre arter af især planter, der hurtigt vil vokse sig høje og bortskygge laverne.

Da laver vokser langsomt, vil mange være afhængige af stabilitet i naturen, hvilket fx også kan betyde en stabil mængde gamle træer i skoven, der kun findes, hvis der hele tiden kommer ny generationer af gamle træer i skoven. Flere steder i Storstrøms Amt bevares gamle træer i skovene, men uden at der er mellemgamle træer til at videreføre den flora og fauna, der knytter sig til de gamle træer.

Næring

Laver optager ukritisk vand og næring over hele overfladen direkte fra luftens støv og regn, og derfor er mange laver meget forureningsfølsomme. De forskellige laver har forskellige behov og er ofte tilpasset livet i en meget lille økologisk niche, med de rigtige fugtigheds- og næringsforhold.

Metoder

Herbariemateriale fra Det Danske Lichen Herbarium i København er gennemgået for alle arter, der er fundet på Lolland, Falster, Møn og omgivende øer samt på Sydsjælland. For arterne med status 'forsvundne', 'akut truede', 'sårbare' og 'ukendt status' er fundsteder nævnt. For de 'sjældne' arter er fundsteder gennemgået, men ikke nævnt, da det ville være for omfattende arbejde. Dog er alle arter fundet i Storstrøms Amt, med mindre andet er nævnt. Det danske herbariemateriale, der er dateret efter Anden Verdenskrig, er hovedsagelig indsamlet af Mogens Skytte Christiansen, Vagn Alstrup, Ulrik Søchting og Steen N. Christensen.

I 1976/77 blev mange danske skove undersøgt, deriblandt 9 skove i Storstrøms Amt. Deltagerne på de ture, der gik til skovene i Storstrøms Amt var lichenologerne Francis Rose, Mogens Skytte Christiansen, Ulrik Søchting og Knud Ramkær. Resultaterne af Lungelavsundersøgelserne er udgivet for Skov- og Naturstyrelsen, men artslisterne kom ikke med. Disse er dog venligst udlånt af Ulrik Søchting, og data er medtaget i rapporten. I 1985 forestod Dansk Botanisk Forening 2 ekskursioner til hhv. Ulvshale og de sydlige skove ved Møns Klint. Fundlisterne er venligst udlånt af Ulrik Søchting, og medtaget i denne rapport.

Arbejdet bag denne rapport har fokuseret på den epifytiske del af lavfloraen i de områder, hvor der potentielt kunne findes rødlistede laver. De 9 skove/områder i Storstrøms Amt, der blev besøgt i den sidste større systematiske undersøgelse fra 1976/77, blev ikke genundersøgt. Yderligere undersøgelser af terrestriske laver såvel som stenboende (især kalksten) ville berige kendskabet til lavfloraen i Storstrøms Amt, men trusselsmomenter for lavernes habitat findes især i skovene, og deres flora blev derfor højest prioriteret til denne rapport. I bilag 2 findes en oversigt over de fund, der er gjort i 2006 af rødlistede laver i Storstrøms Amt.

Vigtige habitater for laver i Storstrøms Amt

Laver vokser oftest på træer, sten og jord. De habitater der findes i Storstrøms Amt omfatter foruden de meget vigtige kalkholdige steder også træer i skov, såvel som de fritstående træer, granitsten (fx gravhøje og stengærde). Der er kun få hede- og klitområder i Storstrøms Amt, men de steder, hvor det findes, skal så vidt muligt beskyttes, da det er i Danmark, at denne naturtype er bedst udviklet i Europa. Der er sandsynligvis også nogle sjældne arter af lav, på sten i bække, men viden om disse er ringe generelt, og i Danmark i særdeleshed.

Typiske trusler

- Luftforurening herunder eutrofiering.
- Dræning af skov.
- Ændring i skovdrift, der bryder skovens kontinuitet.
- Manglende træer af passende alder til at vokse på.
- Nedtrampning.
- Tilgroning er særligt en trussel mod laver, der vokser på sten og jord. Men også laver, der vokser på træstammer, som tidligere var velbelyste på grund af regelmæssig styning, trues af bortskygning ved ophør af driften.

Drift og pleje der gavner laverne

Kalkklinter

Skov og klinter bør vedligeholdes, så der både findes lysåbne og fugtige partier. Der bør være skov som anbefalet nedenfor.

Skov

Skovens lavflora er tilpasset de naturlige forhold med stedvis høj luftfugtighed, lysåbninger samt arts- og aldersvariation i træsammensætningen. Renafdrift er den største trussel i skovdriften, og bør undgås, da det udover at fjerne alt ved fra et område også vil påvirke den omgivende skov, hvor vinden vil virke udtørrende, og der vil blive afsat flere af de skadelige stoffer fra luften på grene og stammer. Ligeledes for at undgå udtørring bør der være en 100-200m randzone rundt om bevaringsværdige træer og skovpartier for at sikre mod gennemtræk, der giver udtørring.

Dræn bør fjernes for at genetablere en naturlig hydrologi.

Mellemgamle træer bør fredes, så der kommer en ny generation af veterantræer til at overtage lavfloraen, når de træer, der er gamle nu, dør. Især træer ved vandløb og i raviner understøtter en del sjældne laver, og er derfor vigtige at lade stå. Desuden er deres skovøkonomiske værdi ofte lille, fordi de er krogede og står utilgængelige steder.

Lysåbninger inde i skoven efter fx væltede træer giver et godt miljø for mange laver. Vedbend kan være meget effektiv til at overtage en stor del af stammerne i et skovområde. De udskygger derved alle laverne, eller forhindrer etablering. Det er især problematisk i gamle skovområder, der er meget velegnede for laver. Skygge fra andre underskovsarter, fx brombær, kan blive et problem i mange skove, hvis den bliver for kraftig. Ekstensiv græsning i visse områder kan afhjælpe dette.

Avnbøg (*Carpinus betulus*) er værtstræ for en del sjældne lavarter, især pga. træets hårde bark. Avnbøg er mest almindelig i det sydlige Danmark, og i Storstrøms Amt bør der værnes ekstra om disse og deres udmærkede lavflora. Det gælder især, hvor Avnbøgen står i områder med høj luftfugtighed, som det fx er tilfældet i Liselund og Denderup Vænge (se liste over lokaliteter).

Bøg (*Fagus*) forekommer i mange af regionens skove med stor aldersspredning, hvilket understøtter en fin og varieret epifytflora. En til stadighed stor mængde træer med varieret alder bør tilsigtes.

Eg (*Quercus*) findes der nogle bevarede veterantræer af rundt om i amtet. Ofte uden at der findes træer i nærheden, der kan blive til

veterantræer de næste mange årtier. Hvor det er muligt, bør nogle mellemaldrende træer udnævnes til at blive den næste generation af veterantræer, så laver (insekter og andre organismer), der er tilknyttet gamle træer, har en chance for at sprede sig og leve videre, selv om det træ, de er tilknyttet, nu vil dø.

Figur 7. Foto fra Denderup Vænge, Sydsjælland. Hårdbarkede bøgetræer langs vandløb er gode voksepladser for mange sjældne laver. Her blev bl.a. fundet *Opegrapha rufescens*, *O. vermicellifera* og *Porina aenea*.

Fritstående træer

Der findes en del ældre landevejstræer med sjældne arter på. Laverne er tilpasset meget lys og vil derfor dø, hvis de bortskygges. Det kan være tilstedende træer og buske, men ofte skyldes bortskygning manglende vedligeholdelse med klipning af ris på fx lindetræer.

Mange af laverne på fritstående træer er følsomme overfor luftforurening. Øget eutrofiering vil skade lavfloraen, hvilket er en trussel, da mange gamle vejtræer står på grænsen til landbrugsarealer og derfor har overlevet den værste by- og industriforurening.

Ligesom i skov trues epifytfloraen af at mange værtstræer bliver for gamle og dør, uden at der er nye mellemaldrende værtstræer til at overtage epifytfloraen.

Sten

Stengærder, stensætninger og andre sten. Her er bortskygning det typiske problem. Hvis der græsses eller slås langs stengærderne / stenene, og grene fjernes, der skygger voldsomt, afhjælpes problemet.

Dog er nogle stenboende laver tilpasset skygge, så der skal være nogen variation i landskabet.

Det åbne land

Terrestriske laver findes oftest på næringsfattige, tørre arealer. Eutrofiering er den største trussel, der afstedkommer overgroning fra græsser og urter og bortskygning af laverne. Pleje går derfor ud

på at fjerne næringsstoffer. Påvirkningen fra landbruget skal begrænses nær åbne, næringsfattige områder. Den optimale drift er ekstensiv græsning, men slåning eller afbrænding virker også.

Nedtrampning kan være et problem, især på hede og klitter. Det skaffer måske levesteder for nogle få laver og hjælper med at sprede lavfragmenter, men overordnet er nedtrampning ret skadeligt. Det skal naturligvis ses i sammenhæng med de fordele, der er ved at lade dyrene græse vegetationen, så laverne ikke bliver bortskygget.

De vigtigste lokaliteter

De vigtigste lav-lokaliteter i Storstrøms Amt er opført i bilag 1 til denne del af rapporten. Listen bygger på de fund, der er beskrevet i rapporten, men afspejler næppe den virkelige fordeling af laver i amtet, da nogle steder er besøgt flere gange, mens andre med god lavflora kan være overset. Ligeledes er der ikke taget hensyn til de enkelte lokaliteters størrelse eller variation i naturtyper.

Møns Klint er det sted i Storstrøms Amt med flest registreringer af rødlistede arter. Der er registreret 53 arter, hvoraf 2 er formentlig er forsvundet. Det betragtelige antal arter skyldes ikke kun, at det er et yndet sted for lichenologer, men også at området er stort og meget varieret landskabsmæssigt og har mange forskellige substrater, laverne kan vokse på. Kalksten er naturligvis et meget vigtigt substrat, men det er også vigtigt, at kalkstenene har gode lys- og fugtforhold. Arter, der vokser på sten er –ligesom de, der vokser på jord - følsomme overfor overgroning, der bortskygger laverne. Endelig er der en del gammelskovsarter, der er kendetegnet ved, at de kun findes, hvor træerne er gamle, og skoven har haft en lang kontinuitet.

Liselund, lidt nordvest for Møns Klint, har nogle af de samme landskabelige kvaliteter blandt andet med dalsprækker med høj lokal fugtighed. Det er vigtigt for laverne at træerne ikke vokser til med lianer som vedbend og at underskoven ikke bliver for tæt.

Stevns Klint har ikke samme skovområder som Møns Klint, men er et vigtigt sted for de kalkboende arter.

Ulvshale er et fint område på næringsfattig jord, der både har skov med få gamle træer, hede og græssede kystarealer. Det afspejles også i lavfloraen, der er varieret. Det åbne område mellem skoven og kysten bør holdes åbent og fri for høj vegetation, fx ved at opretholde den græsning, der allerede foregår. I skoven findes nogle gamle træer, og det er på et af dem på 'festpladsen', at den sårbare art *Microcalicium disseminatum* vokser. Før værtstræet dør, er det nødvendigt, at der er nogle andre træer i nærheden, der er gamle og har den rette barkstruktur.

I Krenkerup Haveskov, Roden Skov, Fuglsang Storskov og Maltrup Skov, hvor der i de sidste årtier både er fundet et antal arter fra kategorierne 'akut truede', 'sårbare' og 'sjældne', bør skovdriften tage hensyn. Der vokser også gammelskovsarter i disse skove. Det er et udtryk for at skoven har haft en lang stabil periode, som gerne skulle fortsætte, både for laverne, men også for skoven som helhed, idet disse laver er indikatorer for stor biodiversitet generelt.

Der findes mange skove, der ikke har akut truede eller sårbare arter, men en del sjældne arter. De skove, hvor der er fundet flest sjældne arter er Vindeholme, Kristianssæde Skov, Torrig Skov og ved Frederiksdal Slot. Arterne er fundet indenfor de sidste 30 år. Disse lokaliteter er vigtige at bevare og tage hensyn til.

Der er en del steder hvor der er fundet en akut truet eller sårbar art, men det er oftest mange år siden, gerne over 100 år. Det er følgende steder: Jomfruens Egede, Kastrup, Knudshoved, Vemmetofte Vesterskov, Fuglse, Nysted, Oreby, Stensgaard, Stenskov, Tillitse, Ulriksdal, Bregentved, Bækkeskov, Bøssevænget, Dalby, Feddet, Jungshoved, Lilleskov, Hellinge, Sandby og Vignæs. De af stederne, der stadig eksisterer, bør undersøges for den aktuelle lavflora.

Forslag til handlingsplan

I modsætning til tidligere er der ikke en detaljeret handleplan med denne regionale rødliste. Nedenstående er input til de ny myndigheder, som fortsætter amtets hidtidige arbejde med henholdsvis overvågning af dyre- og plantearternes forekomst og praktisk naturpleje for udvalgte naturområder.

Mange af de registrerede fund er meget gamle. Derfor bør de levesteder, hvor de nyeste registreringer er over 50 år gamle genundersøges, så vidt lokaliteterne stadig eksisterer. Dels for at genfinde laverne, men der er også sandsynlighed for at finde nye arter, hvis levestederne er bevaret og ikke synderligt påvirkede af luftforurening.

Feltarbejdet, der fulgte denne rapport, har været skovtilknyttet, men der er andre vigtige levesteder; fx heder, græssede enge, sten, både på land og i vandløb, der også bør undersøges. Der bør lægges særlig vægt på at finde laver, der vokser på kalksten.

En målsætning på niveau med den, der har været gældende for rødlistede frøplanter gennem de seneste 10 år, indebærer, at:

- Rødlistede arter kortlægges yderligere og de kendte bestande overvåges med følgende hyppighed:
  - Akut truede arter (E) minimum hvert 2. år;
  - Sårbare arter (V) minimum hvert 3. år;
  - Sjældne arter (R) minimum hvert 5. år.
- Ejere af områder med arter på rødlisten informeres om fund i deres områder. Det gælder også ejere af vejtræer.
- Målsætningen for plejeindsatsen er, at alle bestande af E- og V-arter og udvalgte bestande af R-arter (de der har god prognose) skal bevares. Bestande af arter, der samtidig er regionale ansvarsarter (A), prioriteres bevaringsmæssigt højest. På de vigtige lokaliteter, hvor driften af arealet udgør en trussel imod de rødlistede laver, skal der forsøges indgået frivillige aftaler om en bevarende drift. Hvis dette ikke kan opnås på lokaliteter med ansvarsarter, bør bestandene søges bevaret på anden måde, evt. gennem rejsning af fredningssag.

RØDLISTEDE OG GULLISTEDE LAVER STORSTRØMS AMT 2006

Til rødlistning af laverne har vi anvendt de rødlistekategorier, som anvendes af 'Danish Lichen Checklist' (Søchting og Alstrup 2002). Det er de samme kategorier som i denne rapport's Del 1 bortset fra, at kategori X ikke er medtaget. I forhold til tjeklisten er kategori A tilføjet. Definitionen af de enkelte kategorier, kriterierne for anvendelsen og selve "karaktergivningen" er identisk med, hvad der fremgår af den nationale rødliste fra 1997 (Stoltze og Pihl 1998). Der findes ikke viden nok om lavernes udbredelse og status i regionen til at kunne opstille en specifik Rødliste for Storstrøms Amt.

45 arter er udpeget til at være "Regionale ansvarsarter" (A) for Storstrøms Amt. Yderligere er arter med "Ukendt status" taget med i rapporten, da en del af disse sandsynligvis er sjældne, men der er for lidt kendskab til deres udbredelse til at vide det med sikkerhed. For de fleste arter har vi foretaget kategoriseringen ud fra *bestandenes* nuværende tilstand og udvikling snarere end en vurdering af påvirkningsfaktorer.

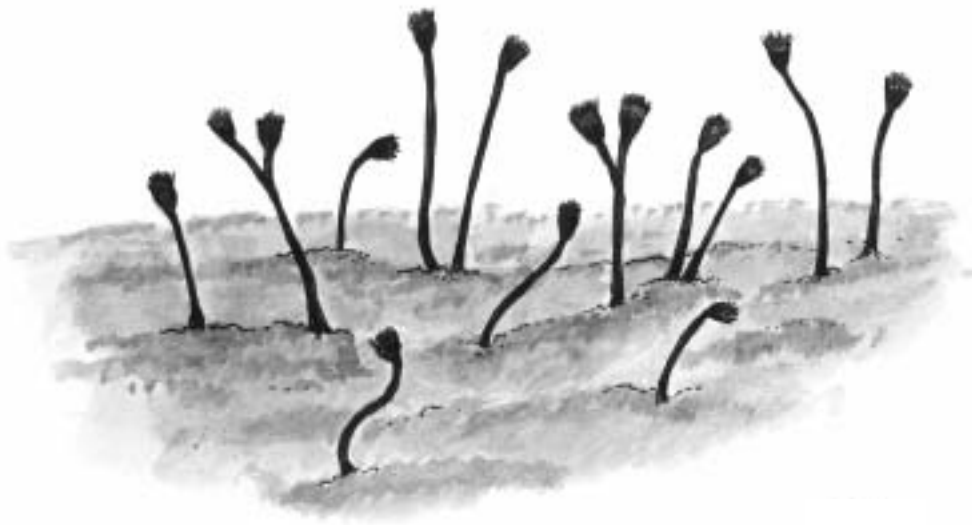
Datagrundlaget er beskedent og artsantallet er stort. Derfor er de korte stikordsagtige artsbeskrivelser samtidig *rødlisten*. Der er ikke en rødliste efterfulgt af en artsgennemgang, som i Del 1.

Rødlistekategorier

- Ex Forsvundet.** Arter, som er forsvundet eller som formodes at være forsvundet fra Storstrøms Amt efter 1850.
- E Akut truet.** Arter med en så stærk negativ bestandsudvikling eller med så små og få bestande, at de er i fare for at forsvinde fra Danmark i nær fremtid, såfremt de negative faktorer, der for tiden påvirker dem, fortsat får lov at virke.
- V Sårbar.** Arter med en så negativ bestandsudvikling eller med så begrænsede bestande, at de er i fare for at blive akut truede i nær fremtid, såfremt de negative faktorer, der for tiden påvirker dem, fortsat får lov at virke.

Gullistekategorier

- R Sjælden.** Arter med så små eller få bestande, at de er særligt følsomme for tilfældige menneskeskabte eller naturlige svingninger samt uagtsomhed.
- A Regional ansvarsart.** Arter, for hvilke Storstrøms Amt på et tidspunkt i artens livscyklus rummer en stor del af Danmarks totale bestand, så amtet har et særligt ansvar for artens nationale beskyttelse.

Chaenotheca brunneola

RØDLISTE OG ARTSBESKRIVELSER

Under hver art vil følgende så vidt muligt være beskrevet:

Videnskabeligt navn

Dansk navn

National rødliste status (Ex, E, V eller R), samt om den er regional anvarsart for Storstrøms Amt (A)

Habitat	agerland gammel skov græsningsområde kalkholdig sten klitter kystklipper lignum (dødt ved) løvskov stedsegrøn skov stenrige kyster sur sten (fx granit) vandløb
Trusler for arten	eutrofiering indsamling luftforurening opdyrkning nedtrampning udskygning fra anden vækst ændring i landbrugsmetoder ændring i skovbrugsmetoder
Kendt udbredelse	LFM = Lolland, Møn, Falster SZ = Sydsjælland NEZ = Nordøst Sjælland NWZ = Nordvest Sjælland NZ = Nordsjælland (NEZ+NWZ) Z = Sjælland: (SZ+NEZ+NWZ) F = Fyn og omkringliggende øer Ø = Øerne (LFM +F+Z) B = Bornholm A = Anholt SJ = Sydjylland EJ = Østjylland WJ = Vestjylland NWJ = Nordvestjylland NEJ = Nordøstjylland NJ = Nordjylland (NEJ+NWJ) MJ = Midtjylland (EJ+WJ) J = Jylland

Områdernes geografiske definition kan ses på:
www.bot.ku.dk/groups/mycology/dklaver/index.asp

På nogle få arter er der noteret et stednavn efter udbredelse. Det er de steder, hvor lokalitetsoplysning er opgivet i tjeklisten.

* betyder, at der er tvivl om, hvorvidt fundet er fra den del af Sydsjælland (SZ), der hører til Storstrøms Amt. Jeg har valgt at lade tvivlen komme arten til gode, så arterne er taget med, men markeret.

Herbarium

Angivelse af herbariemateriale henviser til Danmarks eneste officielle lavherbarium på Botanisk Museum i København. ”Mangler” betyder, at der ikke er materiale fra Storstrøms Amt i herbariet, men at fund er kendt.

Lokalitetsangivelsen fra herbariemateriale er kun nævnt for de forsvundne, truede og sårbare arter, men alt materiale fra alle arter på den nationale rødliste er gennemset for at finde fund fra Storstrøms Amt.

Lokaliteterne er beskrevet meget unøjagtigt på nogle herbarieindsamlinger (fx som ”Lolland”), det gælder især de ældre. Nogle indsamlere har ikke altid angivet dato for indsamling. Det er fx Branth og E. Rostrup, der begge har indsamlet materiale i fra midten af 1800-tallet til begyndelsen af 1900-tallet. Hvor indsamlingstidspunktet ikke er angivet men indsamler er, vil dette være nævnt. Udover Branth og E. Rostrup var der materiale af M. Vahl (*Lobaria virens*), Joh. Lange (*Parmelina tiliacea*) og Chr. Grønlund (*Diploschistes muscorum*)

Fund

”Fund” angiver, at arten er registreret i forbindelse med registreringerne af lungelav i 1976 og 1977, på to ekskursioner med Dansk Botanisk Forening i 1985, eller ved feltarbejde i forbindelse med denne rapport i 2006.

Litteratur

Hvor der er litteraturhenvisninger til fund, er dette angivet.

ARTER, DER TILSYNELADENDE ER FORSVUNDET FRA STORSTRØMS AMT (EX)

Der er 15 arter, der betragtes som forsvundet. De fleste er tilknyttet skov, og det er især ændringer i skovbrugsmetoder inkl. dræn, samt luftforurening der har placeret disse arter på listen over udryddede arter.

To arter, kalk-hulfrugtlav (*Gyalecta jenensis*) og kalk-landkortlav (*Rhizocarpon umbilicatum*), blev fundet på kalksten.

Mange af fundene er i sagens natur gamle og lokalitetsangivelserne knapt så præcise som i dag. Derfor er arterne *Catillaria lenticularis*, *Chaenotheca xyloxena*, *Lecidea meiocarpa*, *Leptorhaphis atomaria*, *Peltigera aphthosa* og *Rhizocarpon umbilicatum* registreret fra Sydsjælland, men det er ikke sikkert at fundstedet ligger indenfor Storstrøms Amts grænser.

Arthopyrenia rhyponia (Ach.) A. Massal.

(Ex), (A)

glatbarks-arthopyrenia

gammel skov

ændring i landbrugsmetoder, luftforurening

LFM,F

herb: mangler

Catillaria lenticularis (Ach.) Th. Fr.

(Ex), (A)

kystklipper

*, B,SZ

herb: mangler

Chaenotheca xyloxena Nadv.

(Ex), (A)

ved-knappenålslav

bark

luftforurening, ændring i landbrugsmetoder

*, SZ

herb: mangler

Eopyrenula leucoplaca (Wallr.) R. C. Harris

(Ex)

aske-kærnelav

bark

luftforurening, eutrofiering

?B,SZ,NEZ,LFM,F

herb: Præstø (1886)

Gyalecta jenensis (Batsch.) Zahlbr.

(Ex), (A)

kalk-hulfrugtlav

kalkholdig sten

LFM

herb: Møns klint (1887)

Lecidea meiocarpa Nyl.

(Ex), (A)

stedsegrøn skov

*, SZ,F

Leptogium tenuissimum (Dicks.) Körb.

(Ex)

løvskov

dræn, ændring i skovbrugsmetoder

B,Ø,EJ

herb: mangler

Leptorhaphis atomaria (Schaer.) Szatala

(Ex), (A)

aske-barkplet

løvskov

ændring i landbrugsmetoder, luftforurening

*, SZ

herb: mangler

Mycopyrenula coryli (A. Massal.) Vain.

(Ex)

bark

B,Ø,MJ

herb: mangler

Parmelina quercina (Willd.) Hale

(Ex), (A)

ege-skållav

gammel skov

ændring i landbrugsmetoder, luftforurening

LFM,NEZ,F

herb: Lolland (1871)

Peltigera aphthosa (L.) Willd.

(Ex)

vortet skjoldlav

hede, klitter

bortskygning fra anden vækst, opdyrkning

*, SZ,MJ,NEJ

herb: mangler

Peltigera venosa (L.) Hoffm.

(Ex), (A)

vifte-skjoldlav

gammel skov

dræn, nedtrampning

LFM,NEZ,EJ

herb: Møns Klint (1888)

Psoroma hypnorum v. *paleaceum* (Fr.)

(Ex), (A)

Rostrup

*, Z

herb: mangler

Rhizocarpon umbilicatum (Ram.) Flag.

(Ex)

kalk-landkortlav

kalkholdig sten

*, SZ,NEJ,A

herb: mangler

Strigula taylori (Cromwell ex Nyl.) R. C.

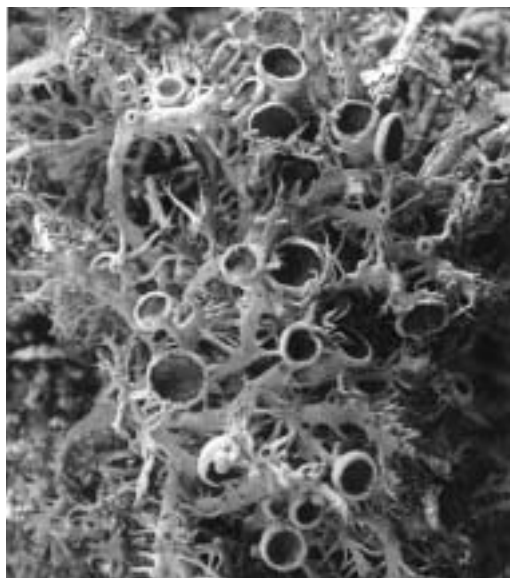
Harris

(Ex), (A)

Taylor's strigula

LFM

herb: mangler

Allé Frynselav (*Anaptychia ciliaris*) (R) findes bl.a. på vejtræer i Storstrøms Amt, hvor der ikke er for meget trafik. Her ses de sorte frugtleger. Laven kan forveksles med Spæd rosetlav (*Physcia tenella*), der dog er meget mindre.

ARTER, DER ER AKUT TRUEDE I STORSTRØMS AMT (E)

Der er 26 arter, der betragtes som truede. Den største trussel er luftforurening.

24 af de truede arter i Storstrøms Amt vokser på træer, heraf kræver 11 arter gammel skov. Foruden luftforurening er ændringer i landbrug- og skovbrugsmetoder, inklusiv dræning, trusler for disse arter. Nogle arter er tilknyttet vandløb, hede, agerland og græssede enge. De arter er svage i konkurrencen om lys og kan let overgros, hvis græsser og urter får bedre vækstvilkår. Årsagen kan være ophørende græsning, eutrofiering eller tilgroning.

Bacidia assulata (Körb.) Vezda

rødfrugtet tensporelav

(E)

løvskov

ændring i landbrugsmetoder, luftforurening

*, SZ,SJ,EJ

herb: mangler

Bacidia laurocerasi (Delise ex Duby) Zahlbr.

grå tensporelav

(E)

gammel skov

ændring i landbrugsmetoder, luftforurening

B,Ø,EJ,NWJ, LFM

herb: mangler

fund: Roden Skov (1976)

Calicium adpersum Pers.

tyk nålelav

(E)

gammel skov

ændring i skovbrugsmetoder

SZ,NEZ,F,LFM,EJ,NEJ,SJ

herb: mangler

fund: Maltrup Skov (2006), Busene Have (1985)

Alstrup et al. 1992, Tibell 1999, Hansen et Christensen 1997

Caloplaca lobulata (Flörke) Hellb.

smålobet orangelav

(E)

bark

luftforurening

B,NWZ,LFM,EJ

herb: mangler

Caloplaca luteoalba (Turner) Th. Fr.

saft-orangelav

(E)

bark

B,Ø,SJ,NEJ

herb: Tillitse (1942), Kastrup (1968)

Chaenotheca brachypoda (Ach.) Tibell

gulgrøn knappenålslav

(E)

lignum, stedsegrøn skov

ændring i landbrugsmetoder, luftforurening

SZ,F,NEJ

herb: Herlufsholm skov (1887)

Poulsen et Søchting 2001

Chaenotheca stemonea (Ach.) Müll. Arg.

melet knappenålslav

(E), (A)

gammel skov

ændring i landbrugsmetoder, luftforurening

LFM,NEZ,EJ

herb: Stensgaard på Lolland (1863), Liselund (1868)

Enterographa elaborata (Lyell ex Leight.)

Coppins & P. James

bøge-prægellav

(E), (A)

gammel skov

ændring i skovbrugsmetoder

LFM

herb: Møns Klint i Store Klinteskov (1976),

Magleby, Møn (1976) .

Enterographa venosa (Pers.) A. Massal.

året prægelav

(E), (A)

løvskov

ændring i skovbrugsmetoder

LFM,F

herb: Lilleklint (1941)

Flavoparmelia caperata (L.) Hale

gulgrøn skållav

(E)

gammel skov

ændring i skovbrugsmetoder

B,LFM,NEZ,WJ,NJ

herb: Oreby (1942)

Graphis elegans (Borr.) Ach.

furet skriftlav

(E)

gammel skov

ændring i skovbrugsmetoder

*, SZ, F,EJ,SJ

herb: mangler

Alstrup et al. 1990

Lecanographa amylacea (Ehrh.) Egea & Torrente

ege-dugskivelav

(E), (A)

gammel skov

ændring i skovbrugsmetoder

LFM,SZ,NEZ,F

herb: mangler

fund: Fuglsang Storskov (1976), Krenkerup

Haveskov(1976)

Lecanographa lyncea (Sm.) Egea & Torrente

hvid dugskivelav

(E), (A)

gammel skov

LFM,NEZ,EJ. Fuglse (1952)

ændring i skovbrugsmetoder

herb: mangler

Alstrup et al. 1990

Leptogium byssinum (Hoffm.) Zwackh.

(E), (A)

agerland, kalkrigt sand

ændring i landbrugsmetoder

LFM

herb: Hunesø (1943).

Leptorhaphis quercus (Beltr.) Körb.

ege-barkplet

(E), (A)

løvskov

ændring i landbrugsmetoder, luftforurening

?B, LFM

herb: Krenkerup Haveskov (1976)

Lobaria scrobiculata (Scop.) DC.

bredfliget lungelav

(E)

gammel skov

luftforurening

B,Ø,J

herb:mangler

Lobaria virens (With.) J. R. Laundon

lysegrøn lungelav

(E)

gammel skov

luftforurening

LFM,NEZ,SJ,EJ

herb: Møns Klint (M.Vahl, 1800-tallet)

Parmelina tiliacea (Hoffm.) Hale
sølvgrå skållav
(E), (A)
bark
luftforurening, ændring i landbrugsmetoder
B,SZ
herb: Stenskov(Joh. Lange)
Hansen et Christensen 1995

Peltigera degenii Gyeln.
(E)
gammel skov
ændring i skovbrugsmetoder
SZ,EJ
herb: Nysted (1995) på stendige mellem
Fuglsang slot og kyst.

Peltigera leucophlebia (Nyl.) Gyeln.
året skjoldlav
(E)
hede
bortskygning, opdyrkning
B,LFM,NEZ,NEJ
herb: Møns Klint (1852)

Phaeophyscia ciliata (Hoffm.) Moberg
randtrådet rosetlav
(E), (A)
bark
luftforurening
SZ, Stevns
herb: mangler

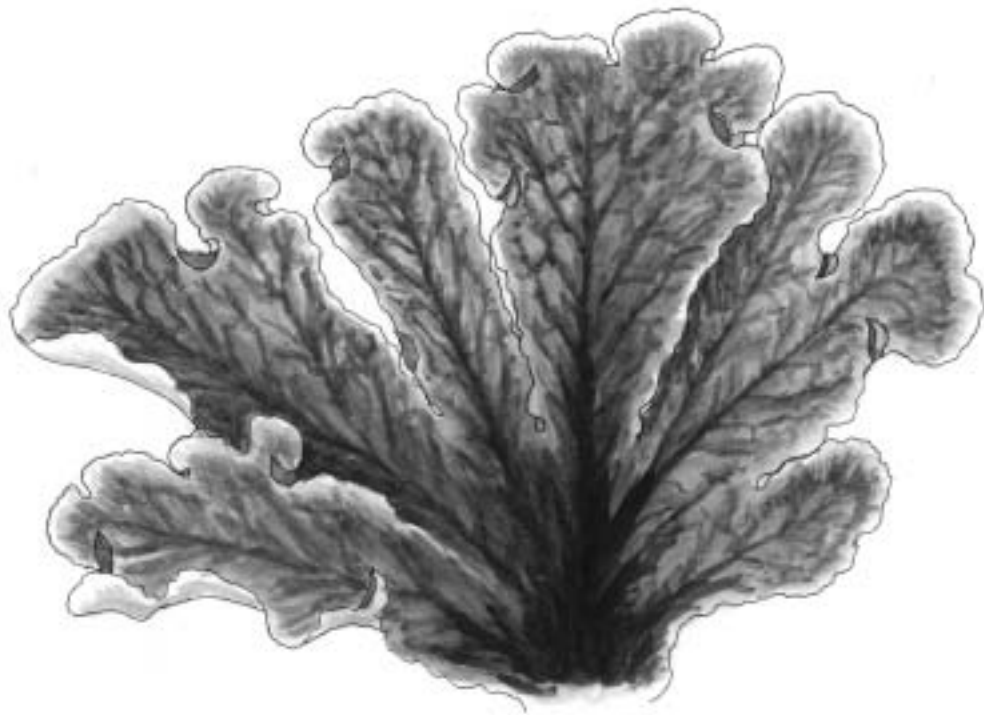
Protopannaria pezizoides (Weber)
P. M. Jørg. & S. Ekman
småskællet filtlav
(E)
løvskov
ændring i skovbrugsmetoder, dræn
B,LFM,NZ,SJ.
herb: mangler

Ramalina lacera (With.) J. R. Laundon.
fliget grenlav
(E)
bark
luftforurening, ændring i landbrugsmetoder
B,Ø,SJ
herb: Vemmetofte Vesterskov (1946),
Knudshoved(1940), Jomfruens Egede (1940)

Ramalina obtusata (Ach.) Bitter
(E)
bark
luftforurening, eutrofiering
B,Ø,SJ,EJ
herb: mangler

Toninia caeruleonigricans (Lightf.) Th. Fr.
blågrå blærelav
(E), (A)
græsningsområde, kalkholdig sten
ændring i landbrugsmetoder, bortskygning
LFM,NWJ
herb: Møns Klint (1943) og ellers kun kendt fra tre
steder i Jylland.

Tuckermanopsis sepincola (Ehrh.) Hale
tue-kruslav
(E)
skov, mose
luftforurening
B,LFM,Z,EJ,NEJ
herb: mangler
fund: Ulvshale (1985)

Peltigera membranacea

ARTER, DER ER SÅRBARE I STORSTRØMS AMT (V)

Der er 35 arter, der betragtes som sårbare.

17 arter er tilknyttet skov, heraf 11 gammelskov. 7 af arterne vokser på sten, og 7 arter på jord (græsningsområder, hede og klitter).

Fordi der er så mange gammelskovsarter blandt de sårbare arter, er ændringer i skovbruget en stor trussel. For arterne, der vokser på jord og sten er det vigtigt at de ikke bortskygges.

Adelolecia pilati (Hepp) Hertel & Hafellner

(V)

sur sten (f.eks. granit)

bortskygning

*, SZ,NEJ,A

herb: mangler

Agonimia tristicula (Nyl.) Zahlbr.

(V)

gammel skov

ændring i skovbrugsmetoder, eutrofiering

LFM,EJ,NEJ

herb: Møns Klint (1976)

Arthonia vinosa Leight.

rødpletet pletlav

(V)

gammel skov

ændring i skovbrugsmetoder

B,NEZ,LFM,NJ,EJ

herb: Vignæs (1984)

Alstrup et al. 1990

Bacidia bagliettoana (A. Massal. & DNot.) Jatta

mos-tensporelav

(V)

græsningsområde

bortskygning

B,Z,F,SJ,MJ,NEJ,LFM

herb: Møns Klint (1976)

Bacidia friesiana (Hepp) Körb.

hylde-tensporelav

(V)

bark

luftforurening

B,SZ,F,SJ,NJ

herb: Bøssevænget (1887)

Bactrospora dryina (Ach.) A. Massal.

ege-ledsporelav

(V)

gammel skov

ændring i skovbrugsmetoder

B,SZ,NEZ,F,NJ

herb: Vemmetofte Dyrehave (1982)

Buellia stellulata (Tayl.) Mudd

(V)

stenrige kyster

bortskygning

*, B,Z,F,SJ,EJ,NJ

herb: mangler

Calicium quercinum Pers.

ege-nålelav

(V)

gammel skov

ændring i skovbrugsmetoder

LFM,NEZ,F,EJ,NJ

herb: Lolland (1865)

Alstrup et al. 1990

Caloplaca ferruginea (Huds.) Th. Fr.

rust-orangelav

(V)

løvskov

ændring i skovbrugsmetoder

B,Ø,J

herb: Sandby (1866), Bregentved (Branth), Dalby

(Branth), Ulriksdal (1942), Møns Klint (1995)

Catapyrenium lachneum (Ach.) R. Sant.

rødbrun læderlav

(V), (A)

græsningsområde

bortskygning

LFM

herb: Magleby (1943), Jydelejet (1943),

Langbjerg (1943), Høvblege Bakker (1943)

Cladonia cariosa (Ach.) Spreng.

furet bægerlav

(V)

hede

bortskygning

*, B,Z,F,EJ,NJ

herb: mangler

Collema auriforme (With.)

Coppins & J. R. Laundon

øre-bævrelev

(V), (A)

kalkholdig sten

bortskygning

LFM

herb: Møns Klint (1953, 1976, 1984)

Diploschistes muscorum (Scop.) R. Sant.

mos-kraterlav

(V)

græsningsområde, klitter

bortskygning

LFM,SZ,F,A

herb: Møns Klint (1879) og (Chr. Grønlund)

Diplotomma pharcidium (Ach.) Choisy

skov-sortskivelav

(V)

bark, løvskov

ændring i landbrugsmetoder, luftforurening

Z,LFM,SJ,NEJ,A,B

Moberg 2002

herb: Hellinge (1866)

Gyalecta truncigena (Ach.) Hepp

bark-hulfrugtlav

(V)

gammel skov

ændring i skovbrugsmetoder

B,LFM,NEZ,NEJ

herb: mangler

fund: Møns Klint (1976)

Lecania fuscella (Schaer.) Körb.

brun lecania

(V)

bark

luftforurening, eutrofiering

B,SZ,SJ,EJ

herb: Jungshoved (1966)

Lecanora impudens Degel.

støv-kantskivelav

(V), (A)

lignum

ændring i skovbrugsmetoder

LFM

herb: Høvblege (1985)

bem: Eneste rapporterede fund.

Lecanora pallida (Schreb.) Rabenh.

bleg kantskivelav

(V)

gammel skov

ændring i skovbrugsmetoder

LFM,NEZ,SJ,EJ

herb: Lolland (1865)

Lecidea sarcogynoides Körb.

(V)

sur sten (f.eks. granit)

bortskygning

*, B,SZ,NWZ,F,EJ,NJ

herb: mangler

Melaspilea proximella (Nyl.) Nyl.
ved-sålsporelav
(V), (A)
gammel skov
ændring i skovbrugsmetoder
LFM
herb: Roden Skov (1976)

Micarea melaena (Nyl.) Hedl.
ved-knaplav
(V)
skov, hede
ændring i skovbrugsmetoder, opdyrkning
LFM,MJ,NEJ
herb: mangler

Microcalicium disseminatum (Ach.) Vain.
nålelavs-parasitnål
(V), (A)
gammel skov
ændring i skovbrugsmetoder
LFM
herb: Fuglsang Storskov (1976)
fund: Ulvshale (2006)
bem: Det er de to eneste registrerede fund.

Moelleropsis nebulosa (Hoffm.) Gyeln.
(V)
hede, sur sten (f.eks. granit)
bortskygning
B,Z,F,MJ,NEJ
herb: Klinteskov (1889), Bregentved (Brandt)

Mycobilimbia sphaeroides (Dicks.) V. Wirth
(V)
gammel skov
ændring i skovbrugsmetoder, dræn
B,LFM,NEZ,J
herb: mangler

Mycocalicium subtile (Pers.) Szat.
ved-nålesvamp
(V)
lignum
ændring i skovbrugsmetoder
*, B,Z,F,J
herb: mangler
Alstrup et al. 1990

Nephroma laevigatum Ach. non auct.
rødbrun nyrelav
(V)
løvskov
ændring i landbrugsmetoder, luftforurening
*, B,SZ,NEZ,F,J
herb: mangler

Ochrolechia pallescens (L.) A. Massal.
bleg blegskivelav
(V)
bark
luftforurening, ændring i landbrugsmetoder
*, B,Z,SJ,EJ,NEJ
herb: mangler

Peltigera malacea (Ach.) Funck
mat skjoldlav
(V)
stedsegrøn skov, hede
opdyrkning, ændring i skovbrugsmetoder
B,Ø,J
herb: Feddet (1940), Lilleskov (1942)
Alstrup et al. 1990

Pertusaria chiodectonoides Bagl.
pudret prikvortelav
(V)
sur sten (f.eks. granit), kalkholdig sten
B,NEZ, LFM
bortskygning
fund: Busene Have (1985)

Porina borrieri (Trev.) D. Hawksw. & P. James
(V)
gammel skov
ændring i skovbrugsmetoder
LFM,NWJ
herb: mangler
fund: Krenkerup Haveskov (1976)

Rhizocarpon hochstetteri (Körb.) Vain.
(V)
sur sten (f.eks. granit)
bortskygning
*, B,NEZ,SZ,F
herb: mangler

Solorina saccata (L.) Ach.
stor sæklav
(V), (A)
kalkholdig sten
indsamling, nedtrampning
LFM,NEJ
herb: Møns Klint (1872, 1873, 1879, 1887, 1888,
1897, 1943, 1944, 1948, 1970, 1976, 1978)
bem: En let genkendelig og smuk lav, der foruden
fundene på Møns Klint, kun er repræsenteret i herba-
riet fra et fund i Klim Bjerg i Thy (1942). Det er en
af de eneste laver hvor ”indsamling” er et reelt pro-
blem.

Thelenella modesta (Nyl.) Nyl.

liden thelenella

(V)

gammel skov

LFM,NEZ,NEJ

herb: mangler

Alstrup et al. 1990

Thrombium epigaeum (Pers.) Wallr.

(V)

græsningsområde

ændring i landbrugsmetoder, bortskygning

B,LFM,SZ,F,EJ,SJ

herb: mangler

Usnea filipendula Stirt.

almindelig skæglav

(V)

stedsegrøn- og løvskov

luftforurening, ændring i landbrugsmetoder

*, B,NEZ,SZ,F,MJ,NJ

herb: mangler

Verrucaria aquatilis Mudd

(V)

vandløb

dræn, eutrofiering

SZ,NEZ,SJ,EJ,NEJ

herb: Bækkeskov (1950)

Alstrup et al. 1990

Solorina saccata

ARTER MED STATUS SOM SJÆLDNE I STORSTRØMS AMT (R)

Der findes 173 sjældne arter i Storstrøms Amt.

Voksesteder: 66 arter vokser i skov, heraf er 15 arter tilknyttet gammel skov. Yderligere 22 arter vokser på bark af træer, der ikke nødvendigvis vokser i skov.

23 arter lever på kalkholdig sten, 38 arter på sur sten og 11 arter vokser på stenrige kyster.

På jord vokser 10 arter på hede, 5 på agerland, 4 på græsningsområder og 2 på kystnære græsningsområder.

Der er 1 art der vokser på sten i vandløb. Dog skal dette levested ikke negligeres. Det er yderst vanskeligt at identificere disse arter, og et levested der oftest ikke bliver samlet ind fra, så det er sandsynligvis overset. Desuden er det et levested, der er truet af udtørring inkl. dræn, overgroning og forstyrrelser.

Trusler: De største trusler er ændringer i skovdrift og andre væksters bortskygning af laverne. Renafdrift er naturligvis det værste, ikke bare fordi træernes stammer som voksesteder forsvinder, men også fordi et stort "hul" i skoven vil være årsag til væsentlige ændringer i luftfugtigheden langt væk fra selve hugstområdet. Dog trives de fleste laver ikke i tætsluttede skove, men i skove med mindre lysåbninger, gerne med høj luftfugtighed fra vandhuller eller vandløb. Det vigtigste er naturligvis variation i landskabet, også i skoven, da mange laver er specialiseret til et meget specifikt levested f. eks. i en barksprække på et gammelt træ, der står i høj luftfugtighed, dog uden at der kommer direkte vand på laven!

Ændring i landbrugsmetoder inkl. øgende eutrofiering er også et problem. Det er især de jord- og stenboende laver, der lider under deres nøjsomme vækst og hurtigt bortskygges, hvis konkurrenter ikke enten græsses, eller næringsmangel hæmmer disses vækst.

For at spare tid og plads er fundsteder fra belæg i herbarium ikke nævnt for de sjældne arter. Det skyldes, at mange af de sjældne arter er veldokumenterede fra mange steder i amtet, men antal belæg i herbariematerialet afspejler ofte genkendeligheden af arten, mere end artens reelle udbredelse. For 16 sjældne arter er der dog tvivl om, hvorvidt fund fra Sydsjælland er gjort indenfor Storstrøms Amts grænse. Disse arter er markeret med en stjerne (*) ved lokalitetsangivelserne.

Acarospora heppii (Naeg. ex Hepp) Naeg.

(R)

kalkholdig sten

B,Z,F,MJ,NEJ

Christensen, Alstrup et Svane 1995

Acrocordia gemmata (Ach.) A. Massal.

hvidlig punktlav

(R)

gammel skov

ændring i skovbrugsmetoder, eutrofiering

B,LFM,NEZ,F,EJ

Anaptychia ciliaris (L.) Körb.

allé-frynselev

(R)

bark

luftforurening

B,Ø,J

fund: Møns Klint (1976), Ulvshale (1985),

Reventlow Park (2006), Faksevej (2006)

Anisomeridium biforme (Borr.) R. C. Harris

skov-punktlav

(R)

gammel skov

ændring i skovbrugsmetoder, eutrofiering

B,Ø,J

fund: Møns Klint (1976)

Arthonia didyma Körb.

oliven-pletlav

(R)

gammel skov

ændring i skovbrugsmetoder, eutrofiering

B,NEZ,LFM,SJ,NJ,EJ

fund: Utterslev Mader (2006)

Søchting et Christensen 1997

Arthonia exilis (Flörke) Sandst.

grå pletlav

(R), (A)

løvskov

LFM,EJ

Alstrup et al. 1990

Arthonia pruinata (Pers.) A. L. Sm.

melet pletlav

(R)

gammel skov

ændring i skovbrugsmetoder, eutrofiering

Ø,SJ,EJ,NEJ

Alstrup 2001

Arthonia punctiformis Ach.

bark-punktlav

(R)

løvskov

B,Ø,J

fund: Roden Skov (1976)

Arthonia spadicea Leight.

skygge-pletlav

(R)

gammel skov

ændring i skovbrugsmetoder, eutrofiering

B,Ø,J

fund: Fuglsang Storskov, Roden Skov (1976),

Kristianssæde Skov, Vindeholme (1977), Utterslev

Mader, Torrig Skov, Ulvshale (2006)

Arthopyrenia punctiformis (Pers.) A. Massal.

punkt-arthopyrenia

(R)

løvskov

ændring i landbrugsmetoder, bortskygning

B,Ø,J

fund: Roden Skov (1976)

Arthothelium ruanum (A. Massal.) Körb.

bark-mursporelav

(R)

løvskov

ændring i skovbrugsmetoder

B,Ø,J

fund: Kristianssæde Skov, Roden Skov (1976)

Aspicilia caesiocinerea (Nyl. ex Malbr.) Arnold

fuglestens-hulskivelav

(R)

sur sten (f.eks. granit)

udskygning fra anden vækst

B,Ø,J

fund: Høvblege (1985)

Aspicilia calcarea (L.) Mudd

kalk-hulskivelav

(R)

kalkholdig sten

B,Z,F,EJ,NEJ

fund: Høvblege (1985)

Aspicilia cinerea (L.) Körb.

grå hulskivelav

(R)

sur sten (f.eks. granit)

bortskygning

B,Ø,J

fund: Ulvshale (1985)

Bacidia arceutina (Ach.) Arnold

brunfrugtet tensporelav

(R)

løvskov

ændring i landbrugsmetoder, luftforurening

B,Z,F,EJ,NJ

Bacidia globulosa (Flörke) Hafellner & V. Wirth.

(R)

løvskov

ændring i skovbrugsmetoder

B,Ø,J

- Bacidia naegelii* (Hepp) Zahlbr.
naegeli's tensporelav
(R)
løvskov, bark
ændring i landbrugsmetoder, luftforurening
B,SZ,F,SJ,EJ,NJ
- Bacidia rosella* (Pers.) DNot.
rosenrød tensporelav
(R)
løvskov
ændring i landbrugsmetoder, luftforurening
B,Ø,EJ,NEJ
- Buellia aethalea* (Ach.) Th. Fr.
sorthvid sortskivelav
(R)
skov,sur eller kalkholdig sten, stenrige kyster
ændring i skovbrugsmetoder
B,SZ,NEZ,F,J. Stevns (1993)
Alstrup et al. 1992
- Buellia sororia* Th. Fr.
(R)
sur sten (f.eks. granit)
bortskygning
*, B,Z,F,SJ,NEJ,A
Alstrup et al. 1992
bem: Muligvis samme art som *B. aethalea*.
- Calicium abietinum* Pers.
nøgen nålelav
(R)
luftforurening, eutrofiering
Ø,J
Alstrup et al. 1990
- Calicium glaucellum* Ach.
grågrøn nålelav
(R)
luftforurening, eutrofiering
B,Ø,NJ
- Caloplaca cerina* (Ehrh. ex Hedw.) Th. Fr.
voksgul orangelay
(R)
løvskov, bark
luftforurening, ændring i landbrugsmetoder
B,Ø,J
- Caloplaca flavorubescens* (Huds.) J. R. Laundon
aspe-orangelav
(R)
løvskov, bark
SZ,NEZ,F,J
fund: Møns Klint (1976)
Alstrup et al. 1992
- Caloplaca herbidella* (Hue) H. Magn.
rusttrådet orangelay
(R)
løvskov, bark
Ø,J
- Catillaria atomarioides* (Müll. Arg.) H. Kilius
(R)
sur sten (f.eks. granit)
bortskygning
LFM,NEZ,NJ,A
Alstrup et al. 1990
- Catinaria laureri* (Hepp ex Th. Fr.) Degel.
(R)
løvskov
ændring i skovbrugsmetoder
LFM,NEZ,F,J
fund: Møns Klint (1976)
- Cetraria ericetorum* Opiz
smal kruslav
(R)
klit, hede
bortskygning
*, B,SZ,NEZ,NEJ
- Chaenotheca brunneola* (Ach.) Müll. Arg.
skov-knappenålslav
(R)
NEZ,F,EJ,LFM
fund: Kristianssæde (1977)
- Chaenotheca chrysocephala* (Turn. ex Ach.) Th. Fr.
citrongul knappenålslav
(R)
skov
ændring i skovbrugsmetoder
*, B,SZ,NEZ,F
- Chaenotheca furfuracea* (L.) Tibell
tørve-knappenålslav
(R)
skov, bark
ændring i skovbrugsmetoder
LFM, B,Z,SJ,EJ,NEJ
fund: Busene Have (1985)
- Chaenotheca trichialis* (Ach.) Th. Fr.
grå knappenålslav
(R)
løvskov
luftforurening
B,Ø,J

Cladonia bellidiflora (Ach.) Schaer.
pragt-bægerlav
(R)
hede
bortskygning
B,LFM,SJ,MJ
Aptroot 2000

Cladonia furcata ssp. *subrangiformis* (Sandst.) Pisut
hvidvortet bægerlav
(R)
græsningsområde
udskygning fra anden vækst
LFM, NZ,F,NEJ

Cladonia humilis (With.) J. R. Laundon
lav bægerlav
(R)
hede
NEZ,F,LFM,MJ,NJ
Alstrup et al. 1992, Hansen et Christensen 2000

Cladonia macrophylla (Schaer.) Stenh.
fjeld-bægerlav
(R)
hede
bortskygning
B,SZ,SJ,NEJ
Alstrup et al. 1992

Cladonia parasitica (Hoffm.) Hoffm.
dværg-bægerlav
(R)
gammel skov
ændring i skovbrugsmetoder
LFM,NEZ,J

Cladonia phyllophora Hoffm.
sortfodet bægerlav
(R)
hede
B,Ø,J

Cladonia pocillum (Ach.) Grognot
kalk-bægerlav
(R)
EJ,NJ,LFM
fund: Møns Klint (1976)

Cladonia stellaris (Opiz) Pouzar & Vezda
stjerne-rendyrav
(R)
hede, skov
bortskygning
LFM,NEZ,SJ,WJ,NJ

Clauzadea monticola (Ach. ex Schaer.) Hafellner & Bellem.
(R)
kalkholdig sten
*, B,Z,MJ,NWJ
Christensen, Alstrup et Svane 1995

Cliostomum corrugatum (Ach.) Fr.
ru tensporelav
(R)
bark
LFM,NEZ,F,SJ,MJ
fund: Busene Have (1985)
Alstrup et al. 1992

Collema bachmanianum (Fink) Degel.
(R)
Klipper, kalkholdig sten
B,SZ,LFM
Alstrup 1993

Collema crispum (L.) Weber
kruset bævrelav
(R)
agerland
bortskygning
B,Ø,NEJ

Collema fuscovirens (With.) J. R. Laundon
kalkstens-bævrelav
(R), (A)
kalkholdig sten
LFM,NWJ
Møns Klint

Collema limosum (Ach.) Ach.
dynd-bævrelav
(R)
agerland
bortskygning
B,Ø,EJ,NEJ

Collema tenax (Sw.) Ach.
tyk bævrelav
(R)
agerland
bortskygning
B,Ø,J

Collema tenax v. *ceranoides* (Borr.) Degel.
(R)
agerland
bortskygning
B,Z,F,EJ,NJ
fund: Møns Klint (1976)

Cyphelium inquinans (Sm.) Trevis.

siddende sodlav

(R)

luftforurening, eutrofiering

Ø,SJ

fund: Ulvshale (1985)

Diplotomma canescens (Dicks.) Flotow.

grå støvroserlav

(R)

bark, kalkholdig sten

B,LFM,NZ,F,EJ,SJ

Enterographa crassa (DC.) Fee

tyk prægelav

(R)

løvskov

ændring i skovbrugsmetoder

LFM,F,SJ,EJ

fund: Møns Klint (1976), Søholt Skov, Hesnæs

(1977), Maltrup Skov (2006)

Alstrup et al. 1990

Enterographa zonata (Körb.) Källsten

(R)

løvskov, sur sten (f.eks. granit)

ændring i landbrugsmetoder, bortskygning

*, B,SZ,NEZ,NWJ

Alstrup et al. 1990

Flavocetraria nivalis (L.) Kärnefelt & Thell

sne-kruslav

(R)

klit, hede

bortskygning

B,LFM,Z,MJ,NJ

Riis-Nielsen 1991

Haematomma ochroleucum var. *porphyrium* (Pers.)

J. R. Laundon

grå trådkantlav

(R)

løvskov, sur sten (f.eks. granit)

ændring i landbrugsmetoder, bortskygning

B,NEZ,SZ,F,J

fund: Store Hestehave, Liselund, Maltrup Skov,

Vejtræ ved Krenkerup Haveskov, Frederiksdal Slot,

Reventlows Park, Torrig Skov, Teglstrup Skov

(2006)

Hypotrachyna revoluta (Flörke) Hale

bleggrå skållav

(R)

gammel skov

luftforurening, ændring i landbrugsmetoder

LFM,F,SJ,MJ,NEJ

Poulsen et Søchting 2001

Imshaugia aleurites (Ach.) S.L.F.Meyer

kliddet stolpelav

(R)

bark, lignum

B,Ø,MJ,NEJ

Lecanora argentata (Ach.) Malme

sølv-kantskivelav

(R)

bark

luftforurening, eutrofiering

B,Ø,J

fund: Møns Klint (1976), Hesnæs (1977)

Liselund, Stubberup Have, Vejtræ ved Krenkerup

Haveskov, Frederiksdal Slot, Torrig Skov, Stensby

Skov, Ulvshale (2006)

Lecanora chloropolia Erichsen

(R)

løvskov

LFM,NZ,MJ,NEJ

Christensen, Alstrup et Svane 1995

Lecanora intumescens (Rebent.) Rabenh.

filtrandet kantskivelav

(R)

løvskov

ændring i skovbrugsmetoder

B,SZ,NEZ,EJ,NEJ

fund: Møns Klint (1976), Vindeholme (1977)

Lecanora rimicola H.Magn.

(R)

stenrige kyster

NWZ,SZ,F,EJ

Alstrup et al. 1990

Lecanora salina H. Magn.

saltstøv-kantskivelav

(R)

stenrige kyster

B,Z,LFM,F,EJ,NEJ

Alstrup et al. 1990

Lecanora subrugosa Nyl.
rødbrun kantskivelav
(R)
løvskov
ændring i skovbrugsmetoder
B,NEZ,LFM,SZ,F,SJ,EJ,NEJ
Alstrup et al. 1992, Søchting et Christensen 1997

Lecanora varia (Hoffm.) Ach.
gulgrøn kantskivelav
(R)
bark
luftforurening, eutrofiering
B,Ø,J

Lecidea lapicida (Ach.) Ach.
klippe-skivelav
(R)
sur sten (f.eks. granit)
bortskygning
*, B,SZ,NEZ,EJ,NEJ

Lecidella euphorea (Flörke) Hertel
(R)
løvskov
ændring i skovbrugsmetoder
B,Ø,MJ,NEJ
Christensen, Alstrup et Svane 1995, Alstrup et Svane 1998

Lecidella scabra (Tayl.) Hertel & Leuckert
skurvet skivelav
(R)
sur sten (f.eks. granit)
udskygning fra anden vækst
B,Ø,J

Lecidella stigmathea (Ach.) Hertel
kalkstens-skivelav
(R)
sur sten (f.eks. granit)
bortskygning
Ø,J

Leptogium biatorinum (Nyl.) Leight.
(R), (A)
kalkholdig sten
LFM,NEJ

Leptogium corniculatum (Hoffm.) Minks
(R)
kystnære græsningsområder
ændring i landbrugsmetoder, bortskygning
B,SZ,F,SJ,WJ,NJ

Leptogium gelatinosum (With.) J. R. Laundon
(R), (A)
sur sten (f.eks. granit), kalkholdig sten
B,LFM,SZ,J

Leptogium lichenoides (L.) Zahlbr.
frynset hindelav
(R)
løvskov
dræn, ændring i skovbrugsmetoder
B,Ø,J
fund: Møns Klint (1976)

Leptogium schraderi (Ach.) Nyl.
grubet hindelav
(R), (A)
kalkholdig sten
NEZ,B,LFM,EJ,NEJ
fund: Møns Klint (1976)
Alstrup et al. 1992

Lobaria pulmonaria (L.) Hoffm.
almindelig lungelav
(R)
gammel skov
luftforurening, ændring i landbrugsmetoder
B,Ø,J
bem: Findes sandsynligvis ikke i Storstrøms Amt længere

Megalaria grossa (Pers. ex Nyl.) Hafellner
kønnet megalaria
(R)
gammel skov
ændring i skovbrugsmetoder
SZ,NEZ,SJ,EJ,NEJ

Melanelia disjuncta (Erichs.) Essl.
gråbrun skållav
(R)
sur sten (f.eks. granit)
bortskygning
B,LFM,SJ,MJ
Aptroot 2000

Melanelia elegantula (Zahlbr.) Essl.
elegant skållav
(R)
bark
luftforurening, eutrofiering
B,Ø,SJ,MJ,NEJ
fund: Store Hestehave (2006)
Christensen, Alstrup et Svane 1995

Melanelia exasperata (De Not.) Essl.

vortet skållav

(R)

bark

luftforurening

B,Ø,MJ,NJ

Micarea lignaria (Ach.) Hedl.

tørve-knaplav

(R)

græsningsområde, hede

bortskygning

B,Ø,J

Micarea misella (Nyl.) Hedl.

liden kornlav

(R)

LFM,SZ,NEZ,F,SJ,MJ,NWJ

Alstrup et al. 1990, Alstrup et al. 1992, Christensen,

Alstrup et Svane 1995

Miriqidica deusta (Stenham.) Hertel & Rambold

metal-skivelav

(R), (A)

sur sten (f.eks. granit)

bortskygning

B,LFM

Mycobilimbia sabuletorum (Schreber) Hafellner

(R)

skov, sur sten (f.eks. granit)

bortskygning, ændring i skovbrugsmetoder

B,Ø,J

Mycoblastus fucatus (Stirton) Zahlbr.

bøge-storsporelav

(R)

skov

ændring i skovbrugsmetoder

*, B,NEZ,SZ,MJ,SJ,NEJ

Christensen, Alstrup et Svane 1995, Søchting et

Christensen 1997

Mycoporum quercus (A. Massal.) Müll. Arg.

(R)

løvskov

ændring i skovbrugsmetoder

Ø,J

Neofuscelia loxodes (Nyl.) Essl.

knudret skållav

(R)

sur sten (f.eks. granit)

bortskygning

B,Ø,J

Neofuscelia pulla (Ach.) Essl.

mørkebrun skållav

(R)

sur sten (f.eks. granit)

bortskygning

B,NWZ,NEJ,A, LFM

fund: Høvblege (1985)

Neofuscelia verruculifera (Nyl.) Essl.

småknoppet skållav

(R)

sur sten (f.eks. granit)

bortskygning

Ø,MJ,NEJ

Christensen, Alstrup et Svane 1995

Ochrolechia parella (L.) A. Massal.

almindlig blegskivelav

(R)

sur sten (f.eks. granit)

bortskygning

B,Ø,J

fund: Høvblege (1985)

Ochrolechia subviridis (Höeg) Erichs.

vorte-blegskivelav

(R)

bark

luftforurening, eutrofiering

B,Ø,J

fund: Vindeholme (1977)

Opegrapha herbarum Mont.

grønpudret mosetavlav

(R)

løvskov

ændring i skovbrugsmetoder

LFM,NEZ,SZ,F,EJ,NJ

fund: Krenkerup Haveskov (1976), Hesnæs (1977)

Torrige Skov, Teglstrup Skov (2006)

Søchting et Christensen 1997

Opegrapha ochrocheila Nyl.

rødpudret mosetavlav

(R)

bark

ændring i landbrugsmetoder, luftforurening

B,LFM,NEZ,F,J

Opegrapha pulicaris (Hoffm.) Schrad.

(R)

bark

ændring i landbrugsmetoder, luftforurening

B,LFM,NZ,SJ,NEJ

Opegrapha rufescens Pers.

brun mosetavlav

(R)

løvskov

ændring i landbrugsmetoder, luftforurening

B,Ø,SJ,EJ,NEJ

fund: Møns Klint (1976), Liselund, Stubberup Have, Maltrup Skov, Krenkerup Haveskov, Hyde Skov, Frederiksdal Slot, Stensby Skov (2006)

Opegrapha soreidiifera P. James

forsvindende mosetavlav

(R), (A)

gammel skov

ændring i skovbrugsmetoder

LFM,NJ

fund: Kristianssæde (1976)

bem: Ellers kun kendt fra Rold og Kås Skov i Nordjylland.

Opegrapha vermicellifera (Kunze) Laund.

nåleprikket mosetavlav

(R)

løvskov

ændring i skovbrugsmetoder

B,Ø,SJ,EJ,NEJ

fund: Krenkerup Haveskov (1976), Kristianssæde Skov, Vindeholme(1977), Store Hestehave, Melte Skov, Liselund, Maltrup Skov, Frederiksdal Slot, Torrig Skov, Stensby Skov, Denderup Vænge, Ulvshale (2006)

Opegrapha viridis (Pers.) Nyl.

grøn mosetavlav

(R)

løvskov

ændring i skovbrugsmetoder

B,Ø,SJ,EJ,NEJ

fund: Stubberup Have, Liselund (2006)

Opegrapha vulgata Ach.

oliven-mosetavlav

(R)

løvskov

ændring i skovbrugsmetoder

B,Ø,J

fund: Fuglsang Storskov, Krenkerup Haveskov, Møns Klint (1976), Kristianssæde Skov, Vindeholme (1977), Torrig Skov (2006)

Opegrapha vulgata v. *subsiderella* Nyl.

sorthvid mosetavlav

(R)

bark

ændring i landbrugsmetoder, luftforurening

B,Ø,J

fund: Vindeholme (1977), Torrig Skov (2006) Søchting et Christensen 1997

Pachyphiale carneola (Ach.) Arnold

rødbrun gammelskovslav

(R)

gammel skov

ændring i skovbrugsmetoder

*, SZ,NEZ,EJ,NJ

Poulsen et Søchting 2001

Peltigera canina (L.) Willd.

hunde-skjoldlav

(R)

hede, skov

bortskygning, opdyrkning

B,Ø,J

Peltigera collina (Ach.) Schrad.

grynet skjoldlav

(R)

gammel skov

ændring i skovbrugsmetoder

*, SZ,J

Peltigera hymenina (Ach.) Delise

hinde-skjoldlav

(R)

løvskov, klitter

ændring i skovbrugsmetoder

B,Ø,J

fund: Ulvshale (1985)

Peltigera membranacea (Ach.) Nyl.

tynd skjoldlav

(R)

løvskov, græsningssområde

ændring i skovbrugsmetoder, opdyrkning

B,Ø,J

Peltigera neckeri Müll. Arg.

glinsende skjoldlav

(R)

kystnære græsningssområder

opdyrkning, bortskygning

B,Ø,J

Peltigera polydactyla (Neck.) Hoffm.

finger-skjoldlav

(R)

løvskov

ændring i skovbrugsmetoder

*, B,Z,F,EJ,NEJ

Peltigera ponojensis Gyeln.

østlig skjoldlav

(R)

græsningsområde, agerland

bortskygning, opdyrkning

B,Ø,EJ,NEJ

Peltigera praetextata (Flörke) Zopf

kruset skjoldlav

(R)

skov, hede

ændring i skovbrugsmetoder, opdyrkning

B,Ø,J

fund: Møns Klint (1976)

Peltigera rufescens (Weis) Humb.

brun skjoldlav

(R)

græsningsområde, skov

ændring i skovbrugsmetoder, opdyrkning

B,Ø,J

fund: Møns Klint (1976), Ulvshale (1985)

Pertusaria flavida (DC.) J. R. Laundon

gul prikvortelav

(R)

løvskov

ændring i skovbrugsmetoder

B,Ø,EJ,NEJ

fund: Fuglsang Storskov, Krenkerup Haveskov (1976), Kristianssæde Skov, Vindeholme (1977), Faksevej (2006)

Alstrup et al. 1992

Pertusaria hemisphaerica (Flörke) Erichs.

ru prikvortelav

(R)

løvskov

ændring i skovbrugsmetoder

B,Ø,J

fund: Fuglsang Storskov, Krenkerup Haveskov, Roden Skov (1976), Kristianssæde Skov, Vindeholme (1977), Frederiksdal Slot (2006)

Pertusaria hymenea (Ach.) Schaer.

åben prikvortelav

(R)

løvskov

ændring i skovbrugsmetoder

B,Z,F,SJ,WJ,NEJ

fund: Fuglsang Storskov, Krenkerup Haveskov, Møns Klint, Roden Skov (1976), Vindeholme (1977), Liselund, Stubberup Have, Maltup Skov, Krenkerup Have, Teglstrup Skov, Ulvshale (2006)

Alstrup et al. 1992

Pertusaria leioplaca (Ach.) DC.

tynd prikvortelav

(R)

løvskov

ændring i skovbrugsmetoder

B,Ø,MJ,NEJ,SJ

fund: Roden Skov (1976), Kristianssæde Skov, Vindeholme (1977), Maltrup Skov (2006)

Pertusaria multipuncta (Turn.) Nyl.

mangefrugtet prikvortelav

(R)

løvskov

ændring i skovbrugsmetoder

SZ,J

fund: Hesnæs (1976)

Phaeophyscia nigricans (Flörke) Moberg

sortagtig rosetlav

(R)

bark, kalkholdig sten

ændring i skovbrugsmetoder

B,Ø,J

Phaeophyscia sciastra (Ach.) Moberg

stift-rosetlav

(R)

sur sten (f.eks. granit)

bortskygning

B,Ø,J

Phlyctis agelaea (Ach.) Flot.

kønnet sølvlav

(R)

bark

ændring i landbrugsmetoder, luftforurening

B,Ø,J

fund: Roden Skov (1976)

Alstrup et al. 1990

Porina aenea på asketræ fra Stensby Skov

Physcia stellaris (L.) Nyl.

stjerneformet rosetlav

(R)

bark

luftforurening, ændring i landbrugsmetoder

B,Ø,J

Physconia perisidiosa (Erichs.) Moberg

liden dugrosetlav

(R)

bark

luftforurening

SZ,NEZ,F,SJ,EJ,NEJ

fund: Ulvshale (1985), Faksevej,

Reventlow Park (2006)

Alstrup et Svane 1998

Polyblastia dermatodes A. Massal.

(R), (A)

kalkholdig sten

NWZ,SZ,EJ,NWJ

Alstrup et al. 1990

Polysporina simplex (Dav.) Vezda

sort foldekantlav

(R)

sur sten (f.eks. granit)

udskygning fra anden vækst

B,Ø,J

Porina aenea (Wallr.) Zahlbr.

(R)

løvskov

ændring i skovbrugsmetoder

B,Ø,J

fund: Roden Skov (1976),

Krisstianssæde Skov (1977) Utterslev Mader,

Stensby Skov, Teglstrup Skov, Ulvshale (2006)

Porpidia cinereoatra (Ach.) Hertel & Knoph

(R)

sur sten (f.eks. granit)

udskygning fra anden vækst

B,Ø,J

Porpidia crustulata (Ach.) Hertel & Knoph

(R)

sur sten (f.eks. granit)

bortskygning

B,Ø,J

Porpidia macrocarpa (DC.) Hertel & Schwab

almindelig bredskivelav

(R)

sur sten (f.eks. granit)

bortskygning

B,Ø,J

Porpidia tuberculosa (Sm.) Hertel & Knoph

(R)

sur sten (f.eks. granit)

bortskygning

B,Ø,J

fund: Møns Klint (1976)

Protoblastenia rupestris (Scop.) J. Stein.

kalk-gulskivelav

(R)

kalkholdig sten

B,LFM,SZ,EJ,NJ

Pseudosagedia chlorotica (Ach.) Hafellner & Kalb

(R)

sur sten (f.eks. granit), kalkholdig sten

B,Ø,J

Alstrup et al. 1990

Psilolechia lucida (Ach.) Choisy

gul skyggelav

(R)

sur sten (f.eks. granit)

bortskygning

*, B,Z,F,MJ,NJ

Alstrup et al. 1992, Christensen, Alstrup et Svane 1995

Pyrenula nitida (Weigel.) Ach.

(R)

bark

fund: Møns Klint (1976), Hesnæs (1977)

Melte Skov, Liselund, Maltrup Skov, Krenkerup

Haveskov, Torrig Skov, Teglstrup Skov, Denderup

Vænge (2006)

Pyrenula nitidella (Flörke ex. Schaer.) Müll. Arg.
(R)
bark
fund: Møns Klint, Roden Skov (1976), Store Hestehave (2006)

Pyrrhospora quernea (Dicks.) Körb.
almindelig rødskivelav
(R)
løvskov
ændring i skovbrugsmetoder
B,Ø,J
fund: Krenkerup Haveskov, Roden Skov (1976), Søholt Skov, Vindeholme (1977), Store Hestehave, Melte Skov, Stubberup Have, Langebæk Skov, Maltrup Skov, Krenkerup Haveskov, Vejtræ ved Krenkerup Haveskov, Hyde Skov, Frederiksdal Slot, Utterslev Mader, Reventlow Park, Torrig Skov, Stensby Skov, Ulvshale (2006)

Ramalina fraxinea (L.) Ach.
stor grenlav
(R)
bark
luftforurening, eutrofiering
B,Ø,J
fund: Vejtræ ved Krenkerup Haveskov, Frederiksdal Slot, Reventlows Park (2006)

Ramalina pollinaria (Ach.) Ach.
overhængs-grenlav
(R)
bark, sur sten (f.eks. granit)
luftforurening, eutrofiering
B,Ø,J

Ramalina polymorpha (Ach.) Ach.
kornet grenlav
(R)
stenrige kyster, sur sten (f.eks. granit)
B,SZ,NEZ,F,EJ,NJ

Ramalina siliquosa (Huds.) A.L. Sm.
klippe-grenlav
(R)
stenrige kyster
B,Ø,J

Rhizocarpon constrictum Malme
kyst-landkortlav
(R)
stenrige kyster
bortskygning
*, B,F,Z,EJ,NJ
Alstrup et al. 1990

Rhizocarpon distinctum Th. Fr.
(R)
sur sten (f.eks. granit)
bortskygning
B,Ø,J

Rhizocarpon geographicum (L.) DC.
gulgrøn landkortlav
(R)
sur sten (f.eks. granit)
bortskygning, eutrofiering
B,Ø,J
fund: Høvblege (1985)

Ramalina fraxinea på hestekastanie i Reventlows Park, Lolland

Rinodina aspersa (Borrer) J. R. Laundon
soral-knaplav

(R)
sur sten (f.eks. granit)
bortskygning
B,LFM,NEZ,F,MJ
fund: Høvblege (1985)
Mayerhofer et Moberg 2002

Rinodina exigua (Ach.) S.F. Gray
ege-knaplav

(R)
bark
luftforurening
*, SZ,F,SJ,MJ,NEJ

Rinodina gennarii Bagl.

kyst-knaplav
(R)
sur sten (f.eks. granit)
bortskygning
B,Ø,MJ,NJ
Christensen, Alstrup et Svane 1995, Aptroot 2000

Rinodina sophodes (Ach.) Hellb.

aske-knaplav
(R)
bark
luftforurening
B,LFM,F,EJ,NEJ

Schismatomma cretaceum (Hue) J. R. Laundon
jomfru-skurvelav

(R), (A)
gammel skov
ændring i skovbrugsmetoder
LFM,NEZ
fund: Krenkerup Haveskov (1976)

Schismatomma decolorans (Turner & Borrer ex
Sm.) Clauz. & Vezda

forskelligfarvet skurvelav
(R)
løvskov
ændring i landbrugsmetoder, luftforurening
Ø,J
fund: Fuglsang Storskov, Krenkerup Haveskov
(1976)

Scoliciosporum umbrinum (Ach.) Arnold

(R)
sur sten (f.eks. granit)
bortskygning
B,Ø,J

Sphaerophorus globosus (Huds.) Vain.
almindelig kuglelav

(R)
sur sten (f.eks. granit), gammel skov
bortskygning, ændring i skovbrugsmetoder
*, B,SZ,J

Strangospora moriformis (Ach.) Stein
grå tusindsporelav

(R)
bark
SZ,F,SJ,MJ
fund: fund: Ulvshale (1985)
Alstrup et al. 1990

Thelidium minutulum Körb.

(R), (A)
kalkholdig sten
*, B,SZ,F,EJ
Alstrup et al. 1992

Thelopsis rubella Nyl.

brun thelopsis
(R)
gammel skov
ændring i skovbrugsmetoder
LFM,F,SJ,EJ,NEJ
fund: Krenkerup Haveskov (1976)

Thelotrema lepadinum (Ach.) Ach.

almindelig slørkantlav
(R)
løvskov
ændring i skovbrugsmetoder
LFM,NEZ,F,SJ,MJ,NEJ
fund: Vindeholme (1977)
Alstrup et al. 1992

Tomasellia gelatinosa (Chev.) Zahlbr.

almindelig gelekernesvamp
(R)
løvskov
ændring i skovbrugsmetoder
B,Ø,J
Roden Skov (1976)

Trapelia placodioides Coppins & P. James

(R)
sur sten (f.eks. granit)
B,Ø,MJ,NEJ,
Alstrup et al. 1990, Alstrup et al. 1992, Alstrup et
Svane 1998

- Usnea hirta* (L.) Web.
liden skæglav
(R)
stedsegrøn skov
luftforurening, ændring i landbrugsmetoder
B,Ø,J
- Usnea subfloridana* Stirt.
busket skæglav
(R)
skov
ændring i skovbrugsmetoder, eutrofiering
B,Ø,J
- Verrucaria ceuthocarpa* Wahlenb.
sortgrøn vortelav
(R)
stenrige kyster
B,SZ,NEJ
- Verrucaria danica* Servit & M. S. Christ.
(R), (A)
kalkholdig sten
LFM,NEZ
- Verrucaria ditmarsica* Erichs.
(R)
stenrige kyster
*, Z,F,J
- Verrucaria dolosa* Hepp
(R)
sur sten (f.eks. granit)
B,SZ,NEZ,F,NJ,MJ
Christensen, Alstrup et Svane 1995
- Verrucaria fuscella* (Turn.) Winch
(R), (A)
kalkholdig sten
B,Ø,J
- Verrucaria hochstetteri* Fr.
(R), (A)
kalkholdig sten
B,SZ,NWJ
- Verrucaria hypophaea* (J. Stein & Zahlbr.) Servit
(R), (A)
kalkholdig sten
SZ,NWJ
- Verrucaria internigrescens* (Nyl.) Erichs.
(R)
stenrige kyster
SZ,NZ,EJ
Alstrup et al. 1990
- Verrucaria maculiformis* Krempelh.
(R), (A)
kalkholdig sten
B,LFM,Z,NWJ
Alstrup et al. 1990
- Verrucaria margacea* (Wahlenb.) Wahlenb.
(R), (A)
vandløb
dræn
B,SZ
- Verrucaria mortarii* (Arnold) Lamy
(R), (A)
kalkholdig sten
SZ,NEZ
- Verrucaria mucosa* Wahlenb.
tyk vortelav
(R)
stenrige kyster
B,Ø,J
- Verrucaria sparsula*
(R)
sur sten (f.eks. granit)
LFM,Z,J
bem: måske synonym for *V. dolosa*
- Verrucaria striatula* Wahlenb.
sortspættet vortelav
(R)
stenrige kyster
B,Ø,SJ,EJ,NEJ
Alstrup et al. 1990
- Verrucaria viridula* (Schrad.) Ach.
grønlig vortelav
(R), (A)
kalkholdig sten
B,LFM
fund: Busene Have (1985)
- Vulpicida pinastri* (Scop.) J.-E. Mattson & M. J. Lai
gul kruslav
(R)
bark
ændring i landbrugsmetoder, luftforurening
B,Z,F,J
- Xanthoparmelia conspersa* (Ehrh.) Ach.
messing-skållav
(R)
sur sten (f.eks. granit)
bortskygning
B,Ø,J
fund: Ulvshale (1985)

Xanthoparmelia mougeotii (Schaer. ex D. Dietr.)

Hale

liden skållav

(R)

sur sten (f.eks. granit)

bortskygning

B,Ø,SJ,MJ,NJ

Christensen, Alstrup et Svane 1995

Xylographa parallela (Ach.:Fr.) Behlen & Desberg

almindelig vedskrift

(R), (A)

lignum

LFM,EJ

fund: Busene Have (1985)

Xanthoria calcicola Oxner

vortet væggelav

(R)

sur sten (f.eks. granit), bark

B,Ø,SJ,EJ

Usnea subfloridana

ARTER UDEN REGIONAL STATUS

Sjældne arter, hvor amtets mangel på viden forhindrer placering i statuskategori.

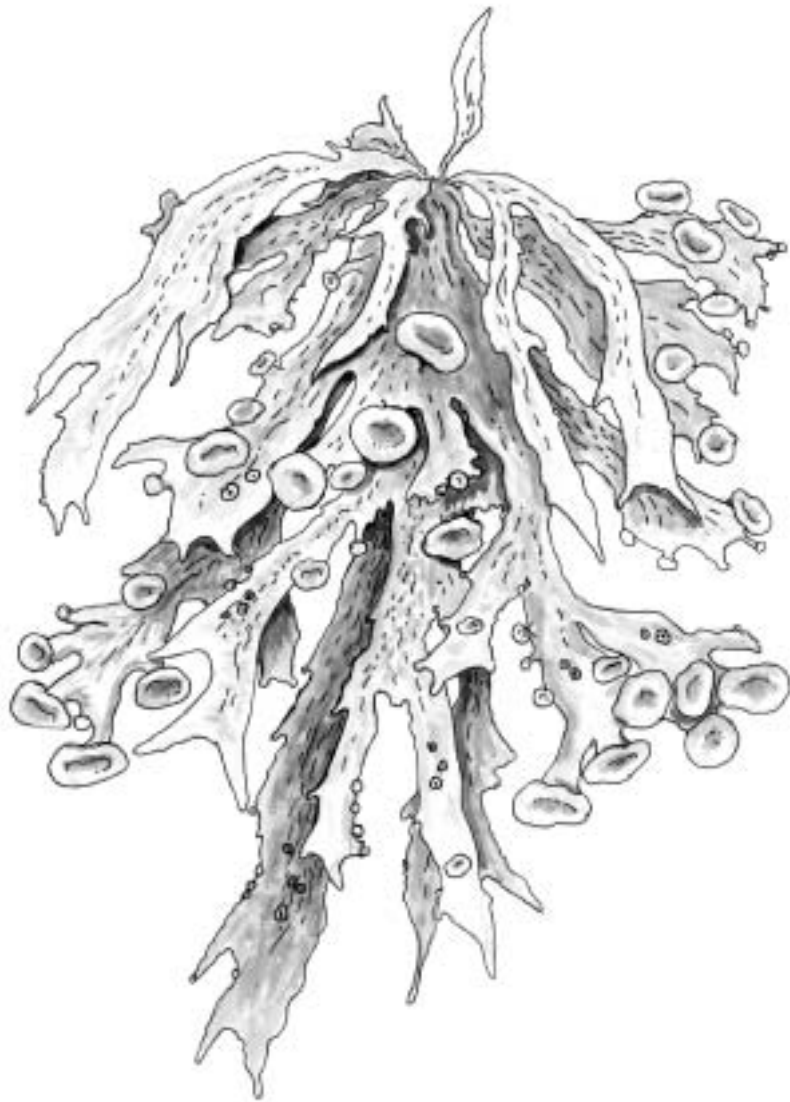
- Anisomeridium nyssaegenum* (Ellis & Everh.) R. C.
Harris
sprække-punktlav
B,LFM,NEZ,F,EJ
Poulsen et Søchting 2001
- Caloplaca obliterans* (Nyl.) Blomb. & Forssell
overhængs-orangelav
status ukendt
stenrige kyster
B,SZ
bem: tvivlsom taxon.
- Cyphelium notarisii* (Tul.) Blomb. & Forss.
gulgrøn sodlav
status ukendt
lignum, stedsegrøn skov
LFM, Rødbyhavn 1956
luftforurening
- Lecania dubitans* (Nyl.) A.L. Sm.
aspe-lecania
status ukendt
B,LFM,EJ
Alstrup et al. 1990
- Parmelia ernstiae* Feuerer & A. Thell
status ukendt
fund: Maltrup Skov, Hyde Skov (2006)
Thell (2003)
bem: Formentlig sprede rundt i hele landet, men er beskrevet for nylig, hvorfor udbredelsen ikke er kendt.
- Thelidium zwackhii* (Hepp) A. Massal.
status ukendt
kalkholdig sten, agerland
SZ,F,EJ,NEJ
Alstrup et Svane 1998
- Verrucaria nuda* Zschacke
status ukendt
græsningsområde, sur sten (f.eks. granit)
LFM, Magleby 1951.
- Verrucaria opiziana* Servit
status ukendt
kalkholdig sten
LFM, rapporteret fra Magleby 1951.
- Verrucaria schistosa* Servit
status ukendt
vandløb
LFM, Horbelev 1943
dræn
- Verrucaria subhydrella* Servit
status ukendt
SZ
Reported fra Langebæk Skov 1951.
- Verrucaria vaenerensis* Servit
status ukendt
LFM, rapporteret fra Møn.

Tak

Tak til: Ulrik Søchting Københavns Universitet, der har udlånt lister over fund af laver fra Lungelavsrapporten og Botanisk Forenings Ekskursioner, samt input til rapporten.

Vagn Alstrup, Botanisk Museum i København, for følgeskab i felt samt hjælp med bestemmelse.

Kasper Berthelsen og Henrik Brinkmann Olsen, specialestuderende ved Københavns Universitet, der var med i Ulvshale.

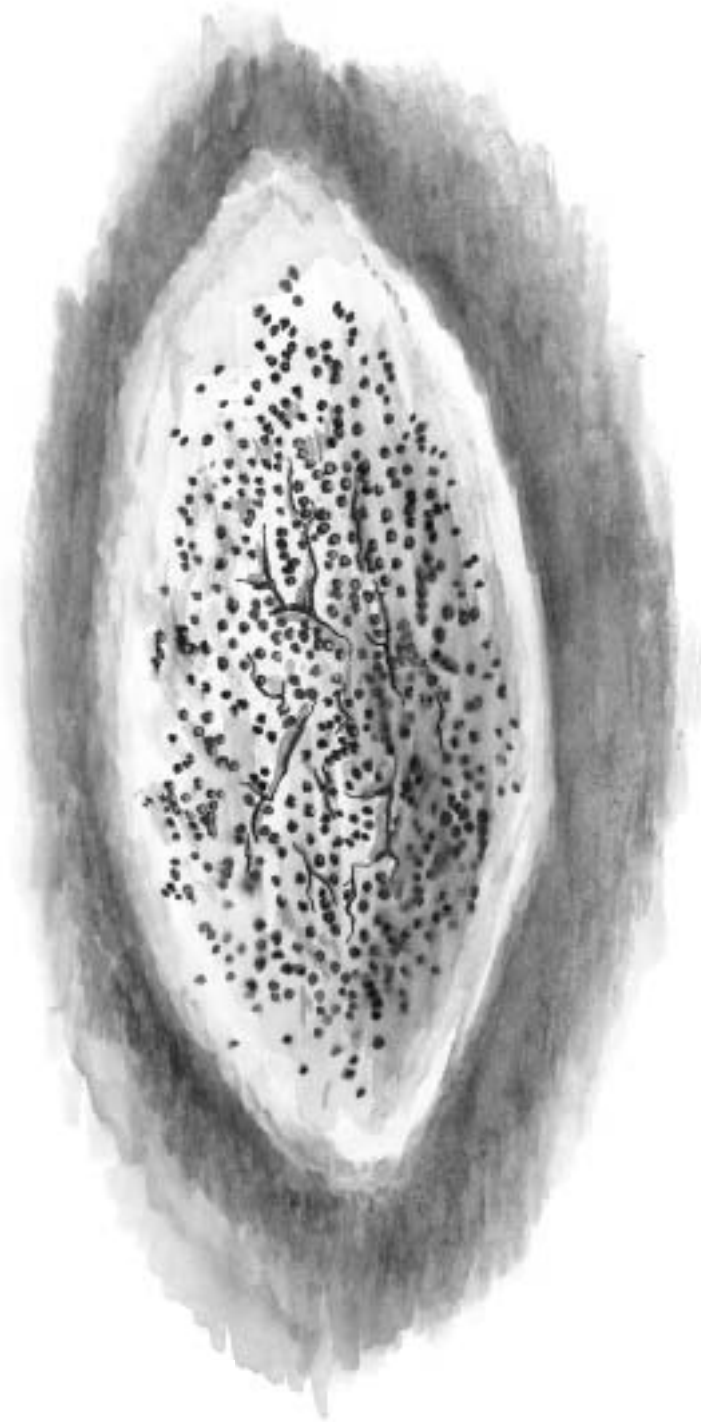

Ramalina fraxinea

LITTERATUR

- Alstrup, V. 1993. News on lichens and lichenicolous fungi from the Nordic countries. *Graphis Scripta* 5: 96-104.
- Alstrup, V. 2001. Epifytiske mikrolaver. Gads Forlag, København. ISBN 87-12-031410.
- Alstrup, V., Christensen, S. N., Jacobsen, P., Poulsen, R. & Søchting, U. & Svane, S. 1990. Notes on the lichen flora of Denmark IV. *Graphis Scripta* 3: 1-11.
- Alstrup, V., Christensen, S. N., Nissen, M., Svane, S. & Søchting, U. 1992. Notes on the lichen flora of Denmark V. *Graphis Scripta* 3: 127-131.
- Alstrup, V & Svane, S. 1998. Interesting lichens and lichenicolous fungi from Northeast Jutland, Denmark. *Graphis Scripta* 9: 23-25.
- Aptroot, A. 2000. A contribution to the lichen flora of West Jutland, Denmark. *Graphis Scripta* 12: 24-28
- Christensen, S. N., Alstrup, V. & Svane, S. 1995. Floristic notes from SW Denmark. *Graphis Scripta* 7: 87-89.
- Hansen, E. S. & Christensen, S. N. 1995. *Lichenes Danici Exsiccati*. Fasc. I (Nos. 1-25), Fasc. II (Nos. 26-50).
- Hansen, E. S. & Christensen, S. N. 1997. *Lichenes Danici Exsiccati*. Fasc. III (Nos. 51-75), Fasc. IV (Nos. 76-100)
- Hansen, E. S. & Christensen, S. N. 2000. *Lichenes Danici Exsiccati*, Fasc. VI (Nos. 126-150), Fasc. VII (Nos. 151-175)
- Mayerhofer, H. & Moberg, R. 2002. *Rinodina*. *Nordic Lichen Flora* 2: 41-69.
- Poulsen, R. S. & Søchting, U. 2001. Laverne i Høstemark skov. In: Hald-Mortensen, P. (ed.) *Høstemark - Status 2001*: 72-85. Aage V. Jensens Fonde, Odense. ISBN 87-9866687-1-4
- Riis-Nielsen, T. 1991. Et fund af *Cetraria nivalis* i Danmark. *Graphis Scripta* 3: 110-112.
- Søchting, U. & Alstrup, V. 2002: Danish Lichen Checklist. Version 1. 2002. <http://www.bi.ku.dk/lichens/dkchecklist/>
- Søchting, U. & Christensen, S. N. 1997. Laver. In: Møller, P. F. (ed.) *Biologisk mangfoldighed i dansk naturskov. En sammenligning mellem østdanske natur- og kulturskove*: 124-127. Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelse. Rapport 1997/41
- Stoltze, M. og Pihl, S. (red.) 1998: Rødliste 1997 over planter og dyr i Danmark. Miljø- og Energiministeriet, Danmarks Miljøundersøgelser og Skov- og Naturstyrelsen. <http://www.sns.dk/netpub/rodliste/rodliste1997.htm>
- Theil (2003) *Parmelia ernstiae* – new to the Nordic lichen flora. *Graphis Scripta* 14,1: s.10.
- Tibell, L. 1999. *Caliciales*. *Nordic Lichen Flora* 1: 20-94.

Pyrenula nitida

BILAG 1. Lav-lokaliteter i Storstrøms Amt

Stednavn	National rødliste status					Placering	Rapporteret fund*		
	Ex	E	V	R	U		1976-1977	1985	2006
Sjælland									
Bregentved			1			SØ for Haslev			
Bækkeskov			1			NØ for Tappernøje			
Bøssevænget			1			NV for Næstved			
Dalby			1			NV for Fakse			
Denderup Vænge				2		5 km V for Rønnede			X
Faksevej (vejtræ)				3		2 km NV for Præstø			X
Feddet			1			SV for Fakse Ladeplads			
Jomfruens Egede		1				NV for Fakse			
Jungshoved			1			SØ for Præstø			
Kastrup		1				N for Vordingborg			
Knudshoved		1				18 km VNV for Vordingborg			
Langebæk Skov**						12 km ØSØ for Vordingborg			X
Madelund**						6 km NØ for Fakse Ladeplads		X	
Melte Skov				3		3 km NV for Præstø			X
Præstø		1				21 km SØ for Næstved			
Stensby Skov				5		3 km S for Stensved			X
Stevns Klint		1		2		4 KM Ø for Store Heddinge			
Store Hestehave				5		6 km V for Præstø			X
Teglstrup Skov				5		8 km NØ for Vordingborg			X
Vemmetofte Vesterskov		1				Ø for Fakse			
Møn									
Busene Have		1	1	4		Sydlig Møns Klint		X	
Liselund		1	1	7		3 km NØ for Borre			X
Lilleskov				1		NØ for Borre			
Stubberup Have				5		3 km NØ for Borre			X
Ulvshale		1	1	14	1	7 km NV for Stege		X	X
Magleby		1	1		2	Møns Klint			
Hunesø		1				Møns Klint			
Høvblege			2	6		Møns Klint		X	
Jydelejet				1		Møns Klint			
(Store) Klinteskov		1	1			Møns Klint			
Langbjerg				1		Møns Klint			
Lilleklint		1				Møns Klint			
Møns Klint, uspecifiseret		2	4	7	20	16 km Ø for Stege		X	
Møns Klint Samlet		2	8	13	30			X	X

Tabel fortsat fra foregående side.

Stednavn	National rødliste status					Placering	Rapporteret fund*		
	Ex	E	V	R	U		1976- 1977	1985	2006
Falster									
Hesnæs				5		10 km SØ for Stubbekøbing	X		
Lolland									
Frederiksdal Slot				7		3 km N for Tårs			X
Fuglsang Storskov	1	1	6			2 km V for Nykøbing F	X		
Fuglse	1					NØ for Rødby			
Hellinge			1			7 KM ØNØ for Nakskov			
Hyde Skov				2		6 km SØ for Saksøbing			X
Krenkerup Haveskov	2	1	11			3 km SV for Saksøbing	X		X
Kristianssæde Skov				9		9 km V for Maribo	X		
Maltrup Skov	1		7			4 km NV for Saksøbing			X
Nysted	1					SØ Lolland			
Oreby	1					Ved Saksøbing			
Reventlows Park				5		10 km NØ for Nakskov			X
Roden Skov	1	1	12			Ø for Nysted	X		
Sandby			1			Ø for Tårs			
Stensgaard	1					?			
Stenskov	1					?			
Søholt Skov				2		6 km NØ for Holeby	X		
Tillitse	1					S for Nakskov			
Torrig Skov				9		2 km N for Birket			X
Ulriksdal			1			SØ for Maribo			
Utterslev Mader Stevningsskov				4		3 km N for Utterslev			X
Vejtræ ved Krenkerup Haveskov				4		3 km SV for Saksøbing			X
Vignæs			1			N for Saksøbing			
Vindeholme				12		10 km S for Nakskov	X		

*: Rapporteret fund stammer fra Lungelavsundersøgelsen i 1976/1977, to ekskursioner med Dansk Botanisk Forenings 1985, samt egne fund i 2006. Artsbelæg er ikke nødvendigvis deponeret i Botanisk Instituts Herbarium.

** : Langebæk Skov og Madelund blev besøgt i 2006, dog uden at nogen rødlistede arter blev fundet.

BILAG 2. Specielle fund i 2006

Akut truet (E)

Calicium adpersum Pers.(E)

Sårbar (V)

Microcalicium disseminatum (Ach.) Vain.

Sjældne (R)

Anaptychia ciliaris (L.) Körb.

Arthonia didyma Körb.

Arthonia spadicea Leight.

Arthothelium ruanum (A. Massal.) Körb.

Enterographa crassa (DC.) Fee

Haematomma ochroleucum var. *porphyrium* (Pers.) J. R. Laundon

Lecanora argentata (Ach.) Malme

Melanelia elegantula (Zahlbr.) Essl.

Opegrapha herbarum Mont.

Opegrapha rufescens Pers.

Opegrapha vermicellifera (Kunze) Laund.

Opegrapha viridis (Pers.) Nyl.

Opegrapha vulgata Ach.

Opegrapha vulgata v. *subsiderella* Nyl.

Pertusaria flavida (DC.) J. R. Laundon

Pertusaria hemisphaerica (Flörke) Erichs.

Pertusaria hymenea (Ach.) Schaer.

Pertusaria leioplaca (Ach.) DC.

Physconia perisidiosa (Erichs.) Moberg

Porina aenea (Wallr.) Zahlbr.

Pyrenula nitida (Weigel.) Ach.

Pyrenula nitidella (Flörke ex. Schaer.) Müll. Arg.

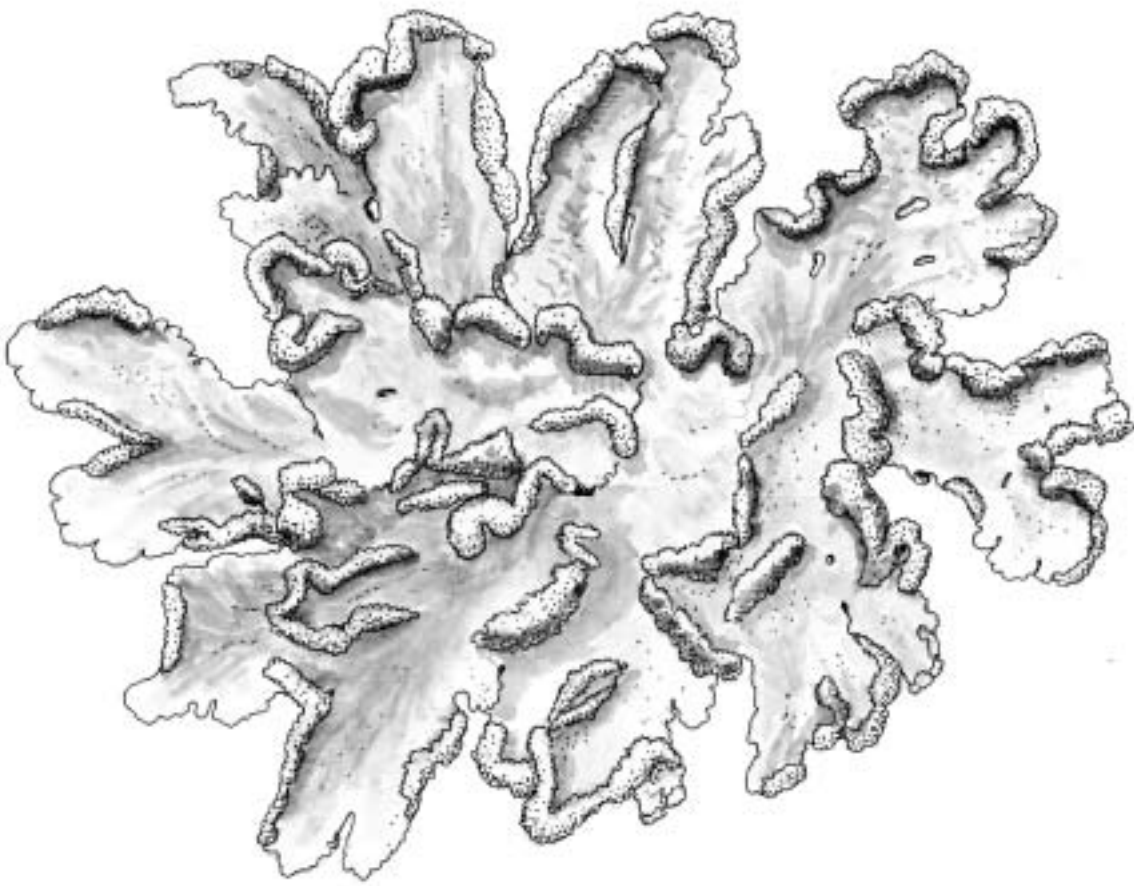
Pyrrhospora quernea (Dicks.) Körb.

Ramalina fraxinea (L.) Ach.

Ukendt status (U)

Parmelia ernstiae Feuerer & A. Thell (beskrevet for nylig)

Se yderligere Bilag 1

Vulpicida pinastri

ARTSREGISTER for laver

Latinske navne

<i>Acarospora heppii</i> (Naeg. ex Hepp) Naeg.....	107
<i>Acrocordia gemmata</i> (Ach.) A. Massal.....	107
<i>Adelolecia pilati</i> (Hepp) Hertel & Hafellner	103
<i>Agonimia tristicula</i> (Nyl.) Zahlbr.....	103
<i>Anaptychia ciliaris</i> (L.) Körb.....	98, 108, 127
<i>Anisomeridium biforme</i> (Borr.) R. C. Harris.....	108
<i>Anisomeridium nyssaegenum</i> (Ellis & Everh.) R.....	121
<i>Arthonia didyma</i> Körb.....	108, 127
<i>Arthonia exilis</i> (Flörke) Sandst.....	108
<i>Arthonia pruinata</i> (Pers.) A. L. Sm.....	108
<i>Arthonia punctiformis</i> Ach.....	108
<i>Arthonia spadicea</i> Leight.....	108, 127
<i>Arthonia vinosa</i> Leight.....	103
<i>Arthopyrenia punctiformis</i> (Pers.) A. Massal.....	108
<i>Arthopyrenia rhyponota</i> (Ach.) A. Massal	97
<i>Arthothelium ruanum</i> (A. Massal.) Körb.....	108, 127
<i>Aspicilia caesiocinerea</i> (Nyl. ex Malbr.) Arnold	108
<i>Aspicilia calcarea</i> (L.) Mudd.....	108
<i>Aspicilia cinerea</i> (L.) Körb.....	108
<i>Bacidia arceutina</i> (Ach.) Arnold.....	108
<i>Bacidia assulata</i> (Körb.) Vezda	99
<i>Bacidia bagliettoana</i> (A. Massal. & DNot.) Jatta	103
<i>Bacidia friesiana</i> (Hepp) Körb	103
<i>Bacidia globulosa</i> (Flörke) Hafellner & V. Wirth.....	108
<i>Bacidia laurocerasi</i> (Delise ex Duby) Zahlbr.....	99
<i>Bacidia naegelii</i> (Hepp) Zahlbr.....	109
<i>Bacidia rosella</i> (Pers.) Dnot.....	109
<i>Bactrospora dryina</i> (Ach.) A. Massal.....	103
<i>Buellia aethalea</i> (Ach.) Th. Fr.....	109
<i>Buellia sororia</i> Th. Fr.....	109
<i>Buellia stellulata</i> (Tayl.) Mudd	104
<i>Calicium abietinum</i> Pers	109
<i>Calicium adpersum</i> Pers.....	99, 127
<i>Calicium glaucellum</i> Ach.....	109
<i>Calicium quercinum</i> Pers.....	104
<i>Caloplaca cerina</i> (Ehrh. ex Hedw.) Th. Fr.....	109
<i>Caloplaca ferruginea</i> (Huds.) Th. Fr.....	104
<i>Caloplaca flavorubescens</i> (Huds.) J. R. Laundon.....	109
<i>Caloplaca herbidella</i> (Hue) H. Magn.....	109
<i>Caloplaca lobulata</i> (Flörke) Hellb.....	99
<i>Caloplaca luteoalba</i> (Turner) Th. Fr.....	99
<i>Caloplaca obliterans</i> (Nyl.) Blomb. & Forssell.....	121
<i>Catapyrenium lachneum</i> (Ach.) R. Sant.....	104
<i>Catillaria atomarioides</i> (Müll. Arg.) H. Kiliias	109
<i>Catillaria lenticularis</i> (Ach.) Th. Fr.....	97
<i>Catinaria laureri</i> (Hepp ex Th. Fr.) Degel.....	109
<i>Cetraria ericetorum</i> Opiz.....	109
<i>Chaenotheca brachypoda</i> (Ach.) Tibell.....	100
<i>Chaenotheca brunneola</i> (Ach.) Müll. Arg.....	94, 109
<i>Chaenotheca chrysocephala</i> (Turn. ex Ach.) Th.....	109

Chaenotheca furfuracea (L.) Tibell	109
Chaenotheca stemonea (Ach.) Müll. Arg.	100
Chaenotheca trichialis (Ach.) Th. Fr.	109
Chaenotheca xyloxena Nadv.	97
Cladonia bellidiflora (Ach.) Schaer.	110
Cladonia cariosa (Ach.) Spreng	104
Cladonia furcata ssp. subrangiformis (Sandst.)	110
Cladonia humilis (With.) J. R. Laundon	110
Cladonia macrophylla (Schaer.) Stenh.	110
Cladonia parasitica (Hoffm.) Hoffm.	110
Cladonia phyllophora Hoffm.	110
Cladonia pocillum (Ach.) Grognot	110
Cladonia stellaris (Opiz) Pouzar & Vezda	110
Clauzadea monticola (Ach. ex Schaer.) Hafellner	110
Cliostomum corrugatum (Ach.) Fr.	110
Collema auriforme (With.) Coppins & J. R.	104
Collema bachmanianum (Fink) Degel.	110
Collema crispum (L.) Weber.	110
Collema fuscovirens (With.) J. R. Laundon	110
Collema limosum (Ach.) Ach.	110
Collema tenax (Sw.) Ach.	110
Collema tenax v. ceranoides (Borr.) Degel.	110
Cyphelium inquinans (Sm.) Trevis.	111
Cyphelium notarisii (Tul.) Blomb. & Forss.	121
Diploschistes muscorum (Scop.) R. Sant.	96, 104
Diplotomma canescens (Dicks.) Flotow.	111
Diplotomma pharcidium (Ach.) Choisy	104
Enterographa crassa (DC.) Fee	111, 127
Enterographa elaborata (Lyell ex Leight.)	100
Enterographa venosa (Pers.) A. Massal	100
Enterographa zonata (Körb.) Källsten	111
Eopyrenula leucoplaca (Wallr.) R. C. Harris	97
Flavocetraria nivalis (L.) Kärnefelt & Thell	111
Flavoparmelia caperata (L.) Hale	100
Graphis elegans (Borr.) Ach.	100
Gyalecta jenensis (Batsch.)	97
Gyalecta truncigena (Ach.) Hep	104
Haematomma ochroleucum var. porphyrium	111, 127
Hypotrachyna revoluta (Flörke) Hale	111
Imshaugia aleurites (Ach.) S.L.F.Meyer	111
Lecania dubitans (Nyl.) A.L. Sm.	121
Lecania fuscella (Schaer.) Körb.	104
Lecanographa amylacea (Ehrh.) Egea & Torrente	100
Lecanographa lyncea (Sm.) Egea & Torrente.	100
Lecanora argentata (Ach.) Malme	111, 127
Lecanora chloropolia Erichsen	111
Lecanora impudens Degel.	104
Lecanora intumescens (Rebent.) Rabenh.	111
Lecanora pallida (Schreb.) Rabenh.	104
Lecanora rimicola H.Magn.	111
Lecanora salina H. Magn.	111
Lecanora subrugosa Nyl	112
Lecanora varia (Hoffm.) Ach.	112
Lecidea lapicida (Ach.) Ach.	112
Lecidea meiocarpa Nyl.	97, 98
Lecidea sarcogynoides Körb.	104

<i>Lecidella euphorea</i> (Flörke) Hertel	112
<i>Lecidella scabra</i> (Tayl.) Hertel & Leuckert	112
<i>Lecidella stigmatea</i> (Ach.) Hertel	112
<i>Leptogium biatorinum</i> (Nyl.) Leight.	112
<i>Leptogium byssinum</i> (Hoffm.) Zwackh	100
<i>Leptogium corniculatum</i> (Hoffm.) Minks	112
<i>Leptogium gelatinosum</i> (With.) J. R. Laundon	112
<i>Leptogium lichenoides</i> (L.) Zahlbr.	112
<i>Leptogium schraderi</i> (Ach.) Nyl.	112
<i>Leptogium tenuissimum</i> (Dicks.) Körb.	98
<i>Leptorhaphis atomaria</i> (Schaer.) Szatala.	97, 98
<i>Leptorhaphis quercus</i> (Beltr.) Körb	100
<i>Lobaria pulmonaria</i> (L.) Hoffm.	112
<i>Lobaria scrobiculata</i> (Scop.) DC.	100
<i>Lobaria virens</i> (With.) J. R. Laundon	96, 100
<i>Megalaria grossa</i> (Pers. ex Nyl.) Hafellner.	112
<i>Melanelia disjuncta</i> (Erichs.) Essl.	112
<i>Melanelia elegantula</i> (Zahlbr.) Essl.	112, 127
<i>Melanelia exasperata</i> (De Not.) Essl.	113
<i>Melaspilea proximella</i> (Nyl.) Nyl.	105
<i>Micarea lignaria</i> (Ach.) Hedl.	113
<i>Micarea melaena</i> (Nyl.) Hedl.	105
<i>Micarea misella</i> (Nyl.) Hedl.	113
<i>Microcalicium disseminatum</i> (Ach.) Vain.	91, 105, 127
<i>Miriquidica deusta</i> (Stenham.) Hertel & Rambold	113
<i>Moelleropsis nebulosa</i> (Hoffm.) Gyeln.	105
<i>Mycobilimbia sabuletorum</i> (Schreber) Hafellner.	113
<i>Mycobilimbia sphaeroides</i> (Dicks.) V. Wirth	105
<i>Mycoblastus fucatus</i> (Stirton) Zahlbr.	113
<i>Mycocalicium subtile</i> (Pers.) Szat.	105
<i>Mycoporum quercus</i> (A. Massal.) Müll. Arg.	113
<i>Mycopyprenula coryli</i> (A. Massal.) Vain	98
<i>Neofuscelia loxodes</i> (Nyl.) Essl.	113
<i>Neofuscelia pulla</i> (Ach.) Essl.	113
<i>Neofuscelia verruculifera</i> (Nyl.) Essl.	113
<i>Nephroma laevigatum</i> Ach. non auct.	105
<i>Ochrolechia pallescens</i> (L.) A. Massal.	105
<i>Ochrolechia parella</i> (L.) A. Massal.	113
<i>Ochrolechia subviridis</i> (Höeg) Erichs.	113
<i>Opegrapha herbarum</i> Mont.	113, 127
<i>Opegrapha ochrocheila</i> Nyl.	113
<i>Opegrapha pulicaris</i> (Hoffm.) Schrad.	113
<i>Opegrapha rufescens</i> Pers.	90, 114, 127
<i>Opegrapha sorediifera</i> P. James.	114
<i>Opegrapha vermicellifera</i> (Kunze) Laund	90, 114, 127
<i>Opegrapha viridis</i> (Pers.) Nyl.	114, 127
<i>Opegrapha vulgata</i> Ach.	114, 127
<i>Opegrapha vulgata</i> v. <i>subsiderella</i> Nyl.	114, 127
<i>Pachyphiale carneola</i> (Ach.) Arnold	114
<i>Parmelia ernstiae</i> Feuerer & A. Thell	121, 127
<i>Parmelina quercina</i> (Willd.) Hale	98
<i>Parmelina tiliacea</i> (Hoffm.) Hale	96, 101
<i>Peltigera apthosa</i> (L.) Willd.	97, 98
<i>Peltigera canina</i> (L.) Willd.	114
<i>Peltigera collina</i> (Ach.) Schrad.	114
<i>Peltigera degenii</i> Gyeln.	101

<i>Peltigera hymenina</i> (Ach.) Delise	114
<i>Peltigera leucophlebia</i> (Nyl.) Gyeln.	101
<i>Peltigera malacea</i> (Ach.) Funck	105
<i>Peltigera membranacea</i> (Ach.) Nyl.	102, 114
<i>Peltigera neckeri</i> Müll. Arg.	114
<i>Peltigera polydactyla</i> (Neck.) Hoffm.	115
<i>Peltigera ponojensis</i> Gyeln.	115
<i>Peltigera praetextata</i> (Flörke) Zopf	115
<i>Peltigera rufescens</i> (Weis) Humb	115
<i>Peltigera venosa</i> (L.) Hoffm.	98
<i>Pertusaria chiodectonoides</i> Bagl.	105
<i>Pertusaria flavida</i> (DC.) J. R. Laundon	115, 127
<i>Pertusaria hemisphaerica</i> (Flörke) Erichs.	115, 127
<i>Pertusaria hymenea</i> (Ach.) Schaer.	115, 127
<i>Pertusaria leioplaca</i> (Ach.) DC.	115, 127
<i>Pertusaria multipuncta</i> (Turn.) Nyl.	115
<i>Phaeophyscia ciliata</i> (Hoffm.) Moberg	101
<i>Phaeophyscia nigricans</i> (Flörke) Moberg	115
<i>Phaeophyscia sciastra</i> (Ach.) Moberg	115
<i>Phlyctis agelaea</i> (Ach.) Flot.	115
<i>Physcia stellaris</i> (L.) Nyl.	116
<i>Physconia perisidiosa</i> (Erichs.) Moberg	116, 127
<i>Polyblastia dermatodes</i> A. Massal.	116
<i>Polysporina simplex</i> (Dav.) Vezda	116
<i>Porina aenea</i> (Wallr.) Zahlbr.	90, 116, 127
<i>Porina borrieri</i> (Trev.) D. Hawksw. & P. James	105
<i>Porpidia cinereoatra</i> (Ach.) Hertel & Knoph	116
<i>Porpidia crustulata</i> (Ach.) Hertel & Knoph	116
<i>Porpidia macrocarpa</i> (DC.) Hertel & Schwab	116
<i>Porpidia tuberculosa</i> (Sm.) Hertel & Knoph	116
<i>Protoblastenia rupestris</i> (Scop.) J. Stein.	116
<i>Protopannaria pezizoides</i> (Weber) P. M. Jørg. & S. Ekman.	101
<i>Pseudosagedia chlorotica</i> (Ach.) Hafellner & Kalb	116
<i>Psilolechia lucida</i> (Ach.) Choisy	116
<i>Psoroma hypnorum</i> v. <i>paleaceum</i> (Fr.)	98
<i>Pyrenula nitida</i> (Weigel.) Ach.	116, 124, 127
<i>Pyrenula nitidella</i> (Flörke ex. Schaer.) Müll. Arg.	117, 127
<i>Pyrrhospora querneae</i> (Dicks.) Körb	117, 127
<i>Ramalina fraxinea</i> (L.) Ach.	117, 122, 127
<i>Ramalina lacera</i> (With.) J. R. Laundon.	101
<i>Ramalina obtusata</i> (Ach.) Bitter	101
<i>Ramalina pollinaria</i> (Ach.) Ach.	117
<i>Ramalina polymorpha</i> (Ach.) Ach.	117
<i>Ramalina siliquosa</i> (Huds.) A.L. Sm.	117
<i>Rhizocarpon constrictum</i> Malme	117
<i>Rhizocarpon distinctum</i> Th. Fr.	117
<i>Rhizocarpon geographicum</i> (L.) DC.	117
<i>Rhizocarpon hochstetteri</i> (Körb.) Vain.	105
<i>Rhizocarpon umbilicatum</i> (Ram.) Flag.	97, 98
<i>Rinodina aspersa</i> (Borrer) J. R. Laundon	118
<i>Rinodina exigua</i> (Ach.) S.F. Gray	118
<i>Rinodina gennarii</i> Bagl.	118
<i>Rinodina sophodes</i> (Ach.) Hellb.	118
<i>Schismatomma cretaceum</i> (Hue) J. R. Laundon	118
<i>Schismatomma decolorans</i> (Turner & Borrer ex)	118
<i>Scoliciosporum umbrinum</i> (Ach.) Arnold	118

<i>Solorina saccata</i> (L.) Ach.	105, 106
<i>Sphaerophorus globosus</i> (Huds.) Vain.	118
<i>Strangospora moriformis</i> (Ach.) Stein	118
<i>Strigula taylori</i> (Cromwell ex Nyl.) R. C.	98
<i>Thelenella modesta</i> (Nyl.) Nyl.	106
<i>Thelidium minutulum</i> Körb.	118
<i>Thelidium zwackhii</i> (Hepp) A. Massal.	121
<i>Thelopsis rubella</i> Nyl.	118
<i>Thelotrema lepadinum</i> (Ach.) Ach.	118
<i>Thrombium epigaeum</i> (Pers.) Wallr.	106
<i>Tomasellia gelatinosa</i> (Chev.) Zahlbr	118
<i>Toninia caeruleonigricans</i> (Lightf.) Th. Fr	101
<i>Trapelia placodioides</i> Coppins & P. James	118
<i>Tuckermanopsis sepincola</i> (Ehrh.) Hale	101
<i>Usnea filipendula</i> Stirt.	106
<i>Usnea hirta</i> (L.) Web.	119
<i>Usnea subfloridana</i> Stirt.	119, 120
<i>Verrucaria aquatilis</i> Mudd	106
<i>Verrucaria ceuthocarpa</i> Wahlenb.	119
<i>Verrucaria danica</i> Servit & M. S. Christ.	119
<i>Verrucaria ditmarsica</i> Erichs.	119
<i>Verrucaria dolosa</i> Hepp	119
<i>Verrucaria fuscella</i> (Turn.) Winch.	119
<i>Verrucaria hochstetteri</i> Fr.	119
<i>Verrucaria hypophaea</i> (J. Stein & Zahlbr.) Servit.	119
<i>Verrucaria internigrescens</i> (Nyl.) Erichs.	119
<i>Verrucaria maculiformis</i> Krempelh	119
<i>Verrucaria margacea</i> (Wahlenb.) Wahlenb.	119
<i>Verrucaria mortarii</i> (Arnold) Lamy.	119
<i>Verrucaria mucosa</i> Wahlenb.	119
<i>Verrucaria nuda</i> Zschacke	121
<i>Verrucaria opiziana</i> Servit	121
<i>Verrucaria schistosa</i> Servit	121
<i>Verrucaria sparsula</i>	119
<i>Verrucaria striatula</i> Wahlenb	119
<i>Verrucaria subhydrela</i> Servit.	121
<i>Verrucaria vaenerensis</i> Servit	121
<i>Verrucaria viridula</i> (Schrad.) Ach.	119
<i>Vulpicida pinastri</i> (Scop.) J.-E. Mattson & M. J.	119, 128
<i>Xanthoparmelia conspersa</i> (Ehrh.) Ach.	119
<i>Xanthoparmelia mougeotii</i> (Schaer. ex D. Dietr.)	120
<i>Xanthoria calcicola</i> Oxner.	120
<i>Xylographa parallela</i> (Ach.:Fr.) Behlen & Desberg.	120

Danske navne

allé-frynselev	108	grynet skjoldlav	114
almindelig blegskivelav	113	grøn mosetavlav	114
almindelig bredskivelav	116	grønlig vortelav	119
almindelig gelekernesvamp	118	grønpudret mosetavlav	113
almindelig kuglelav	118	grå hulskivelav	108
almindelig lungelav	112	grå knappenålslav	109
almindelig rødskivelav	117	grå pletlav	108
almindelig skæglav	106	grå støvroserlav	111
almindelig slørkantlav	118	grå tensporelav	99
almindelig vedskrift	120	grå trådkantlav	111
aske-barkplet	98	grå tusindsporelav	118
aske-knaplav	118	gråbrun skållav	112
aske-kærnelav	97	grågrøn nålelav	109
aspe-lecania	121	gul kruslav	119
aspe-orangelav	109	gul prikvortelav	115
bark-hulfrugtlav	104	gul skyggelav	116
bark-mursporelav	108	gulgrøn kantskivelav	112
bark-punktlav	108	gulgrøn knappenålslav	100
bleg blegskivelav	105	gulgrøn landkortlav	117
bleg kantskivelav	104	gulgrøn skållav	100
bleggrå skållav	111	gulgrøn sodlav	121
blågrå blærelav	101	hinde-skjoldlav	114
bredfliget lungelav	100	hunde-skjoldlav	114
brun lecania	104	hvid dugskivelav	100
brun mosetavlav	114	hvidlig punktlav	107
brun skjoldlav	115	hvidvortet bægerlav	110
brun theloopsis	118	hylde-tensporelav	103
brunfrugtet tensporelav	108	jomfru-skurvelav	118
busket skæglav	119	kalk-bægerlav	110
bøge-prægelav	100	kalk-gulskivelav	116
bøge-storsporelav	113	kalk-hulfrugtlav	97
citrongul knappenålslav	109	kalk-hulskivelav	108
dværg-bægerlav	110	kalk-landkortlav	98
dynd-bævrelev	110	kalkstens-bævrelev	110
ege-barkplet	100	kalkstens-skivelav	112
ege-dugskivelav	101	kliddet stolpelav	111
ege-knaplav	118	klippe-grenlav	117
ege-ledsporelav	103	klippe-skivelav	112
ege-nålelav	104	knudret skållav	113
ege-skållav	98	kornet grenlav	117
elegant skållav	112	kruset bævrelev	110
filtrandet kantskivelav	111	kruset skjoldlav	115
finger-skjoldlav	115	kyst-knaplav	118
fjeld-bægerlav	110	kyst-landkortlav	117
fliget grenlav	101	kønnet megalaria	112
forskelligfarvet skurvelav	118	kønnet sølvlav	115
forsvindende mosetavlav	114	lav bægerlav	110
frynset hindelav	112	liden dugrosetlav	116
fuglestens-hulskivelav	108	liden kornlav	113
furet bægerlav	104	liden skæglav	119
furet skriftlav	100	liden skållav	120
glatbarks-arthopyrenia	97	liden thelenella	106
glinsende skjoldlav	114	lysegrøn lungelav	100
grubet hindelav	112	mangefrugtet prikvortelav	115

mat skjoldlav	105	stjerne-rensdyrlav	110
melet knappenålslav	100	stor grenlav	117
melet pletlav	108	stor sæklav	105
messing-skållav	119	støv-kantskivelav	104
metal-skivelav	113	sølvgrå skållav	101
mos-kraterlav	104	sølv-kantskivelav	111
mos-tensporelav	103	Taylors strigula	98
mørkebrun skållav	113	tue-kruslav	101
naegeli's tensporelav	109	tyk bævrelav	110
nøgen nålelav	109	tyk nålelav	99
nålelavs-parasitnål	105	tyk prægelav	111
nåleprikket mosetavlav	114	tyk vortelav	119
oliven-mosetavlav	114	tynd prikvortelav	115
oliven-pletlav	108	tynd skjoldlav	114
overhængs-grenlav	117	tørve-knaplav	113
overhængs-orangelav	121	tørve-knappenålslav	109
pragt-bægerlav	110	ved-knaplav	105
pudret prikvortelav	105	ved-knappenålslav	97
punkt-arthopyrenia	108	ved-nålesvamp	105
randtrådet rosetlav	101	ved-sålsporelav	105
rosenrød tensporelav	109	vifte-skjoldlav	98
ru prikvortelav	115	voksgul orangelav	109
ru tensporelav	110	vorte-blegskivelav	113
rust-orangelav	104	vortet skjoldlav	98
rusttrådet orangelav	109	vortet skållav	113
rødbrun gammelskovslav	114	vortet væggelav	120
rødbrun kantskivelav	112	øre-bævrelav	104
rødbrun læderlav	104	østlig skjoldlav	115
rødbrun nyrelav	105	åben prikvortelav	115
rødfrugtet tensporelav	99	året prægelav	100
rødpletlet pletlav	103	året skjoldlav	101
rødpudret mosetavlav	113		
saft-orangelav	99		
saltstøv-kantskivelav	111		
siddende sodlav	111		
skov-knappenålslav	109		
skov-punktlav	108		
skov-sortskivelav	104		
skurvet skivelav	112		
skygge-pletlav	108		
smal kruslav	109		
småknoppet skållav	113		
smålobet orangelav	99		
småskællet filtlav	101		
sne-kruslav	111		
soral-knaplav	118		
sort foldekantlav	116		
sortagtig rosetlav	115		
sortfodet bægerlav	110		
sortgrøn vortelav	119		
sorthvid mosetavlav	114		
sorthvid sortskivelav	109		
sortspættet vortelav	119		
sprække-punktlav	121		
stift-rosetlav	115		
stjerneformet rosetlav	116		

LOKALITETSREGISTER for laver

Bregentved	92, 104, 105, 125	Maltrup Skov	91, 99, 111, 114, 115, 116, 117, 121, 126
Busene Have	99, 105, 109, 110, 119, 120, 125	Melte Skov	114, 116, 117, 125
Bækkeskov	92, 106, 125	Møn	85, 88, 121
Bøssevænget	92, 103, 125	Møns Klint	85, 88, 91, 97, 98, 100, 101, 103, 104, 105, 108, 109, 110, 111, 112, 114, 115, 116, 117, 125
Dalby	92, 104, 125	Nysted	92, 101, 126
Denderup Vænge	89, 114, 116, 125	Oreby	92, 100, 126
Faksevej	108, 115, 116, 125	Præstø	97, 125
Falster	85, 88	Reventlow Park	108, 111, 116, 117, 126
Feddet, Præstø Fed	92, 105, 125	Roden Skov	91, 99, 105, 108, 115, 116, 117, 118, 126
Frederiksdal Slot	92, 111, 114, 115, 117, 126	Rødbyhavn	121
Fuglsang	101	Sandby	92, 104, 126
Fuglsang Storskov	91, 100, 105, 108, 114, 115, 118, 126	Stensby Skov	89, 111, 114, 116, 117, 125
Fuglse	92, 126	Stensgaard på Lolland	92, 100, 126
Hellinge v. Højreby	92, 104, 126	Stenskov	92, 101, 126
Herlufsholm Skov	100	Stevns	101, 109, 111
Hesnæs	111, 113, 115, 116, 126	Stevns Klint	91, 125
Horbelev	121	Store Hestehave	111, 112, 114, 117, 125
Hunesø	100, 125	Store Klinteskov	100, 125
Hyde Skov	114, 117, 121, 126	Stubberup Have	111, 114, 117, 125
Høvblege	104, 108, 113, 117, 118, 125	Søholt Skov	111, 117, 126
Jomfruens Egede	92, 101, 125	Teglstrup Skov	111, 113, 115, 116, 125
Jungshoved	92, 104, 125	Tillitse	92, 99, 126
Jydelejet	104, 125	Torrig Skov	92, 108, 111, 113, 114, 116, 117, 126
Kastrup v. Vordingborg	92, 99, 125	Ulriksdal	92, 104, 126
Klim Bjerger i Thy	105	Ulvshale	88, 91, 101, 105, 108, 111, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 125
Klinteskov	105, 125	Utterslev Mader	108, 116, 117, 126
Knudshoved	92, 101, 125	Vemmetofte Dyrehave	103
Krenkerup Haveskov	91, 100, 105, 111, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 126	Vemmetofte Vesterskov	92, 101, 125
Kristianssæde Skov	92, 108, 109, 114, 115, 116, 126	Vignæs	92, 103, 126
Langbjerg, Møn	104, 125	Vindeholme	92, 108, 111, 113, 114, 115, 117, 118, 126
Langebæk Skov	117, 121, 125		
Lilleklint	100, 125		
Lilleskov	92, 105, 125		
Liselund	89, 91, 100, 111, 114, 115, 116, 125		
Lolland	85, 88, 96, 98, 104		
Magleby, Møn	100, 104, 121, 125		

ISBN nr. 87-91994-16-0